

13
954

1 12 04 6

ვერსელები

№ 9
საპროპაგანდო
1954

საშრატოში: ბიონერთა IV რესპუბლიკური შეკრების მონაწილენი თბილისში.
ფოტო შ. ჩხეტიანისა

ვლადიმერ მაიაკოვსკი

ს ი მ დ ე რ ა — ე ლ ვ ა

ზღვას გადაწვდება ლურჯტალას,
ხმა ქედებს
გადაივლება —
უმღერე, ელვა-სიმღერავ,
ბიონერების შეკრებას.
ჩვენს წითელ კოკონს
ეწვიეთ,
დროზე გვეწვიეთ
მოვიდეს ტოლები
დების და ძმების
ურიცხვი მილიონები

... შრომის და ბრძოლის
სწორი გზა
გინათე შენ,
განთიადო,
ჩემო
მშობელო დედაო,
შენ, რესპუბლიკავ დედაო.
მიწავ მოხუცო, ვიზრდებით —
დოვლათი
ბაღებით, ყველგან დახვავდა,
ბაღჩა-ბოსტნებით
ხრიოკი სივრცე აყვავდა.

ყველგან
მშობლიურ თვალს ვხედავთ.
გხარობთ, რაც უფრო დრო გადის.
ჩვენი დიდი მამა —
მუშათა კლასი ფოლადის.
... წინ გასწიო
ამ გზას ლენინურს
მტკიცე მწკრივები არტყია!
ჩვენ ხელმძღვანელი
ერთი გვყავს —
კომუნისტური პარტია.
თარგმა ვ. ლაფეაშვილმა

სალამი, სკოლავე, ძვირფასო!

თბილისი უცებ აივსო,
დგას ჟრიაშული უჩვევი,
თითქოს მაისის ყვავილებს
დაუფარია ქუჩები.

ისევ ნაცნობი პროსპექტი,
ნაცნობი შესახვევები...
მოიჩქარიან ბიჭები
ალისფერ ყელსახვევებით.

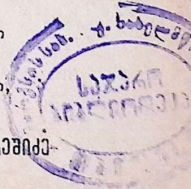
მზისგან გარუჯულ გოგონებს
გაბრწყინებიათ თვალები.
აი, ძვირფასი შენობა,
აი, ნაცნობი კარები...

ეს მათ დალაშქრეს ციხენი,
ქედები გადაიარეს,
ცამდის აზიდულ კოშკებთან
კოცონი ააბრიალეს.

ველებზე, მთებზე, კორდებზე,
მოჩანდა მათი ალმები,
მშობლიურ მხარის კუნჭულიც
არ დარჩათ შეუსწავლელი...

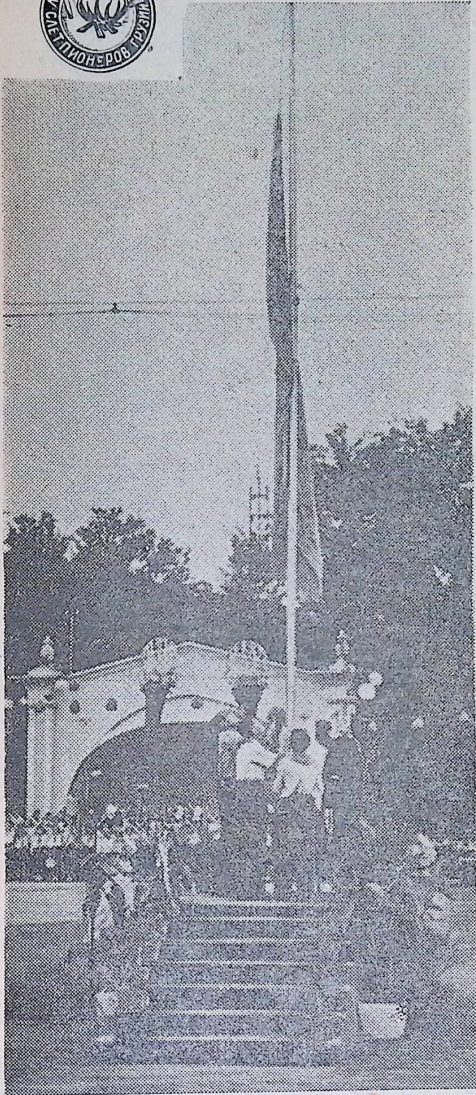
ნახვამდის, მთანი მაღალნი
და თმაქორიორა ტყეებო,
სალამი, სკოლავე, ძვირფასო,
სალამი, სწავლის დღეებო!

ნოდარ გუგუშვილი

ჩანს

მეგობრობის ზეიმი

პიონერთა IV რესპუბლიკური შეკრების გახსნა (აღმის აღმართვა) ორჯონიკიძის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკში.

თავდუღებით სავსე მაგიდაზე ქალიშვილის პორტრეტი დევს. იგი ნათელი თვალებით შესტყირის მეგობრებს. „უღუ- ანა გრომოვა!“ — ხმინაოხს თითოეული პიონერის გულში.

გმირი კომკავშირელის სურათი მეგობრობისაღმ მიძღუ- ნილ საქართველოს პიონერთა მეოთხე რესპუბლიკურ შეკრე- ბას მობარტვის საჩუქრად კრასნოდონელმა მეგობრებმა.

უღიანა ეს სახელი საბჭოთა ახალგაზრდობის სათაყუ- ნებელ სახელად გადაიქცა. ვინ იცის, რამდენ ბავშვს წაუკო- ხავს ფადევის „ახალგაზრდა გვარდია“, რამდენს დაუმახავს მღლეგრებისაგან ანთებული თვალებით ის გასისპლიანებული სკაინი, სადაც 1942 წლის მარისაწე დღეებში უღიანა მეგო- ბრებს ბედნიერი სიცოცხლის შესახებ ესაუბრებოდა. და ეს ბედნიერი სიცოცხლე ახლა უღიანას წინ ფიცს სდებს. ფაცს დებენ პიონერები, რომ იქნებთან ისევე მამაცნი, როგორიც ახალგაზრდა გვარდიელები იყენენ.

„— ვგავდეთ ზოიას გმირობით, ოღეც გამეუღობით!“ — შქუხს სცენაზე სტალინგრადაელი პიონერების მოწოდება.

„— ვისწავლოთ ისე, როგორც გვიანდერძა დიღმა ლენინმა!“

„— ვიყოთ ისეთები, როგორც დიდ სტალინს უნდოდა!“ წკრიალეზენ სიტყვაში გამოსულ პიონერთა ხმები.

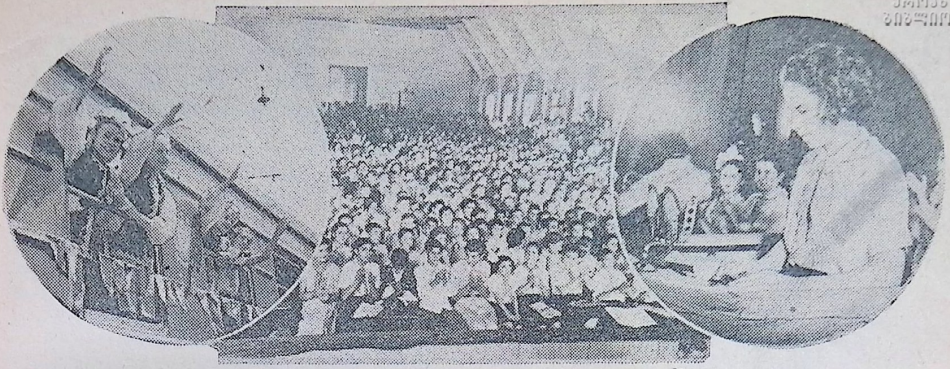
მეგობრობისაღმი მიძღნილი საქართველოს პიონერთა მეოთხე რესპუბლიკური შეკრება, კიდეც ერთი ნათელი და- დასტურებაა იმ დიდი სიყვარულისა, რომელიც არსებობს ჩვენი საბჭოთა სამშობლის ბედნიერ ბავშვთა შორის. ისინი 29 ივლისის ისხარულით მოისწრაფოდნენ თბილისის ორჯონი- კიძის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკში, სადაც პიონერულ ხაზე გამწკრივებულმა, საქართველოს ყველა რაიონიდან ჩამოსულმა თითოეულმა პიონერმა უპატკა შეკრე- ბის მობარტვის. პიონერებს გულთბილად მიესალმა საქართვე- ლის ალკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ახს. ნათელა ვსახე. საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო მიმნის გრიალში აღი- მართა შეკრების წითელი ღამი.

პარკის საზაფხულო თეატრში გაიხსნა შეკრების პირვე- ლი საზეიმო სხდომა, რომლის ხელმძღვანელობა ქუთაისის პარ- ველი სკოლის მოსწავლე ოთარ ბრეგვაქს მიენდო. სიტკვაში გამოსული პიონერები აღტაცებით დაპარაკობდნენ იმ მეგო- ბრობის შესახებ, რომელიც მათ ახე მჭიდროდ აერთებს.

„ჩვენ, თბილისელ პიონერებს, დიდი ხნის მეგობრობაა და ხშირი მიმოწერა გვექონდა საქართველოსა და მოძმე რესპუბ- ლიკების პიონერებთან, — თქვა თბილისის 35-ე სკოლის მოს- წავლემ პიონერმა ნონა მარდაღიშვილმა, — ერთმანეთს ვუზი- არებდით სწავლასა და პიონერულ მუშაობაში მიძღულთ გა- მოცილებლას, მაგრამ გაცილებით ბედნიერებმა ვართ დღეს როდესაც ერთმანეთს პირადად გავიცნაით.“

მოსკოველ პიონერთა საჩუქარი — თვითმჭირნავისა და მოტორიანი ნავის მოდელები — გადასცა შეკრებას მოსკოვის 38-ე საშ. სკოლის მოსწავლე ნინა ბარმინაშა. საქართველოს პიონერებს დიდხანს ეხსომებათ გოგონა, რომელმაც მოსკოველ პიონერთა კეთილი სურვილები ჩამოტყანა ქართველ მე- გობრებს.

ძვირფასი საჩუქრები მიიღეს აგრეთვე გორელმა პიონე- რებმა. ესაა მოსკოვში ბელადის საცხოვრებელი ადგილის ამსახველი სურათების ალბომი. თავის მხრივ, გორელებმა მთელი გულით მიიბაძვეს მეგობრები გორში. შეკრების მო- ნაწილენი აღტაცებით მოელოდნენ იმ დღეს, როდესაც ხელი- ხელჩაკილებულნი შეაბიჯებდნენ პატარა სახლის კარებში.

სურათზე: (მარცხნივ)—უკრაინელი პიონერების დღეგაცია გორის სადგურზე; (შუაში)—შეკრების მონაწილენი ორჯინიკის სახ. კულტურისა და დასვენების პარკის დარბაზში; (მარჯვნივ)— მოსკოველი პიონერი ნინა ბარბინა მიესალმება შეკრებას.

რომელ ენაზე არ ლაპარაკობდნენ ტრიბუნაზე გამოსული ორატორები: რუსულად, სომხურად, აზერბაიჯანულად, ბელორუსულად... მაგრამ ყველა მათგანს კარგად ესმოდა ერთ-მანეთისა. ისინი ხომ ერთი საერთო ენით — მეგობრობის ენით მეტყველებდნენ!

საუბრით სხდომიდან გამოსული პიონერები უვიღო-ხვიდლით მოედნენ პარკის ხეივანს. მათ მოსწონდათ მალაღობი ხეებით დაბურული ბილიკები, ნაირ-ნაირი ყვავილებით მორთული კვლები, ბუტბუტა მტკვარა. ბავშვთა რკინიგზამ ხომ აღტაცებაში მოიყვანა ისინი!

ახლა დღეგაცემა სტალინის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკს ეწვევინ. ხელისუფლებამ გადაეშალათ დედაქალაქის, ხედი: მწვანეში ჩაფლული ღამაში თლილი შენობები, ირგვლივ იისფერი მთებზე შემოფარული. შორს ნისლივით მოჩანდა მტკვარი და თბილისელი სიამყარე — „თბილისის ზღვა“.

პლატოს ყოველ მხარეს სიხარულით ეტანებოდნენ ბავშვები. აქ მათ უფრო ვიხსენებოდა გასართობი მოელოდათ. ნორჩმა ფიზკულტურელებმა ასპარეზობაზე მალაღობი ოსტატობა გამოიჩინეს. საზღვრული ესტრადიდან მოისმოდა სიმღერები: ქართული ბიჭუნა უკრაინელ გოგონასთან ერთად ცეკვავდა „ქართულს“, ხელისუფლებამ დადიოდნენ ერთად სომეხი, რუსი და ბელორუსი მეგობრები.

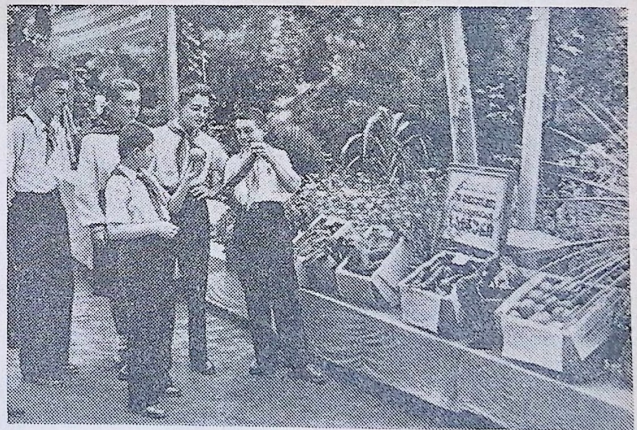
ღამით პიონერებმა სტალინის ძეგლთან მოიყარეს თავი, სადაც მეგობრობის გოგონა კოცონი დაანათეს. შეკრების მონაწილენი კოცონის შუქზე ელვარე თვალეზით შესცქეროდნენ საყვარელი ბელადის მშობლიურ სახეს. იგი არაერთხელ უნახავთ მოსკოველ პიონერებს წითელ მოუფანზე, გაღმებულ რომ უქნევდა ხელს პიონერთა კოლონებს ზემის დღეებში.

ასეთი დღეები არასოდეს წაიშლებიან მესხიერებაში. ეს შეკრება მარად ემასხიერება სენეთის მთებიდან ჩამოსული ბიჭუნას, ტუშინოელ პიონერს და კრასნოდონელ გალინა ტიულენინას, რომელმაც შეკრების დღეებში ასეთი სიტყვებით მიმართა ქართველ პიონერებს:

„ძვირფასო, ქართველო პიონერებო!

ავისრულდა დიდი ხნის ოცნება: ჩვენ თქვენს შორის ვართ — მზიურ საქართველოში—მეგობრობისაღმად მიძღვნილ პიონერთა რესპუბლიკურ შეკრებაზე.

ჩვენ იმ სკოლის პიონერები ვართ, სადაც სწავლობდა ოლეგ კოპევი და ულიანა გრომოვა, სერგოვა ტიულენინი და ვანია ზემუნხოვი, ისინი, ვის საგმირო მავალითებზე ვიზრ-

შეკრების მონაწილენი ათვალდებენ თბილისის ავრთბიოლოგიურ სადგურში მომუშავე პიონერების მიერ გამოყვანილ ბოსტნულს.

ქართველი პიონერები ესაუბრებიან შერკრებზე წვეთულ სტალინგრადადელ, ტუშინოელ და ბაქოელ მეგობრებს.

დებით და ცსწავლობთ სამშობლოს სიყვარულს, მისთვის თავდადებას.

საქართველოში გამოგზავრების წინ კრასნოდონში მოგაწყეთ ამ შერკრებადმი მიძღვნილი ექსკურსია — ვნახეთ ის სახლები და ადგილები, სადაც ალიზარდნენ გმირი კომკავშირელები; ჩავედით ბნელ და ყრუ სარდაფში, სადაც ისინი მოსკოვს უსმენდნენ რადიოთი, შევედით აგრეთვე იმ ნანგრევებში, სადაც ინახავდნენ საბრძოლო იარაღს.

დავათვალიერეთ მამაცი ახალგაზრდების ცხოვრების ამსახველი მუზეუმი. იქ მათ ხელნაწერ ბარათებთან, სწავლაში წარჩინების ფურცლებთან, წიგნებთან, ფოტოებთან და ტანსაცმელთან ერთად გამოფენილია მათი ნაქარგები, სათამაშოები, ციგები, საკუთარი ხელით დამზადებული მარტივი საბრძოლო იარაღები.

პირადად შევხვდით ოლეგის, ულიანას და სერიოჟას დედებს, რომელთაც გულთბილი მოკითხვა და მსურველ სალამი დაგვაბარეს თქვენთან“.

შერკრების მონაწილეებსა და სტუმრებს პარასოლდესქ დაავიწყდებათ [ის დღე, როდესაც იხილეს გორი; გორის ციხე,

ლენინის სახელობის ღამაში ქუჩა და ყველასათვის საყვარელი პატარა სახლი, გულს რომ სიამაყით გვიჩქროლებს. ზოგმა პიონერმა პირველად იხილა იგი, ზოგმა კი ვინ რვის მერყედნენ... სხვა რესპუბლიკებიდან ჩამოსული პიონერები ადგილებით მოუყუებიან მეგობრებს ამ სახლის შესახებ, აუჯავებულ ბაღნარში რომ ზის, ამ ნავთის ღამის შესახებ, რომლის შუქზეც პატარა სისელო „დედა-ენას“ ფურცლავდა.

საუბრით გაისმის პიონერების ფოცო, რომ ისინი იქნებიან იმ საქმის ერთგულნი, რომელიც გვიანდრძა დიდმა ლენინმა და დიდმა სტალინმა, რომ ისინი მტკიცედ გააყუებიან მშობლიური კომუნისტური პარტიის მიერ ნაწვენებზას.

ძნელია, როდესაც ახლადშემქნილ მეგობარს უნდა დაშორდე. ამ რამდენიმე დღე შერკრების მონაწილენი ისე დაახლოვბ, რომ ახლა ისინი თითქოს სინანულით მოვიდნენ ორჯონიკიძის სახელობის კულტურისა და დასვენების პარკში, უკანასკნელ შერკრებაზე. ანძახთან დგება მოსკოველი პიონერი ნინა ბარმინა. იგი მადლობას უხდის საქართველოს პიონერებს გულთბილი დასვენებისათვის. „ჩვენ აქ თავს ისე ვგრძნობდით, როგორც საკუთარ სახლში“. — ამბობს იგი და მოელის გულით ეპატყება საქართველოს პიონერებს მოსკოვში. ტაშის გრაილში დაიხურა პიონერთა შერკრება. მკარამ მეგობრებს დაშლა ეძეილებოდათ. ისინი კიდეც დიდხანს საუბრობდნენ, ეპატყებოდნენ. პირღებოდნენ ერთმანეთს წერილებსა და ამანაუების გაგზავნას.

იმ საღამოს თბილისელები ხელდავდნენ პიონერებით სავსე ავტომანქანებს. ღია ფანჯრებში თავი გამოეყუთ ბიჭებსა და გოგონებს, ქარი უფრიალებდათ წითელ ყულსახვევებს. ისინი პიონერული სიმღერით ავსებდნენ ქუჩებს. გამვლელები დიმილით აცილებდნენ მხიარულ მგზავრებს. ყველაფერი სიცოცხლის სისარულით სუნთქავდა: ახლადმორწყული გამზირები, აკიაფებული ელნათურები, მწვანე ხეივნები და ვარსკვლავებით მოვკვილი თბილისის ცა.

ნაზი კილასონია

ფოტო რ, აკოვოკისა და ბ. მახტანბაძისა

მოსკოველი პიონერები საჩუქრებს უძღვნიან თბილისელ პიონერებს.

ს ა რ ე უ მ ღ ო გ ა მ ო ო ვ ა ბ უ დ ი *

მ ო თ ს რ ო ბ ა

დღილი ჯერ კიდევ აღერ იყო, რომ მივდილი, მაგრამ მთელი დღე დამანაკებას და მოსაზრებელ სამუშაოებს მოვანდომეთ. ოსიკოს, მართალია, თავისი საქმეები თითქმის ჩვენკენ მოხედვის საშუალებასაც კი არ აძლევდა, მაგრამ ყოველ თავისუფალ წუთს ჩვენთან იყო და მუშაობაში გვეხმარებოდა.

კლდის ძირას დავანაკადით. ტილოს კარები დავღვით და გასაშლელი ლოგინები მოვაწყვეთ. შემდეგ ისღა მოვასწარი, რომ კლდის თავზე ავედი და იქიდან ზაგარი დავუშვი. ხვალ იმით უნდა ავკეწო თოკის კბეები.

ინათლა თუ არა, ოსიკომ ყველანი ფეხზე წამოგყარა. ჯანოცა და ოთხი დანარჩენი ახალგაზრდა კლდის თავზე ასასვლელად გავგზავნეთ: მათ თოკის კბეები უნდა აეწიათ. პროფესორი გვიჯორჯავილი კი მერისთან ერთად დადიოდა და ამ ზღაპრული კლდის გასწვრივ ყოველ კუნძულს გულდასმით ათვალთვებდა, იქნებ რაიმე ახალ კვალს ან ნიშანს წაგვწყდოდა სადღეო.

მე, ოსიკო და ჩვენი ექსპედიციის მხატვარი რეზა ნიკოლაძე ცოტა უკან დავდგეთ, რომ კლდისთავზე შემოვლით ასულ ბიჭებისთვის გვენიშნება, როდის აეწიათ ზაგარი და როდის დემაგარებინათ იგი კლდის ქიშხე.

მაღე წემოდან ძახილი მოისმა. ჩვენ ვანიშნეთ, რომ ზაგარი აეწიათ, და ისინიც შეუღღნენ საქმეს. მოულოდნელად ჩვენი ყურადღება კლდის შუაგულთან მოფრინებლმა ორმა არწივმა მიიპარა. ისინი ზაგარში ტრიალებდნენ, ირავს აკეთებდნენ და თითქო გამაღებთ რაღაცას უთავოთვავლებდნენ.

— ეხენი საიდან მოფრინდნენ? — იკითხა ოსიკომ.
— რაღაც სავსე ტრიალებენ, — თქვა პროფესორმა და დურბინი მოიმარჯვა.

მოულოდნელად ერთი მათგანი გამწარებით ცეცა ჩვენი ზაგარის, ახე გულმოღვიწე და რომ ეწილებოდნენ მაღლა ბიჭებიც ცეცა და წიწვა დაუწყა. მერე მოცილოდა და ახლა მეორე ცეცა იმავე ადგილს და ზაგარს წიწვა დაუწყა.

ბიჭები, ეტყობა, ამას ვერ ხედავდნენ; მათ ეგონათ, რომ ზაგარი კლდეს გამოედო, ამიტომ იგი ოდნავ დაბლა დაუშვიც და შემდეგ ისევ დაიწყეს წიწვა.

არწივები ზაგარს მოცილდნენ და კვლავ დაიწყეს ფარფობი კლდის შუაგულთან.

— ოქე, ეს ვერ არის კარგი საქმე, — თქვა პროფესორმა, — ეტყობა, იმ ადგილზე ზუღე აქვთ და იქ ჩვენ ვერ ავალთ.

— რატომ? — გაოცებით ვიკითხე მე.
— შენ, რაო, არწივი მომინაურებული მამალი ინდაური ხომ არ გგონია, რომ ხელით დაიჭირო, — მითხრა პროფესორმა.

— მას როგორ მოვიკეცო?
— ან ეგ არწივები უნდა როგორმე დავგვოცოთ, ან ექსპედიცია მანამდე გადავლოთ, სანამ ეგენი თავიანთ მართვებს დაზარდიან და დააფრინენ.

ოსიკო პირმოკრული იციქირებოდა მაღლა.
— სულ დამავიწყდა თოვი წამოიღე, — თქვა მან, — ჩვეუ-

ლებრივი ორლოლიანი თოვიც მაგათ ვერაფერს დააკლებ, ტყვიას ვერ მიუწვდენ, მაგრამ მე სამლოქოანი შტუტილი მაქვს და მაგათ ერთ წუთში ჩამოვადგეობ ორთავეს.

— შენი მშვილდ-ისრიით სცადე, — ვუთხარი მე. ოსიკომ გაიცინა.

— განა მართლა ავთანდილი ვარ და ისე მაქვს ისრის სროლაში ხელი გაწაფული, რომ ორბი ან არწივი ავრე დავიღობ ძირს ჩამოვადგეობ ეგრე ვამოვა.

— შენ სცადე, — არ ვეშვებოდი მე. რატომღაც მინდოდა, რომ ამ ჩვენი მშვილდ-ისრიით რომელიმე ჩვენგანს გაეჭმირა ეს არწივები.

სანამ ჩვენ ამ დავიღობაში ვიყავით და არ ვიცოდით როგორ მოგვეცილებოდა თავიდან ეს ორი საშიში მტაცებელი ფრინველი, ოსიკოს გაახსენდა, რომ საწოლის ყარაულს ძველებური კარაბინი ჰქონდა და მის მოსატანად კაცი გავაგანა. ვიდრე ის დაბრუნდებოდა, არწივებმა თითქო იგრძნეს, რომ ცუდი რამ მოელოდათ, მოულოდნელად იბრუნეს პირი, წავიდნენ მაღლა, სულ მაღლა და მალე სრულიად გაქრნენ თვალთგან.

— ბიჟოს, მგონი ისინი საქმაღ ჰქვიანები აღმოჩნდნენ, — გაიცინა ოსიკომ, — დროზე უშველეს თავს.

— მე ახლა მათი წასვლა უფრო მაშინებს, — თქვა პროფესორმა, — ისინი შეიძლება ისე მოულოდნელად დაგვესხნენ თავს, რომ აზრზედაც არ ვიყოთ. ამიტომ, ხომ არა სჯობს ჩვენი ექსპედიცია გადავლოთ?

— რასა ბრძანებთ, — შეუდგა ოსიკო, — ფრინველმა როგორ უნდა შეგვამინოს. მტრის ტანკებს არ შევუშინებოვარ და ახლა ორმა არწივმა როგორ უნდა დამაფრთხოს?

მაღე თოკის კბე თითქმის კლდის თავის სიმაღლემდე ექნა ატანული და ჩვენც ასახველად დავიწყეთ მზადება. მერი არ მოეშვა ოსიკოს და აიძულა ყოველ შემთხვევისათვის ზურგზე კარაბინი გადაეკიდა.

ერთიცი ვახსოთ, მოფრინდნენ და თავს დაგვისნენ, მერე რას აპირებო? — უთხრა მან ქმარს.

ოსიკომ გადაიკიდა თოვი, აისხა სხვა საჭურველი: ჩაქუჩი, რკინის პალეო, ალბოური თოვი, დურბინი, მანძილწოპი, და ფრთხილად დაიწყო კბეზე ასვლა. ჩვენ ქვემოდას რომ შეგვეძლო კბეებს გვიმავდით, რათა მას ნაკლებად ექანავა-

* დასასრული. იხ. ყურნ. „პიონერი“ № 16 6, 7, 8.

ოსიკო ძალიან ნელა მიიწევდა წინ. ქვემოლან კარგად ვერ ვხვდავდი, ამიტომ კიბის დაქონება ახალგაზრდებს მივანდე, მე კი მერისთან და პროფესორთან ერთად ცოტა მოშორებით დავჯექი და იქიდან ვუთვალავდი მათი ხმის მოძრაობას.

— თვალი გეჭირათ, ის არწივები ისევ არ მოფრინდნენ, — თქვა პროფესორმა და პირველმა თვითონ შეათვალიერა ცა. მალე ოსიკო კლდის შუაგულს მიადგინა. მან მოსულადნე-ლად ნაბიჯი გახე გადადგა და კიბიდან ლავგარდანზე გადა-ვიდა. ეს ლავგარდანი ახლა შევნიშნეთ ის ის იმდენად სიწ-რა გვეჩვენებოდა, რომ გაოცებთ შევცქეროდით ოსიკოს. პირდაპირ დაუფერებელი იყო, რომ იქ დგომა შეიძლებოდა. არათუ დგომა, ოსიკო ამ ლავგარდანს გაუყვდა და გულდასმით ათვალერიბდა კლდეს.

— ოსიკო, მეც ანოვად, — ავბახე მე.
— ამოდი, — მომესმა ცოტა ხნის შემდეგ მისი პასუხი.

მაშინვე გავექანე კიბისაკენ და დავიწყე ასვლა. ეს ძალზე ადვილი საქმე მგონია, მაგრამ მოგტყუვდა. მართალია, მე ბავშვობიდან სპორტით ვიყავი გატაცებული და საკმაოდ კუნთ-მაგრ ბიჭად ვითვლებოდა ჩემს ტოლებში, მაგრამ ახლა თხუთმეტიწლიან საფეხურის შემდეგ მკლავებშიაც და მუხლებში-შიაც საოცარი დაღლა ვიგრძენი.

ცოტა შევისვენა და ისევ განვაგრძე გზა, თუმცა ვგრძნობ-დი, რომ რაღაც უფრო მაღლა ვიწვევდი, გეომეტრიული პროფ-არებისით მატულობდა სიძნელე. ლავგარდანს რომ მივადწიე, სულს ძლივს ვითჰამდი. ისევ შევისვენე და, როდესაც კიბი-დან გადაბიჯება დავაპირე, მოსულადნელოდ ქვემოლან კივლით შემომტეხა. უნებურად მოვიხილე და რას ვხედავ, არწივები ჩემქვე მოშპრიან და სადაც არის თავს დამებსხიან. ისინი თურმე მერის შენიშვნა და შეშინებული მაფრთხილებდა ქვემოლან. ვერ ვიტყვი, რომ მაშინ რაიმე შიში განმიტეხდა, საამისოდ დროც კი არ მქონდა. ის-ის იყო ერთი არწივი უკვე უნდა დამცხრომდა თავზე, რომ ამ დროს თავის გრიალი გაისმა, არწივი დავხივდა და ტრიალ-ტრიალით წავიდა მაღ-ლა. მეორედ სროლის ხმამ დააფრთხო და მანაც ზეცაში ჰყრა კამარა.

მალე ოსიკო მომშველდა და ლავგარდანზე გადასვლაში დამეხმარა.

— მოდი, ნუ გეშინია, — მითხრა მან, — ხომ არ დაუშავებ-ბიხარ?

— არა, შენ წარმოიდგინე, რომ შეშინებაც კი ვერ მოვას-წარა.

ქვემოლან ძახილი მოგვესმა. პროფესორი გვთხოვდა ახლა-ვე ორთავე ჩავსულუყავით ძირს.

— რა ვქნათ? — ვკითხე ოსიკოს.
— შეგარბოა მომყვებ? ეს ლავგარდანი მაინც გამოვკე-ვლიათ.

— არწივები რომ დავგვესმა თავს?
— არა მგონია. თუ გინდა შენ მანდ მოიცადე და მართო მე წავალ.

— არა, რატომ, მეც მოვყვები.

ოსიკო წინ წავიდა. მე გვედრ ფრთხილად მიველოდი, თუმცა ჩემს თავს შევბატყენი, რომ ფეხზე მტკიცედ ვერ ვიდე-ქი. ლავგარდანი არც ძალიან ფართო იყო, მაგრამ ზედ გავ-ლა შეიძლებოდა, მე კი ძლივს მივბობდავდი და კლდეს თავ-განწირვით ვეუბნებოდი. ოსიკო შემატყო, რომ თავი მტკი-ცედ არ მეჭირა და მიხრძანა უკან გავბრუნებულიყავი.

— ქვემოლ ჩაიდი და იქ მომიცადე!
— არა! — ვითარე მე. — რატომ უნდა მივტაკო.

— აჰ შენ ვიდარაჯო თუ კლდე ვეცლიო?
— მე რად უნდა მიდარაჯო!

— მაშ ის ორბები, თუ არწივები, თავს რომ დაეჭვებ, შენ ამ კლდეზე ფეხს ვერ მოკიდებ.

— მაშინ შენც წამოდ, — არ ვიშვებოდი, — ჩვენი ნიშნები ვივადებო.

— კარგი, აგრე იყო, — მითხრა მან და მოზრუნდა. ის კი მოზრუნდა მაგრამ მე ვეღარ დავიძარ აღვილივან. არ ვცო-რისი ბრალი იყო და, მუხლები ისე ამიკანკალდა, ფეხზე ვეღარ დავდექი. ლავგარდანზე ჩავიშოქე, კლდის ქიშხის ორი-ვე ხელით ჩავფარინდი და ცდილობდი მუხლების თანხას შემიხრებოდა.

ოსიკო თავზე დამამდა და, ასეთ მდგომარეობაში რომ დამეხმარა, ისეთი დამეჭვივდა, რომ კინაღამ იმ არწივებზე უარესი დამეხმარა.

ნათქვამია, დამწვარს დამწვრით არჩენნო, ისე მაღამოს-ვით იმეორებდა ჩემზე ოსიკოს შეძახილმა და დატუქვებამ, რომ ვერ წარმოიდგენო.

— მიიტ, შე ახეთო და ისეთო, — მიყვირა მან, — ეგაა შენი ვაჟკაცობა? დადექი ფეხზე!

ესეც არ მაქარა. ერთი კი ვაჰკრა კარბინის საყვებს ხელს და თოფი ზედ ყურით დამეცაღა. ამან კი მართლა საბო-ლოლოდ გამომაზრუნა. ორთავემ ფრთხილად დავიწყეთ ჩასვლა თოკის კიბეზე. ოსიკო წინ მიმიძღვდა, მაგრამ თვალს სულ ჩემვე ეჭირა. გზადგანა სულ იმის შიშში ვიყავი, ვთუ მიწაზე ფეხს რომ დავაბიჯებ, ან დავბარბაცე ან წავიქცე-მეთქი. ყველაფერმა მშველიობიანად ჩაიარა, არა თუ დავბარბაცე-დი, პირიქით — გულთ დამქვდა, რომ შევეწყვრეთ ძებნა და ჩამოვდილი მზად ვიყავ იმწამსვე დავბრუნებულიყავი უკან.

— რა კარგი ჰქენით, რომ ჩამოხვდით, — გვითხრა პრო-ფესორმა, — უშეკვებო, არწივებს იქ ბუდე აქვთ და მათი თავ-დახსნა ყოველთვის მოსალოდნელია.

— საბავიეროდ ვინ იცის, იქნება ამათი ბუდე სწორედ იმ გამოვლენის შესასვლელთანაა, — თქვა ოსიკომ.

— ეგ შესაძლებელია, — დავითანნა პროფესორი, — მაგრამ ჩვენ ამ შემთხვევაში სიფრთხილე გვმართებს. რა საჭიროა თავის განწირვა, მით უმეტეს, რომ შეგვეცოდა, თუ სათანადო ზომებს მივიღებთ, თავიდან ავიცილოთ ყოველი საფრთხე.

— მაშ როგორ მოვიქცეთ? — ვკითხე მე.
— დღეს შეიცვალდა და მორიგეობით განუწყვეტლად ვუთვალავთ. თუ მათ მართებენ ჰყავთ, აუცილებლად მოფრინდებიან, რომ მათ საკმეოდ მოტკნანო. ზღვრის კლდე კარგად მოვსიჯავთ იმ ადგილს, სადაც ბუდე აქვთ, და მერე შესაძლებლობა მოგვეცემა როგორც ისინი მოვიგერიოთ. მაშინ კი საღარდებელი არაფერი გვექნება და თავისუფლად გამოვირკვეთ ამ კლდეს.

— იქნებ დღეს სულაც არ მოფრინდნენ და ზგალ მოვეუ-ნებოთ მოფრინო, — თქვა ოსიკომ.

— ეგაც შესაძლებელია.

— მაშინ ეს დღე ტყუილბარბად უნდა დავუკარგო? არა, ცოტა შევისვენით და მერე მე და ჩემი მეუღლე ავალო კლდეზე. მე თოფით ვუდარაჯებ, მერი მომძებნის ბუდესაც და გამოქვაბულის კარსაც.

— ეგ შეუძლებელია! — იუარა პროფესორმა. — განა აგრე ვაგამართლებს ბედი, რომ ერთი გასროლით ჩამოავლო არ-წივი? მიწაზე რომ დეგე, მუხისი. ექ, კლდეზე დგახარ, მოუ-ხერხებლად, ვერ მიბრუნდები, რა იცო რა მდგომარეობაში მოგხებდა სროლა. არა, მე ამის უფლებას არ გაძლევო.

მეტე გზა არ იყო, დავაწყეთ მორიგეობა. ყოველ ჩვენ-დანა თითო საათი უნდა გასუწყვეტლავ ეთვალთვალებინა, განსრინები კი წავიდეთ, ზოგი — დასაცხენილად, ზოგი — მინდამოს დასათვალღირებლად.

პროფესორი მოღუშული დაბორააღოდა და სანგამიშვე-
ბით კლდეს უტყუროდა.

— ოთარ, მოდი აქ, — დამიძახა მოკლედწინადად მან.

— ვისმინო, პატაცემული გივი, — ვუთხარი მე და თვა-
ლებში შევაცქარდი.

— იცი რა, მე გადავწყვიტე, რომ ჩვენი ექსპედიცია ზამ-
თარამდე გადავლოთ.

— რატომ?

— იმისთვის რომ, ჩემის აზრით, არწივებს იქ მართვები
ჰყავთ, სანამ მათ არ დაზრდიან და არ დააფრენენ, ჩვენ იმ
კლდეს ვერ მივცაქარებთ.

— ეჰ, ეგ რას გაწუხებთ. ხვალვე ჩამოვიყვან თბილისი-
დან ოცამდე მონადირეს და იმ არწივებს ხელათ მოუღებენ
ბოლოს.

— არაოდეს! — ისე მტიცივდ წამოძახა პროფესორმა,
რომ მე უნებური გაცივებით შევხედე მას.

— რატომ, ნუთუ ეგ მტაცებელი ფრინველები გეცოდნება?

— ააა, — მითხრა მან, — მე უკვე სრულიად დარწმუნ-
ებული ვარ, ეს საიდუმლო გამოქვაბული კლდეში, ასე გატა-
ცებით რომ დავცემთ, დიდი რუსთველის გამოქვაბულია, და
მე არავის არ მივცემ ნების დახოცოს ის არწივები, რომელ-
ნიც მის ქვაბს დაარჯობენ.

* * *

რამდენი ვედავით პროფესორს. ვუშტიცივთ, რომ იმ არ-
წივებმა ააა რა იციან იქ რუსთველის გამოქვაბულია თუ
ჩანრუხებისა, იმათ ბუდე შემთხვევით გაუკეთებიათ იმ ად-
გილზე და ჩვენ ამისთვის ექსპედიცია რად უნდა გადავდეთ-
ოქო. მაგრამ არაფერმა არ გაჭრა. აიჩემო, ჯერჯერობით ძა-
ლიან ძნელია იმ არწივების დახოცვა, შეიძლება მთელი ზაფ-
ხული ვუდარჯოთ და ვერაფერი დავაკლოთ, მერე — იმ არ-
წივებს არ დაგაბოცინებთ და საერთოდ რატომ უნდა ჩავაგ-
დოთ საფრთხეში რომელიმეს სიცოცხლე; რა გვეჭარებოდა,
შემოდგომა შორს არაა, ეს კლდე არსად გავაქცივა, ოსიკო
მუდამ აქ იქნება, როგორც კი შესაძლებელი გახდება ძიების
გაგრძელება, გვაცნობებს და ჩვენც ყველანი მაშინვე აქ გავ-
ჩნდებითო.

თოკის კიბე ჩამოგვასწვენინა და ბანაკი მოგვასწვენინა.

ისეთი ვიყავი — დანა პირს არ მიხსნიდა, მაგრამ ჩემთვის
უადრესად პატივსაცემ პროფესორს ხათრი ვერ ვავტუტებ.

გადავდეთ ჩვენი ექსპედიცია შემოდგომისათვის.

რადესაც ავტობუსში ვსხდებოდით, ოსიკომ განწე გამის-
მო და ყურში წამწურჩულა:

— ეგ შენი პროფესორი, ეტყობა, დიდი რომან-
ტიკოსი ყოფილა. შემდეგში ამ საქმეში მაგას ნუ ჩავ-
რეცთ. მე შემოგვითვლი და შენ და ჯანაიკო ჩამოდი.
ჩუმად გამოვიკვილოთ სამთავემს..

ასე დავბრუნდით უკან გაწობილებულნი, მაგრამ მე
და ჯანაიკო იმ იმედით მაინც ვიყავით აღსავსე, რომ
ოსიკო დღე-დღეზე გამოგვიძახებდა და ჩვენ საიდუმ-
ლოდ მოვცებნიდით იმ გამოქვაბულს — ასე რომ ავეი-
რია დამტრები ორთავეს, და ვანა მარტო ორთავეს!..

ისე მომხიბლა შიგნის ზეიანსა სანახაობაში, როდესაც მას ლატფარის უღელტეხილიდან გადავხედე, — სევანტობა კომუნიკაცია მისთვის და უმუცლონი ნაძვის ტუბებში, მუცე წყლებში, მჭუსხარე ინფორმაცია, კლდეებზე ჩამოვარდნილი ჩანჩქერებში, მზის სხივებზე პატარა ცისარტყელიანი წარმოებით რომ გადასახვივით, ყვავილებით, და მერე როგორც ყვავილებით, მოჭარბულმა აღმოჩნდა მინდვრებში, — რომ თავი სიწმინდით მეგონა. რაც შეეხება ისტორიულ ძეგლებს, კიდის წყნარ კვირიკის ტაძარს, მესტიის, ლატფარის, მულახის, სიუფის და ბევრ სხვა სოფელში არსებულ ძეგლებს, მათ სომ განვიფრთხილებაში მომიყვანეს.

განსაკუთრებით სახიამოვნოა კიდევ ის გარემოება, რომ აქ ყველგან შესანიშნავი გზატკეცილებია გაყვანილი. მესტიის ნამდვილ თანამედროვე ქალაქს წარმოადგენს, სასტუმროთა, თეატრით, კინოთა, სასპორტო მოედნებით და აეროპორტით. აქ თავს იყრის უამრავი მთასდელი და საერთოდ ტურისტების შემდეგ გადავწყვიტე ყველგან ზავიანულს სანახავს ვწვეოლი, რადგან იმ დღი კულტურული მემკვიდრეობის შესასწავლად, რაც სვანეთშია შემონახული, არა ერთი და ორი მეცნიერის მუშაობაა საჭირო წლების განმავლობაში და ჩემთვის, ცხადია, იქ ყველამდე მოიძებნებოდა საკვლევი და შესასწავლი.

თბილისში რომ დავბრუნდით, სახლში ოსიკოს ბარათი დახვდა, სადაც მხოლოდ რამდენიმე სიტყვა ეწერა: „განძი ვიპოვე, ჩამოდე სასწრაფოდ. ოსიკო.“
— ეს კაცი ვამაგიყვებ! — წამოვიძახე მე უნებურად და მაშინვე დავურეკე ჯანიკოს.

— დევი ასეთი ბარათი დახვდა, — მითხრა მან ტელეფონით, — რა გქნათ?

— ახლადე წავიდეთ. თუმცა დაცვა, მერის დავურეკავ.
— მე შენთან, ოსიკო გვეხუმრება, — წაიდუღუნა ჯანიკომ კვლავ ტელეფონში, — არავითარი განძი მას არ ექნება ნახული.

— რატომ ფიქრობ?
— რომ ენაბა განა ენაზე დაადგებოდა, სულ შეძრავდა მთელ პრესას, სასოგადოებას. ცოც მისი ამბავი.
— იქნება კიდევაც ასე იყო. ჩვენ აქ არ ვიყავით და სვანეთის მთებში გავრთვებს შემთხვევით თუ წავიკითხავდით. ყოველ შემთხვევაში, ათასჯერ რომ გვეხუმრებოდაც, მე მაინც უნდა წავიდე ახლადე, ჯერ მერის ვკითხავ, ენას რას მტყვის.

მერი შინ არ აღმოჩნდა. მეზობლებმა მაცნობა, რომ ის, თავის ბავშვებთან, სასოგადოებრივ ქმართან ყოფილა წასული. რაღა გეწყობოდა. წასდის მტე ჩვენს ცნობისმოყვარეობას ვერაფერი ვერ დაეკმაყოფილებდა. საჭირო იყო სასწრაფოდ მანქანის შოვნა. მეც და ჯანიკომაც ბევრი ვიტრიალებდით, ხან ვიცოც, ხან ვის, მაგრამ ჯობრზე არავინ არ დავეხმე და თბილისში ისეთი, რომელსაც საკუთარი მანქანა ჰყავდა და შეეძლო ჩვენთვის ენათხიზებინა. ამ დავიჯარაბა რომ ვართ, მოულოდნელად გამახსენდა, რომ ჩვენი ექსპედიციის განუყოფელ თანამგზავს, მხატვარ რეზო ნიკოლაძეს ჰყავდა საკუთარი მანქანა. მართალია, ის უტესტური ვიჭრისა იყო, ჩვენ მას „კოსმოპოლიტიკ“ ვეძებდით, საკმაოდ ძვილი იყო და გზაში ოჩინი ჯორივით იცვალა ბოლომდე გავიფრთხილება, მაგრამ მაინც მანქანა იყო, მოძრაობა შეეძლო და ჩვენ მეთი არა გავიდოდარა. მაშინვე მოვძებნეთ რეზო და იმან, გაიგო თუ არა ოსიკოს განძი უპოვნიათ, ხელდა ამუშავა თავისი დანჯღრელით „კოსმოპოლიტიკ“, ჩაგვცა შიგ, თვითონ საკეს მიუჯდა და გზას გავუდგმო.

— რეზო, ამ შენს ჯორს, ანუ „კოსმოპოლიტიკს“, სწავლი ხომ არ შეუყარა? — ეკითხებოდა გზადაცა ჯანიკო.
— რატომ ფიქრობ?
— რაა, რომ სულ ცხვირის აცემინებს, ახედე, სწავლია და ქოშინობს.
— ეგ არაფერი, შენ ისა თქვი, კამერა არ გასტყდეს და საბურავი არ დაიხუტოს. ცხვირის ცემინება არაფერია, ძრავი კარგად მუშაობს. თქვენ ისუმრეთ და, ამით მთელი საქართველო მაქვს მოვლილი.
— ხილებთან ხომ არ ოჩინდება? — ვკითხე მე ღმომლოთ.
— ან აღმართში როგორ ადის?

— ეე, დამცინეთ, ბიძია, მაშინ დამცინეთ, როდესაც უკეთესი ბედლოდები გეყოფილათ.
რუსთავის გზატკეცილზე ერთერთმანეთზე გვისწრებდნენ არათუ მსუბუქი მანქანები, არამედ საბარუსული და ყველაზე გულახასითები ის იყო, რომ ერთჯერ ვიღაც ველოსიპედისტმაც კი გავცასრეთ.
— მე ვიცნობ მაგას, საკავშირო მასშტაბის სტაიერია, — გვეთხრა მაშინვე რეზომ რთა კიდევ არ აგვეფიქრა მასხარად მისი მანქანა, რომელსაც ველოსიპედით კი ასწრებდა, — ვერ ხედავთ, საეროოდ სისწრაფით მიდის.
— შენ რა გიშლის ხელს, — არ ეშვებოდა ჯანიკო.
— ხომ ხედავთ, როგორი მოძრაობაა. აქ ძალზე საფრთხილთა სვლაა. აი, გავცდებით რუსთავის გზატკეცილს და მერე ნახავთ. საათში ას ოც კილომეტრს გავავითარებ.
მანქანები მართლა ბევრი მიდამდიოდა. ზოგი დატვირთული, ზოგი ცარიელი.

მარტ ვაცდით რუსთავის გზას, მაგრამ მანქანების რიცხვმა სასრულიადც არ იცლო. მოპქორდნენ სახენი მასალით, რკინეულობით, ყუთებით დატვირთული საბარგულები. დინჯულ დობობადდნენ მძიმე სორთუმიანი ექსკავატორები და ბუდლოფერები. მათი გრიალი მიწას აწანაწარებდა და მიდადის ასურებდა.

— სად მიდიან ეს ამოდენა მანქანები? — წამოიძახა რეზომ. — აქ წინადაღებები ერთი მანქანა თუ ჩაიდა და ისიც ილიდ საქმე იყო.

მაგრამ ჩვენმა გოცებმა ყოველგვარ საზღვარს გადააჭარბა, როდესაც ქუბუბის ხეცში მივიღეთ და იმ მიდამოს გადავხედეთ, სადაც წინათ ძივებისა, დაბალი ბუჩქნარისა და გადარეულნი ბორცვების მტე არაფერი არ მოჩანდა.

რამდენიმე ათეული, თუ მეცნო, ასეული ექსკავატორი და ბუდლოფერი შესელოდა მიდამოს და გვემანადა, თითქმე დედლა მინწომი ვიგანტორი პირამიდის ამოხარას შედგომოდნენ, ერთის სროტინით, ჩანახით და ყურისწამლები გრიალით ატრიალებდნენ ხორთუმებს, თხრინდნენ და მიაფორებდნენ მიწის გროვებს, პირიამიდ ვსებოდნენ მოძრავ ვაგონებს შენადგენლობებს, და ყველგან ისეთი ყურისწამლები ხმაური იდგართ, თუ ხმამაღლს არ ილაპარაკებდი, ძნელი იყო რაიმეს გავტე.

— რა არის ეს? — უნებურად აღმოხდა მე და სანამ ვინმესგან პასუხს მივიღებდი თვლი მოვკარი ოსიკოს. მას სამუშაო ჩემებზე ცევა, მხარზე ჩანთა გადავიდა და რაღაცს ეუბნებოდა რამდენიმე მუშას.

ჩვენ მაშინვე გავეჩინეთ მისკენ და შორიდანვე გავცაბეთ: — ოსიკო, სად არის განძი? — გვიჩვენებ ახლადე.
მან მთავრად თავი ანება, ჩვენკენ გამოქანა და საშთავებ რიგრიგობით გადაგვიცვია.
— გამარჯობათ, ბიჭებო, მიმოილოცეთ. თუ მე უნდა მოვი-

ლოცოთ, არ ვიცი. — გვი-
თხრა მან და აციმციმებული
თვალებით გადმოგვხედა.

— სად არის, სად?!

— ცკოთხე მე.
— როგორ სად არის?
რა? — ოსიკოს ისე გაუკვირ-
და ჩემი კითხვა, რომ გა-
ოცებით გადახედა დანარ-
ჩენებს.

— რა და, განძი!

— აი, სად არის! — ხე-
ლით გვანიშნა მან სამუშა-
ოთა ზვიად პანორამაზე. —
აქ არის ის უდიდესი გან-
ძი, რომელიც ასე ჭირ-
დება ჩვენს სამშობლოს
და ჩვენს ახალ სოციალის-
ტურ ქალაქს, რუსთავს. აქ
აღმოჩნდა რკინის მადნის
უდიდესი ბუდეობი. მარაგის
რაოდენობა, ჯერ, რაც
უკვე უმჯველად დადასტუ-
რებულია, ას მილიონ ტონ-
ნას აღემატება და აწი რაც
აღმოჩნდება, ის კიდევ სხვა არის. აი ეს სამსახური გამიწია
იმ შემთხვევაში პატარა ფარატინა ქალაქში, სადაც წერია: მიჰყე
ნასროლსა ისარსო. აქ თურმე სულ მაგნიტური რკინაქვა ანუ
მაგნიტური ყოფილა და მისი უზარმაზარი მასა ადვილად იწ-
ვევდა ისრის გზის გამარულებას. გავსინჯეთ, გამოვსინჯეთ,
ჩვენ რომ არწივებს გავფურთხოთ, მაშინ მე გფმანით უკვე
მიხედვითი იყავი, მაგრამ სანამ ნიადაგს არ გავფურღავ-
დით, შეუძლებელი იყო წინასწარი რაიმე გადაჭრილი აზრის
გამოტანა. ამ რამდენიმე წლის წინათ მოვიტანეთ საბურღავი
მანქანები და რას ვხედავთ, ამოღის, მაგრამ რა ნიმუშები
ამოღის, რკინა კი არა — ოქროს ნამდვილი ოქრო კი არა —
რკინაა, მაგრამ მე ოქროს მიჩნევიანა.

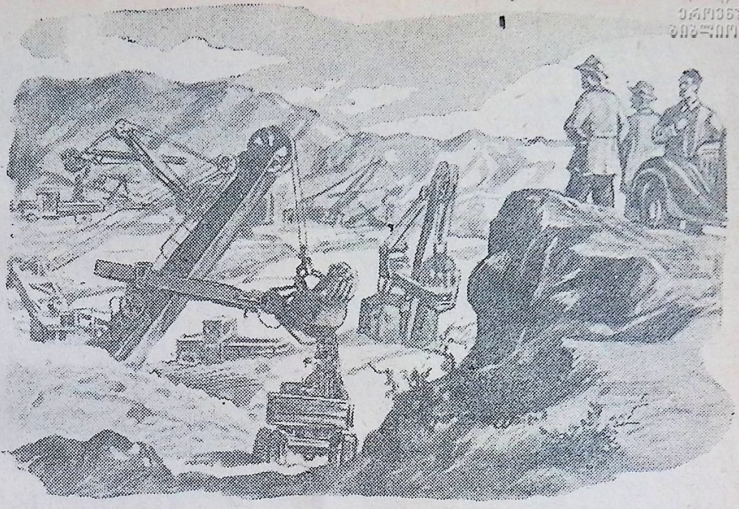
ჩვენ, ცხადია, მივულოცეთ ოსიკოს ეს გამარჯვება, რად-
გან ამ აღმოჩენამ მართლა გავგახარა. მართალია, მე და ჯა-
ნიკო ისტორიკოსები ვართ, ხოლო რეზო — მხატვარი, მაგრამ
აბა რომელ ჩვენგანს არ გაუხარდებოდა ასეთი მაღალი ხა-
რისხის რკინის მადნის ნახვა. მით უმეტეს თუ იმასაც გავთ-
ვალისწინებდით, რომ ნებისთ თუ უნებლიეთ ამ დიდი საქმის
უნებური და მთავარი ხელისშემწყობი მე ვიყავი.

* * *

— გამოქვაბულის საქმე როგორაა? — ვეღარ მოვითმინე
და პოლოს მაინც ცკოთხე ოსიკოს. — ის არწივები გაფრინ-
დენენ თუ ისე იქ ცხოვრობენ?

— გამოქვაბულის საქმე? — გაგიშეორა კითხვა ოსიკომ. —
ვერ არის კარგად.

— რატომ, არწივები...

რამდენიმე ათეული, თუ მგონი ასეული ექსკავატორი და ბულდოზერი შესეოდა მიდამოს.

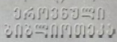
— ეჰ, არწივებს იქ რა დააყენებდა, — შემაწყვეტინა
ოსიკომ, — ამისთანა გრიალში და ჰექა-ჰუხილში ისინი რას
დადებდნენ. არ მინდოდა მეოქვა და ახლა უნდა გამოგიტყ-
დეთ, მე უოქვენოდ ავედი იმ კლდეზე.

— მერე, მერე, — მოუთმენლად ცკოთხეთ სამივემ ოსიკოს.
— მერე ის, რომ არწივის მიტოვებული ბუდე მართლა
ვნახე, მაგრამ გამოქვაბულის კვალს მაინც ვერ მივაგენი-
თუმცა კლდეზე არ დამიტოვებია ერთი მტკაველი ადგილი,
რომ არ დამივალდოთ. ეტყობა, იმის მისაგნებლად, რაიმე
ქნებოდ გასათვალისწინებელ ახალ კვალს უნდა წავაწყდეთ.
როგორც იმ მშვილდ-ისრის გამოსახულებას ვერ ვნახავდით,
თუ კი საგანგებოდ მზის ჩასვლისას არ დავდებოდით კლდე-
თან, ისე, ალბათ, ვერ მივაგენთ იმ გამოქვაბულს, სანამ
რაიმე უცნაურ ნიშანს არ ვნახავთ. თქვენ, გაცუბთ, გული
დაგწყდათ, მაგრამ მერე უნდა გენახათ! არ დამიჯერა და
თვითონ გამოიკვლია ამ კლდის მთელი ზედაპირი. ის ხომ
შესანიშნავი მოსაგვლილია.

— მაშ ჩაიფიქრა ჩემი იმედი? — აღმოხდა მე.

— არა უშავს რა, ჩემო ოთარ, შოთა რუსთველის კვალის
მიგნება არაა ადვილი საქმე. ჩვენ ვერ ვნახეთ, მაგრამ ვინ
იცის იქნებ ჩვენმა მომდევნო ახალგაზრდობამ უფრო ადვი-
ლად ამოხსნას ეს საიდუმლოება. თუ ამ შესანიშნავი მადნის
აღმოჩენაში შენ, ისტორიკოსი, უნებურად დაგვეხმარე, იქნებ
ისე მოხდეს, რომ შემდეგში ამ მიდამოებში მომუშავე რომე-
ლიმე ახალგაზრდა, სამთა ინჟინერი შემთხვევით გახსნის იმ
გამოქვაბულის კარს, რომელზედაც ჩვენ ყველანი ასე ვიცნე-
ბოთ.

გვცრთნელები

წინარე ზარის ხმა გაისმა. ბებია სამზარეულოდან გამოვიდა და კარი გაღო. კიბის ბაქანზე უცნობი ბიჭი იდგა. მან ოდნე დაუკრა თავი და ზრდილობიანად იკითხა:

— მამათო, გრიშა უტოჩკინი აქ ცხოვრობს?

— აა-აა-აა, — გაქვიანურები უპასუხა ბებიამ და სტუმარს ბეჭის თვალით ახედ-დახედა.

ბიჭმა საკმაოდ კარგი შობამეტილება მოახდინა ბებიაზე. მას ეცვა კარგად გაუთოებელი ლურჯი შარვალი და ჩოგბურთელის ყვითელი მაისურა. მკერდზე წითლად უღვავდა აბრეშუმის ყელსახვევი. ოქროსფერი თმა კონტად ჰქონდა გვერდზე გადავარცხნილი.

ბიჭს ილიაში ძალზე ჭუჭყიანი, დაბამბული, დალიანდაგებულ კურთუკი ჰქონდა ამორჩილი, ხელში კი თოკის ბოლო ეჭირა, რომელიც გაურკვეველი ფერის ბალანაბრძვანული, ფხზნურღე, დრუნჩინაი ძაღლის საყვილურზე იყო მიხმული. სწორედ აი, ამ კურთუკმა და ძაღლმა აიძულა ბებია ყურადღება გაემახვილებინა.

— შეიძლება გრიშა ვენახო?

— შე-ე-იძლება, — მცირე ყოყმანის შემდეგ გაქვიანურები უპასუხა ბებიამ. მას უნდოდა შეენიშნა, რომ ძაღლის შინ შეეყვანა საჭირო არ იყო, რომ ის მხოლოდ დასერიდა იქაურობას, მაგრამ თავი შეეკავა და ეს-და დასძინა: — იმ კარში შდი.

მაგრამ ბაჭმა ძაღლი ოთახში კი არ შეეყვანა, — მკაცრი კილოთი უთხრა:

— ბაღმა, დაჯექი, დაჯექი! ბაღმა, ვის ეუბნებიან? დაჯექი!

ბაღმა დაამთქნარა და როგორც იქნა დაჯდა; წვერიან დრუნჩე უმედოდ მოწყენილობა გამოეხატა. ბიჭმა თოკის ბოლო მოაჯირის მიხაბ, მხოლოდ ამის შემდეგ შევიდა ოთახში და ბებიას მიერ მიითებულ კარზე დააკაკუნა.

— აა-აა-აა, — გაქვიანურები უპასუხა ბებიამ და სტუმარს ბეჭის თვალით ახედ-დახედა.

გრიშა, ჩასქვნილი და თმაგაჩნილი, მკაცრი გამოხეტყველების ბიჭი, ამ დროს მუხლს აქვრდა სკამზე დაღებულ რაღაც პატარა ფიცარს და ხეხავდა. იგი, ცოტა არ იყოს, გაოცდა, როდესაც ახლადმოსული ოლეგ ვერნიშინი აღმოჩნდა, რომელიც პარალელურ კლასში სწავლობდა და რომელსაც თითქმის არც იცნობდა. გრიშა წელში გაიმართა, ხალაიი შარვალში ჩაისწორა და უსიტყვოდ მიაჩერდა სტუმარს.

— ვაპარუბა, უტოჩკინ, — თქვა ოლეგმა და კარი შემოხურა. — ნუ გვიკვრის, რომ გვეყვი. შენთან ერთი თხონვა მაქვს.

— რა? — მოკლედ უპასუხა გრიშამ და ოლეგს შუბლქვეშოდან მიაჩერდა.

— არ შეგიძლია ძაღლის გაწვრთნაში დამეხმარო? გრიშა ყოველთვის მზად იყო ყოველგვარი ახალი საქმისათვის ხელი მოეხიდა, მაგრამ ბევრი ლაპარაკი არ უყვარდა.

— შემიძლია, მაგრამ როგორ?

— იგი რა, მე მას საგუშუაო სამსახურისათვის გვერთინი. უკვე ვასწავლე ჩემს გვერდით სიარული, ბრძანებისამებრ დაჯდომა და დაწოლა... ახლა მე მასთან ვაშუშავებ ბრძანება «ფასა-ს».

უნდა ცეცხლს იმას, ვინუდაც მიფუთითებ. ამისათვის კი საჭიროა ასისტენტია — ძაღლისთვის სრულიად უცნობი ადამიანი.

— იმისათვის, რომ ცეცხლს — იკითხა გრიშამ.

— ჰო. მე და ჩემი კლასელი ბიჭები უკვე ვწვრთნიდით და ის ძალიან კარგად იცნობდა ხოლმე, ახლა კი გაიციუნ იმინი და აღარც ეცემა. რეფლექსის განმტკიცება კი საჭიროა. აი, მეც ამიტომ ვთხოვ...

საკონტრაქტო ჩავარდნილობა გრიშამ განიერი ცხვირი მოიფხანა: — რომ დამეკნოსო!

— ჯერ-ერთი, მე მას დადავით დავიკვრე, მეორეც, ასისტენტი ტანთ ჩაიცვას დამცველ სპექტანსაცმელს, — ოლეგმა ქურთუკი გაშალა და შენიდან ისეთივე დაგულჯული დაბამბული შარვალი ამოიღო, — ჩემთან ერთად მთელი ჩემი კლასი წვრთნიდა მას და მხოლოდ სერიოკა ლაბტეცს უტყბინა ოდნავ... თანახმა ხარ?

— თანახმა ვარ. შენი ძაღლი სადღა?

— კიბეზე დავტოვე, — ძაღლმა არ უნდა იცოდეს, რომ ჩვენ ერთმანეთს ვიცნობთ. მე ახლა მასთან ერთად გავალ და ტიხა-იას ქუჩაზე დაგელოდები. შენ ჩაიცივი სპექტანსაცმელი, მოდი იქ და ბაღმას მივაბერ, ვითომც ბოროტგანმზრახველი ხარ. კარგი?

— კარგი. წაიდი!

ოლეგი წაიდა. გრიშამ კეხი დალიხრა და სპექტანსაცმლის ჩაცმას შეუდგა. ეს არც ისე ადვილი საქმე იყო, რადგან შარვალი უზარმაზარი ზომისა გამოდგა. ილიის ქვეშ შარვალი სარტყელით რომ დაიმავრა და კოჭებზე ზონრებით შეეკრა, გრიშა ძალიან დიდ, უცნაური ფორმის გარმონს დაემსგავსა. დაბამბულმა ქურთუკმა რომელიც მან ჩაიცივა, საქმე ცოტა გამაძსწორა; ის, მუხლს ქვევით ჩამოკიდებული, თითქმის საცხებით ფარავდა შარვალს. ხელის მტკვნის ქვევით ოცი სანტიმეტრით გადაცილებული სახელოები არც კი აიკაიწწა.

გრიშას, რა თქმა უნდა, არ სურდა, რომ ბებიას ასეთ კონტუმში გამოწყობილი დაენახა, ამიტომ ვიდრე ოთახიდან გამოვიდოდა, კარი ოდნავ გააღო და ყური მიუვლო. ბებია სამზარეულოში თუფშებს არახუნებდა. გრიშა გაინახა და თითის წვერებზე გაემართა წინკარისაკენ, მაგრამ სწორედ ამ წუთს ბებია სამზარეულოდან გამოვიდა და თუფშებით ხელში იჭედა შემოდა.

— ღმერთო, ჩემო! — წაილულულა მან და მისვე ხმას აუწია: — გრიგოლ! შენ... რას ჩაღიხარ მართლა და მართლა ქეუა დაქარგე?

— საიკრიაო, — წაიბუტბუტა გრივამ და ცდილობდა ბეზიასთვის არ შეხედლა, ისე გასხლტა ოთახიდან.

ტიხაია მართლაც წყნარი ქუჩა იყო. ფილაქნების გასწვრივ მარჯვნივ და მარცხნივ წარღვილ ძველი ცაქცების უკან ერთ და ორ სართულიანი სახლები მიმალულიყვნენ, აქ მოძრაობა იმდენად მცირე იყო, რომ ქვეყნიელზე ქვევს შორის ბალახი ამწვანებულყო.

აქ მოსვლისას გრივამ ორმოცდაათივე მეტრის მოზოროებით დაინახა ოლეგი, რომელიც ქვაფენილზე მიდი-მოდიოდა და თან გაიძახოდა:

- გვერდით, პალმა, გვერდით!
- ჰეი! — ხმადაბლა შესძახა გრივამ.

მწვრთნელი შეჩერდა, «დაჯექ», — უბრძანა პალმას, და გრივას თავის დაქნევით ანიშნა: შეიძლება დავიწყეთო.

ასისტენტმა კები ცხვირზე ჩამოფხატა. ქვედა ყბა მძინვარედ წინ გამოიშვირა და ოდნავი ჩაბუქნით, სახელოების ბოლოების კონწიალით, ზიგზაგებით მიეპარა ძაღლს.

პალმამ ასისტენტი შეწინა და თვალღერება დაუწყო: წვერიათი დრუნჩი ხან მარჯვნივ, ხან მარცხნივ გააყოლა. როცა გრივამ ათიოდე მეტრზე მიუახლოვდა, ის წამოვდა და აღრინდა.

— პალმა, დაჯექ! — თქვა ოლეგმა და ძალი უხალისოდ დგა, თანაც კბილების ღრქვეს განაგრძობდა.

ასისტენტი ოთხზე დადგა და თვითონაც აღრინდა.

— ფას! — დაიყვირა ოლეგმა.
პალმამ დაიღრინა და ისე სწრაფად ეცა ასისტენტს, რომ მწვრთნელმა ის თოკით ძლივს შეაკავა. გრივამ წამოხტა და განზე ისუკა.

- ნახე? — ჩუმად თქვა ოლეგმა.
- ჰო, — ასევე ჩუმად უპასუხა გრივამ, — ოღონდ შენ რომ ფასს! რა გეტყვა, მაინც მეტეზოდა... მე ხომ ვაჯავრებდი!
- ახლა იცა რა? ახლა, მოდი, ნუ ვაჯავრებ. კუთხეს ამოეფარე, შემდეგ გამოდი, ფილაქანს მშვიდად გამოჰყვიე და ჩვენ-კენ პრე კი მოიხილო. კარგი?
- ჰო, კარგი!

გრივამ ვაჯავრებინამდე მიიბრინა, კუთხეს ამოეფარა, ცოტა ხანს იქ დაჰყო, შემდეგ მეორე მხარეზე აუჩქარებელი დინჯი ნაბიჯით დაიწყო სიარული. აი, ის გაუსწორდა მათ... აი, გვერდით ჩაუარა.

- ფას!
- რრრრ! რავ-რავ!
- გრივამ უკან რომ მოიხედა, დაინახა: პალმა თოკს ჰქმავდა და მისკენ იწვიდა.

— კარგია! — თქვა აქეთა ფილაქანზე მდგარმა ოლეგმა. — მირჩია გმადლობო! შემიშუმება ჩატარებულა. გაიხადე სპეცტანსაცემელი და აქ მოდი.

გრივამ გაიხიდა სპეცტანსაცემელი და გაოფილი შუბლის წვერით მწვრთნელს მიუახლოვდა. პალმამ ფეხზე კეხა და უპირა, მაგრამ ოლეგმა დაუყვირა და აიძულა დამჯდარიყო. ოლეგი იღიბებოდა, ცისფერი თვალები უბრწყინავდა, სახე კი კაყოფილებისაგან აღნაძული ჰქონდა.

— ნახე? ნახე, რას ნიშნავს წვრთნა? შენ ზედაც არ შეგიხე-ლია მისთვის, ის კი უკვე გეცა.

პალმასაგან ცოტა მოზოროებით მდგარმა გრივამ უპასუხა: — მერე რა, რომ მეცა! მე ის ვაჯავრებ. მან მე დამისოსმა და მეცა კიდევაც. ის ყველას ეცემა, ვინც ასეთ ტანისამოსშია. აი, ის რომ იმ დედას ეცეს, მაშინ სხვა საქმეა, — და გრივამ თვალთქანიშნა დარბაისელ ქალზე, რომელიც ნელა მიყვებოდა

ბებია სამხარეულოდან გამოვიდა და თევშებით ხელში იქვე გაშურდა.

მეორე ფილაქანს და ხელში სურსათ-სანაოვავით სავსე ჩანთა ეჭირა.

ოლეგმა, რომელიც უკვე არ იღიბებოდა, თვითონაც შეხედა ქალს. როდესაც მან გვერდით ჩაუარა, ის ჩაყუცდა პალმას გვერდით, ქალისკენ ხელი გაიშვირა და წყნარად გასცა ბრძანება:

- პალმა, ფას!
- იმ წამსვე გაისმა ხმამალალი ყუფა და თოკმა მძლავრად მოსწია ოლეგის ხელი.
- ხომ ნახე? — შეეკითხა ოლეგი გრივას.
- გრივამ მხოლოდ ახლა ირწმუნა წვრთნის ძალა. მან ილღიაში ამოიჩარა თავისი დაკონკილი სპეცტანსაცემელი, პალმას წინ ჩაცუცქდა და თვალღერება დაუწყო.
- ეს რა ჯოშია? ეზოს ძაღლია?
- სამქვეც ეგ არის, რომ ჩვეულებრივი ეზოს ძაღლია.
- გრივამ ჯერ კიდევ ჩაყუცქული იჯდა და პალმას ათვალღერებდა.

— ქოფაკი რომ იყოს, აღბათ, უკეთესად ეცემოდა, — ჩუმად ჩილაპარაკა გრივამ.

— შეს როგორ ფიქრობ, მე რისთვის ვწვრთნი? იცი რისთვის? მე ხან ვაწავლი, წვადე ძალსაშენში, სადაც საკუშავო სამსახურის ძაღლებს ანაწმენებ, ვაჩვენებ, თუ როგორ ვიცი წვრთნა და აღსაწმენდად მომცემენ ქოფაკის ლეკვს.

- გრივამ წამოვდა, მაგრამ კვლავ პალმას უტყვროდა.
- ნამდვილად მოცემენ? — კითხა მან.
- სულ ნამდვილად არა, მაგრამ მე ასე მჯონია.
- მერე ჩვენს ქალაქში არის... რა ჰქვია... სადაც ქოფაკებს ანაწმენებენ?

— ძაღლსაშენები. რა თქმა უნდა! არის არმიის, ავიაციისა და ფოტოსის ხელშემწყობ ნებაყოფლობით საზოგადოებასთან, არის მილიციის სამმართველოსთან. მე ააფხშნ-ში შევკლა. აი, დავამუშავო პალმასთან კიბე, დაბრკოლება და ამტანობა!

- ეგ რაღა არის?
- კიბე! — ეგ არა, რომ იცოდეს მისადგმელ კიბეზე ასვლა-ჩა-

ზე მაღალი, ტანადი, წელშიგამართული მილიციელი მილიციის
 ლიტენანტის საბუებურებით. მან ცერები ქაბრის ლეფერტი გაიშა-
 რა, ცნობისმოყვარეობით შეხედა ზავშევს, რომელმაც
 ძალთან ფუსფუსებდნენ, და გაიღიმა. მილიციელი ოლეგაც
 შენიშნა.

...ხელი მილიციელისაკენ გაიშვირა და... დაიძაბა:—პაღმა,
 ფას! ფას!

მოსვლა. დაბრკოლება — ლობების გადაღახვა. ხოლო ამტანო-
 ბა — ეგ ასეთი: მაგალითად, მე ვუბრძანებ დაჯდომას და თვითონ
 სადმე წავალ. თუნდ ნახევარი საათით, ის კი უნდა იჯდეს მა-
 ნამდე, სანამ არ დაგბრუნდები.

გრიზა აქამდე ცუდად იცნობდა სასამსახურო მემკლღობას. მან
 გაეგონა, რომ არსებობენ მეძებარი ძაღვები, ერთი-ორჯერ კი-
 ნომიცი ენახა ძალიან ჭკვიანი ქოჯაკები, რომლებიც მესაზღვრებენ-
 თან ერთად გმირობას სჩადიოდნენ, მაგრამ ეგონა, რომ ასეთი
 ქოჯაკების წვრთნა მხოლოდ განსაკუთრებულ სპეციალისტებს,
 შეეძლოთ. და აი, ახლა მან დაინახა, რომ არათუ სპეციალისტი,
 მისი თანაკლასელი, ქოჯაკ კი არა, რაღაც ქვეყანა ეზოს ძაღლს
 აიძულებს ბრძანებისამებრ დაჯდეს, ბრძანებისამებრ მის გვერ-
 დით იაროს და ბრძანებისამებრ ეცეს ვამგლე-გამომკლელს.

— ვეწმინდა. სარ ისწავლე... რა ჰქვია იმას... წერითან?
 — სულ ადვილია. ვიციდე მალაზიაში წვინი — «სასამსახურო
 ძაღვების წერითან» და მისი საშუალებით ვისწავლე.

— მეც ვიციდე ასეთ წვიანს... აი, ძაღვების შოვნის საქმეა
 ცუდად... მოუახერხებელი რომელიმე ეზოს ძაღლის დაჭერას, მაგ-
 რამ ბეზია გააკადებს.

— იცი რა? შენ შენი რგოლის ბიჭები დაიყოლიე და მთელი
 რგოლით წვრთნას შეუდგე, შემდეგ შევლმა რგოლმა ნამდვილი
 ქოჯაკი გაწვრთნით.

უკაცრიელ ქუჩაში ბიჭები ფილაქნის კიდევ იდგნენ და დიდ-
 ხანს საუბრობდნენ. ოლეგი გრიზას ძაღლის წვრთნის სერებს
 უყვებოდა. აჩვენებდა, თუ როგორ უნდა ასწავლოს ძაღლს,
 ზურგზე ხელის დაჭერით, ბრძანებისამებრ დაჯდომა. მან შემდეგ
 კი, როდესაც ის დაჯდებოდა, შაქრის ნატეხებით უნდა გაუმსაპინ-
 ძლდეს. გრიზა ყველა მანაბულაციას ყურადღებით თვალს ადევ-
 ნებდა და მხოლოდ ერთხელ მიიხედა განზე, ეს მაშინ, როცა
 შორიდან მოისმა აუჩქარებელი მკაფიო ნაბიჯი, მერე ფილაქან-

— იყურება, — ჩუმაღ თქვა მან.
 მილიციელის ყურადღება ესამოვნათ ბიჭებს, — შეხედეს და
 გაუღიშეს. მან ოღანე თვალი ჩაუკრა მათ. უცებ გრიზას მო-
 აგონდა, რომ, ოლეგის თქმით, მილიციის სამმართველოში არის
 ძაღლსაშენი. მან მწვრთნელს გვერდში ნელა უბიძგა და წა-
 ჩურჩულა:

— აჩვენე მაგას, აჩვენე, როგორ ეცემა ხოლმე,
 — უხერხულია.

— აბა, რაა უხერხული! აჩვენე!
 ოლეგი წუთით შეყოყმანდა, შემდეგ ჩაცუცქდა, ხელი მილი-
 ციელისაკენ გაიშვირა და ხმამაღლა, რომ იმას გაეგონა, და-
 იძაბა:

— პაღმა, ფას! ფას!
 ზაღმა გაიჟია, მოულოდნელად ოლეგს ხელიდან ზაჭარი გა-
 მოგვიდა და საშინელი ყვირით მილიციელისაკენ გაქანდა.

— მოკურცხლე! — იმწამსვე შეხვედრა გრიზამ.

ის, რაც შემდეგ მოხდა, ბიჭებს არ დაუნახავთ. ოლეგმა ქერ-
 თუკი ფილაქანზე დააგდო და მახლობელ ეზოს კარში გაქრა.
 გრიზაც მას დაედევნა. მათ შენიშვნა, რომ მესერთან, ჭიშკრიდან
 მარჯვნივ, აღმართულა შეშის დიდი ზვინი, ხოლო შეშის ზვინსა
 და კედელს შორის ოცდაათიოდ სანტიმეტრის სივანის ხერვლია.
 ორივემ, თითქოს დათქმული ჰქონდათ, მარჯვნივ გაუხვია. შემ-
 გრნენ ამ ხერვლში და გაინახნენ. რამდენიმე წამის შემდეგ
 მათ მოესმათ მწყობარი ნაბიჯების ხმა, შემდეგ თითების აკაუნე
 ფანჯრის მინაზე. ეს ყველაფერი სულ ახლოს გაისმა, თითქმის
 შეშის ზვინთან. კიდევ რამდენიმე წამმა განვლო. ურღულმა
 გაიტკაცუნა. კარმა გაიჭრიალა. ახალგაზრდა ქალის ხმამ ოღანე
 შეკრთობით იკითხა:

— თქვენ ვინ გზუბავთ?
 — ეს თქვენი ზავშევები ხულოგნობენ?! გამველე-გამომკლელს
 ძაღვებს უსისიანებენ?!

— ზაავშევები? — გაქინურებით თქვა ქალმა. — მთელს ჩვენს
 ეზოში ერთი ზავშევც არა გვეყავს!

— მე კი დავინახე, რომ ისინი აქეთ გამოიქცნენ, — თქვა მი-
 ლიციელმა და ბიჭებს მის ხმაში დაცინვა მოესმათ.

— იმებუ! მობრძანდით და ნახეთ, თუ არ გვეკრათ. ჩვენი
 ეზო გასასვლელი ეზოა. აგერ ჭიშკარიც უთუოდ იქით გაიქცნენ.

— კარები, ბოლომდე, — ეცეც სხვა კილოთი თქვა მილიციელმა.
 — არაფერს, — უბასუსხა ქალმა და კარები მიიხურა.

მილიციელის ფეხის ხმა თანდათან შორს ისმოდა.
 მიელი ამ ხნის განმავლობაში ბიჭები შეუკუთუიყვნენ აჯურის
 ტინთან კედელსა და შეშის ღერებს შორის, რომელთა წვეტიანი
 ბოლოები გვერდებდა და მზერაში ესობოდათ, ვატრუნულნი
 იყვნენ, არც კი სუნთქავდნენ.

— გამოიქცნენ! — წაქსურულა გრიზამ, როცა მილიციელის
 ნაბიჯი სულ მიწყდა.

— ჩუმაღ... სულელი! — წაისისინა ოლეგმა და გრიზას მკლავს
 იღაცევევით თითები ჩააფრინდა. ოლეგი სულ მთლად კანკა-
 ლებდა.

— გამოიქცერი! თორემ, ვინ იცის, იქნებ დაბრუნდეს კიდევ! —
 თქვა გრიზამ და ოლეგი შეშის ზვინთან თითქმის ძალით გა-
 მოიკეტა.

ბიჭები ჭიშკარში გამობტნენ და რაც ძალი და ღონე ჰქონდათ
 ქუჩაში მოკურცხლეს.

ისინი მხოლოდ ოლეგის სახლთან შეჩერდნენ. ასისტენტის

ცხვირსა და ლოყას დიდრონი ნაჭრელები ამშვეინებდა, — მეშაზე გადასტყაოდა სახე. მწვერთნელის ახალი ლურჯი შარვალი ფისით იყო დასვრილი, ზედ ნაივის ქერქები მიკრლია.

— აი, ჩაგარდნაც ამას ჰქვია! — აუტყაბრებლად ჩაილაპარაკა ოლეგმა, როდესაც სული მოითქვა. — სულელი არ ვიყავი, შენ რომ დაგვეყვი!

— სულელი ხარ, თოკს რომ ხელი უშვი, — წაიღოდუნა გრიშამ, კიბის საფეხურზე ჩამოიჯდა და ნიკაბით მუხტებს დაეკრძლო.

— ოლეგი მივიდა, თავს დაადგა და დაიხარა:

— იცი ახლა რა იქნება, თუ დაბინა? შენ გგონია ამ საქმეს ასე დატოვებენ? ხელისუფლების წარმომადგენელზე ძალის მიწვება!

— არაფერიც არ იქნება. ვიტყვი, რომ უცაბუდად მოგვივიდა. გვინდოდა გვეჩვენებინა, — წაიბუტბუტა გრიშამ, თვითონ კი თავისი სიტყვებისა მანცა და მანც რომღი სჯეროდა.

— «გვინდოდა, გვეჩვენებინა!» — გამოაჯაგრა ოლეგმა. — ვინ დაგვიჯერებს, რომ ჩვენება გვინდოდა? როგორ დამტკიცებ?

გრიშა კუშტად დუმდა. უგუნებოდ იყო.

— სპეტანასცემული რომ დაკარგე! — კვლავ თავს აბურებდა ოლეგი. — იცი ახლა რა იქნება? ჩვენ იმ სპეტანასცემული გვიპოვინა.

— როგორ? — სვედიანად იკითხა გრიშამ.

— სულ ადვილად. მეძებარს მოიყანენ, აყსონინებენ სპეტანასცემულს და მეც მიპოვინან და შენც, რადგან ის შენც გეცვა.

გრიშა სულ დადარდიანდა. წამოდგა, ხელეში ზურგზე შემოიწყო, თითები ზურგსუკან იღაყებეს ჩაჰკიდა და გაიარ-გამოიარა. წუთის შემდეგ ოლეგის წინაშეჩერდა.

— მისინე! მოდი ასე მივიტყე: თუ შენ დაგიჭირებს, ნუ იტყვი, სად ცხხოვრობ, თუ მე დაბიჭირებს — მეც არ ვიტყვი. კარგი?

— კარგი, — დაეთანხმა ოლეგი. შემდეგ თავს ხანს დადუმდა და დასძინა: — აბა, მე ყოველი, გაკეთილები უნდა დაგაზაზადო.

კარებიდან თავი გამოყო, მარჯვნივ და მარცხნივ გაიხედ-გამოიხედა — მახლობლად მილიციელი ხომ არ არისო — და ძუნძულით გაიქცა ქუჩაზე, თანაც აქეთ-იქით იყურებოდა. გრიშა მეორე სართულზე აჩანჩალდა თავის ბინაში.

კარი რომ გაუღო, ბებიამ მამხინვე შენიშნა გრიშას სახეზე ნაჭრელები.

— დახე! გატყაულებარ! ეგ სად შეგემოხვა?

— ეს ისე, უბრალოდ, — უბასუხა გრიშამ და თავის ოთახში შევიდა.

საღამომდე უსაქმოდ დაეხეტებოდა ბინაში. ხშირად მიდიოდა კართან. კიბეზე ფეხის ხმას ყურს მიუკრებდა, იმის მოლოდინში, რომ ავერ-ავერ ზარი დაირეკებოდა და ზღურბლზე მილიციელი გამოჩნდებოდა.

გარეთ კი, თითქოს ჯიბრზე, მშვენიერი მზიანი დღე იდგა. ქუჩაში, გრიშას ფანჯრებქვეშ, დაძაბული შევიბრება იყო ფეხ-

ბურთში, გრიშას სახლის ფეხბურთელთა გუნდსა (როგორღე იგი მუდამ მეკარედ თამაშობდა) და მეზობელ ეზოს ფეხბურთელთა შორის.

— გრიშა, მოდი, უშვებოდა გავებო! — ეძახდნენ ბიჭები, როდესაც ის ფანჯარაში იქცირებოდა.

— არ მინდა, — ნაღვლიანად პასუხობდა გრიშა და შუა ოთახისკენ იწვედა.

დადგა საღამო. მოვიდნენ დედა და მამა. ვახშმად დასხდნენ. გრიშა თევზს დააშტერდა და ისე ნელა, ისე უგულოდ დევებდა კატლებს, რომ დედა შეშუთოდა.

— გრიშენი, რადა ხარ ასე მოუწყენილი?

— ისე.

დედა მაგიდას გადასწვდა და გრიშას ხელის გულით შუბლი გაუსინჯა.

— ყოველთვის კარგი მადა აქვს ზავვს, ახლა კი ძლივსა დევს!

— ეტყობა, ბიჭებთან ვერ მოირიგებულა. ხედავ, ცხვირი გაუკაწრიათ, — თქვა მამამ, — მართალს ვამბობ, გრიგოდ ივაინ-ქევ?

გრიშამ არაფერი უბასუხა. ვახშმის დამთავრებამდე დუმდა, მხოლოდ ჩაის სმისას მიმართა მამას.

ოლეგმა ქურთუკი ფილაქანაზე დააგდია და მახლობელ ეზოს კიშკარში გაქრა.

— მამა, აი ჩვენთან, ერთმა ბიჭმა მილიციელს ძალღი მიუსია. ძალღმა დაკინა მილიციელი... რას უზამენ იმ ბაჭს, თუ დაიჭირებ?

— როგორ თუ რას უზამენ? მშობლებს დააჯარიმებენ, სკოლას აცნობებენ.

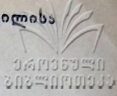
— ეგ უთუოდ დღევანდელმა მიუსია... — შენიშნა ბებიამ.

— რომელმა? დღევანდელმა? — იკითხა მამამ.

— აი, გრიშასთან მოვიდა ვიღაც, გარეგნულად ისეთი კოპია, მაგრამ ძალღი ჰყავდა თან... ისეთი საზიზღარი, რომ შეხედვაც კი გულს აგირევდა!

თარგმნა კ. რუსინთაშვილი

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

პ რ მ ე ნ ი

კ ო მ მ ა

1.

ვით საქართველო,
ეს სომხეთიც — მწვანე ქვეყანა —
არ არის დიდი,
მაგრამ ოქროც მცირეა თავად...
და შა,
მუხლები მოგვექანცა და მოგვეღალა,
მეშვიდე დღეა,
შაისტანის მიწაზე დავალთ.

მეშვიდე დღეა...
გვესიზმრება სოფელი თანძი,
სომხეთის გზებზე
მიგვაცილებს ფოთოლთ შრიალი;
მეშვიდე დღეა,
გადაშლილა ქვეყანა თვალწინ,
ვით საქართველო,
ზვრიანი და კორტახიანი.

მზე ჩამავალი
ჩამოვდებდა იისფერ მთებზე,
მისგან ნისლები
და დრუბლები ალაგმულია.
ვით ქართლის გზებზე
წინ ნახირი მოუძღვით მწყემსებს;
ალაგ — თამბაქო,
ალაგ — ქერი,
ალაგ — პურია...

შემოვიარეთ შაისტანი —
ქვეყანა მოძმე,
ვიხილეთ ზანგუ —
შორს გაშლილი ზღაპრულ დალაღად,
აქეთ — სიცილის,
იქით — ცრემლის მდუმარე მოწმეს
დიდხანს ვუტკირეთ
ნისლის ზღვაში ჩაფლულ არაბატს.

და ახლა,
თუშცა მოგვენატრა მშობელი კერა,
თბილის-ქალაქი —
უტკბილესი და მახლობელი,
მწვანე შეღმართებს
სევანისკენ მიფეხებით ნელა,
ჩვენს დასახვედრად
იქ მზადაა სომხის სოფელი...

ოქროს საფარცნლით
მზე მუხნარებს უვარცხნის ქოჩოჩს,
სოფელი თანძი
უკვე ახლა კორტახზე მოჩანს...
იქ დავცემთ კარგებს,
ცად აღვმართავთ ამაღამ კოცონს,
როგორც მშობის და მეგობრობის
დიდებულ დროშას.

2.

ასე ფიქრობდა
სოფლის ბუქსთან ჩვენგანი ყველა,
მაგრამ თვით სოფლად
სხვა სურათის ნახვა გველოდა;
არ ატენილა
სიხარულის ყუთინა ხელად:
სტუმრებიაო,
სტუმრებია საქართველოდან!

თითქოს უბადლო,
უშვილ-ძირა იყო სოფელი,
ბურთოს არ დასდევდნენ,
ნაურმალზე არც თავთავს ჰკრეფდნენ,
არ შეგვეგება
მეუბარი და მახლობელი,
ეყარნენ მოლზე ნავაზები
და ცაღებად ჰყეფდნენ.

წითელ ყელსახვევს
დაქებდნენ ჩვენს თვალები,
გაოცებულნი,
ნირშეცვილნი მიგსდევდით შარას.
ჩვენ ჩავიარეთ
თანძის გასწვრივ ყველა კარები,
სოფლის ბოლოზე
მივაშურეთ პაწია ქალას.

შრომის ყუთინა
იყო ველიად გაჩაღებული.
ყანებს გავხედეთ —
დავძებნით ამაოდ ტოლებს...
დავციო ბანაკი,
მდუმარენი, თავჩაღებულნი,
ცქირდით ბოჯგიტებს,
ვთლიდით ვერხვის საკარვე სოლებს...

ვიწმენდით სამოსს —
მზისგან სახელეწოდებო,
შავ ფხსაცმელებს —
ამოვღებულს წითელ ტლახში...
და მერე დიდხანს ვდულუნებდით
ამრეზილები
„შავო მერცხალოს“
და ვეყარეთ მწვანე ბალახში.

3.

არ მოველოდით
მასპინძლობას — ესოდენ გულცაცვს,
თან ჩუმო ეტვი
და იმედი არ გვეცილდებოდა.
მზე ჩადიოდა,
ვრცელდებოდა საღამო ღურჯი,
კოტაც —
და ზეცის ღურჯი კევრი
გაბრწყინდებოდა...

უბნად ისამბრა
 დაქანცულმა გზითა და მზითა,
 დაბანაკება მოათავა
 დალილმა რაზმმა;
 გრილმა ნიაგმა
 კარვებისკენ დაშვრა ტყიდან;
 წამოაღვექ შეზე,
 ჩუმაღ ვუხმე კახას და ასმოს,

ვუსმე შეგობრებს,
 ფეხკარფით დავტოვე ქალა
 და სოფლისაკენ
 დავადექი ბინდ-ბუნდში შარას.

იქნება შევცდი,
 იქნებ თანძი არც ერქვა სოფელსი
 ძმობის ბარათებს
 მთელ წელიწადს ერთმანეთს ვწერდიოთ...—
 ვფიქრობდი ჩემთვის,
 პირველივეს მივადექი ლობეს,
 რაზმის ხელმძღვანელს
 ამომღვინე ტოლები [გვერდით,

„რას აპირებო?“ —
 ჰკითხოვლობდნენ მათი თვალები,
 პასუხის ნაცვლად
 „მასპინძელი“ —
 გავძახე ოღას;
 არ დაველოდე,
 ფრთხილად შევხსენე ქიშკრის კარები,
 წინ წავდგო ვუხი,
 მერე ყურბი მივფუდე ცოტა...

უტვრად... მზერა გაავალე
 ეწოში გზაწვრილს,
 და თვალი ვკაიდე
 მწვანე მოლზე
 შავგვრემან ყმაწვილს.

4.

გაკვირვებული, წარბშეკრული,
 ის აღდა ზეზე,
 მე მივცხადე,
 მან სალაში მომიგო მყისვე,
 მე ვკითხე ყმაწვილს:
 ხომ თანძია სოფელი ესე...
 მან მიპასუხა,
 და შეკითხვას ელოდა ისეც.

მე ვკითხე ყმაწვილს:
 — ბოზნერი იქნები, ალბათი
 მან გაიღიმა
 და შეკითხვას ახალს ელოდა.
 მე მოვცხადე:
 — არა ერთხელ
 და არა ცალკებად
 ჩვენ გვატყუებდნენ
 და მოვსულვართ საქართველოდან...

მამინ კი შეკრთა
 ჩვენი კბილა და ჩვენი სწორი,
 სახეზე უცხო მდელვარება გადადუნა...
 — მობრძანდითი! —
 გვითხრა დაბნეულმა, ნეტარი თრთოლით,
 სურდა ჰვეყანა
 ეწოსავით გადაერბინა.

სურდა ეყვირა...
 იყო იგი ჩვენსავით ბავშვი,
 კირად თუ ლხინად
 ბავშვისათვის ცოტა კმაროდა...
 სურდა ეტირა...
 მაგრამ მივწვდი აღერისთ მკლავში,
 და მერე დიდხანს მიაშობდა,
 დიდხანს ჩქარობდა...

ჰყვებოდა იგი,
 რომ სოფელში არაეინ ღარჩა,
 საქართველოდან
 არ ელოდნენ დღეისთვის სტუმრებს;
 ჰყვებოდა იგი,
 რომ სევანზე ბანაკი დასცა
 რუს მოგზაურთა დიდმა რაზმმა
 იმ დილით თურმე...

ჰყვებოდა იგი,
 ჩვენი ერთობითი ძმები ვიცანიო,
 სომხურ ენაზე ვსაუბრობდით
 დინჯად და ლალად...
 მიღვა ასმათი
 გვერდით, როგორც კითხვის ნიშანი,
 და ჩვენს საუბარს
 გაოცებით უსმენდა კახაც.

თუ საიათნოვამ
 სამი ხალხის ენა იცოდა,
 ლექსის ცეცხლში
 სამ ენაზე ერთად იწოდა,

თუ ჩვენს ილიას
 სომეხთათვის
 დინჯად და მწყობრად
 სომხურად უთქვამს:
 მეგობრობა!
 ერთობა!
 ძმობა!

თუ დიდ ოვანესს —
 შაბაძვანის სულმნათ მთოვარეს —
 უსაუბრნია ტკბილ ქართულით,
 ჩვენც ვართ მოვალე

ვადილოთ
 მტკვრისა და არევის
 მხარდამხარ დენა!
 გვოყვარდეს
 ძმისა და მეგობრის
 მშობელი ენა!

და კიდევ — წინსვლა
 და ფრთის ვაშლა
 ზურგო შორს თუ გვსურს,
 ვსწავლობდეთ უნდა
 დიდი ხალხის
 დიდ ენას — რუსულს!

ვფიქრობდი ასე
 ამაყი და თვითკმაყოფილი,
 ჩემს წინ რატომღაც
 თავდუნრილი იდგა ძმობილი...

მე ჩადიოდა
 და მწვერვალებს ეფარებოდა,
 სევანის მხარეს
 რაზმის აშლა მეჩქარებოდა,
 ფიქრით ვხვდავდი
 უკვე ძმობის კოცონს და კარვებს...
 და სევანისკენ მეგზურობა
 მოვზოხვი არმენს.

6.

სევანისკენ მეგზურობა
 შევებედე არმენს,
 ბანაკის აშლა
 დავავალე კახას და ასმათს.
 ჩამოვჯექ ჩრდილში,
 შევიფარე ვეება ალგებს,
 ხოლო ყმაწვილი მასპინძელი
 შეუდგა ჩაცმას.

ბუშინის ლექსზე
ფრთა შეჭრა და
კოხტად აღმართა...

შორს დაჰკრეს დაფლავს
მერე წყვილად ჩაჰბერეს საყვირს;
დაფის გრიალში
სიხარულის ატყდა ყიფინა...
დაჰკეტა სახლი
თხა დაბა,
აუშვა ძაღლი
და ორლობეში
ნარჩიტებმა გაღაგვიფრინა...

7.

მზე ჩავიდა და,
ხვლინდელი ამინდის ნიშნად,
მუქლურჯ კლდეებთან
შინდისფერი დასტოვა ცაზე...
მოაბიჯებდნენ საძვრიდან
კვამლა და ნისლა
და ლურჯი ბინდი მოჰყვებოდათ
სოფლისკენ გზაზე.

და, როცა მიღვრით,
ყიფინით და უფილ-ხივილით
დავტოვეთ თანძი
და შარავზით შეეყვებით სერებს,
მან, წარბშეკრულმა,
შეგვაჩინა მკაცრი ღიმილით
და სოჭვა,
რომ სიცილს და სიმღერას
მოვასწრებთ მერევც...

ჯერ კი...
ხელმარჯვენე მოვტიროვეთ
საურმე შარა
და მოკლე ბილიკს დავადექით
ბინდ-ბუნდში ჩქარა.

მაგრამ გაგარქელდა
და გაძნელდა ბილიკი ძლიერ,
დაიგრისა და
მალლა-მალლა ქარაფებს აჰყვა.

თერთმა ნისლებმა
გაღუარეს ცეცხლისფერ იელს,
მუქლურჯი ბინდით
გაიტენა ხეობის ხახა...

ზეცა
წითელი ვარცკლავებით აჭერლებული
სღუმდა
და მოლოდ ჭირიწინები
არღვედნენ ღუმოლს...
ის მიგვიძლოდა
ამაყი და დაჯერებული,
ის მიგვიძლოდა
წარბშეკრული, კუშტი და ჩუმი.

8.

ასე ვიარეთ
შუალამედე მოკლე ბილიკით,
კიბნა ჰგავდა
ის ბილიკი — გრძელი და ძნელი...
ბოლოს
ზეგანზე გადავდექით, უკვე პირიქით,
და ჰა,
ჩვენ თვალწინ გაღვიშალა
გოგჩის ტბა ვრცელი.

გოგჩის ტბა ვრცელი...
ვებერთელა მოთვარე ტბაზე...
ადა კოცონი
და მიადგა ტბისპირას კარგებს...
შემდეგ დაირხა,
გაიშალა სიმღერა ნაწი
და მადლიერმა
გულისსტერით მივხედე არმენს...

იღვა ასმათი,
იღვა კახა
და იღვნენ ხსენებც,
მაგრამ არმენი
იქ ჩვენს შორის აღარხად ჩანდა...
საღვაც ძირს,
კლდოვან ბილიკებზე,
დაგორდნენ ქვები,
მერე კორტოხი ჩაირბინა
კმაწვილმა მარდალ...

— არმენი —
სანიქაროდ შევბრუნდი და
გავძახე ლამეს,
— არმენი —
რიგრიგად შემავსელებს
თითო ძახილი;
— არმენი —

ეროდ, გაბმით,
მწუხარებით აღმოხდა სრამებს
საკუთარ თავზე გაბუტული
ბიქის სახელი...

იცვამდა იგი
უგულოდ და აუჩქარებლად,
ლილებს, ყელსახვევს
ლამის საათს ეწვალებოდა;
იცვამდა იგი
უგულოდ და აუჩქარებლად —
ნუთუ მას
ჩვენი მეგზურობა ეწარებოდა!

ნუთუ ის,
ვისაც ცხესაა
დანახვა ჩვენი
ერთ სიხარულად
და გაფრენად ლამის უღირდა,
არ მიგვეყვებოდა
ხევანისკენ ღხენით და ფრენით,
თავს გვაჰყვებოდა,
ფეხს ითრევდა,
შუბლს იქმუნინდა!

მე დავაკვირიდი
ბავშვის თვალთა უცნაურ კაშკაშს,
თვალი დავადგი
კონდარზე გაფენილ ფარდავს,
ზედ — წიგნს და მელანს,
გადაწერილს რვეულში — „კავკასი“,
იქვე ენაში სავარჯიშოს,
„კავკასი“ გარდა...

თეთრი პეკელა
შავ სამელნის მოსწყვიტა უცებ
სუსტმა სიომ და
მთელი ეზო მოაფარფავდა,
იგი დაბრუნდა,
დააფრინდა გადაშლილ ფურცელს,

მიხვდით,
 სტუმრებთან არ გახადეს
 შეხვედრის ღირსი,
 შინ დასტოვებს და
 სევანისკენ გადმოვლეს კორდი...
 მიხვდით,
 ებრაძოდა ის ორიანს
 კაკლის ხის ჩრდილში...
 და უცებ,
 გული შემეკუმშა
 ყმაწვილის ცოდვით.

9.

მწელია,
 როცა გამოწყდები
 ტოლებს და სწორებს,
 ხარ დასჯილი და
 არავიზე არ ხარ ნაკლები!
 მწარეა,
 როცა გადუღვიან ყუთინი გორებს,
 დაგტოვებენ და
 წინ გასწევენ ამხანაგები.

გოგჩის ტბა ვრცელი,
 ტბის ნაბირზე კარცების წყება.
 ვიგონებ ტბისპირ
 ლურჯ სათიშუი დაცემულ ბანაკს;
 ვიგონებ ახლაც —
 მიხარია და გული მწყდება...
 გაოგნებულნი მივტოვავდით
 მუხლამდე ბალახს...

ატკაუნებდა ცეცხლის სვეტი
 ღამეში ქოჩორს,
 ცას შეხდგომოდა
 და სევანზე დაეღო ფუჟი...
 გულისფრიალით მივეხალეთ
 ვება კოცონს
 და წამსვე
 ქორწილს დაემგავსა
 კოცონი უცებ...

იყო ყუთინა,
 იყო ზვევანა
 და იყო კოცნა,
 და მერე დიდანს —
 ლამის ცის ქვეშ შემოგვათენდა —
 ვუსხედით კოცონს —
 მეგობრობის და ძმობის დროშას —
 შვილნი სომეხთა,
 შვილნი რუსთა,
 შვილნი ქართველთა...

შევფიცეთ ძმობა,
 ვადღერაქმეთ კრემლის ნათელი,
 სევანის თავზე
 შაიხტანის მთვარე აენთო...

ის ტბაც,
 ის მთვარეც,
 ის კოცონიც,
 ის ურუნდელიც,
 ის ყველაფერი,
 ყველაფერი გვქონდა საერთო!

მხოლოდ მე მქონდა
 საკუთარი და სხვაზე მეტი,
 და გვიან,
 როცა მივაშურეთ ძილისთვის კარებს,
 სევანის თავზე
 ავირჩიე ვარსკვლავი კენტი
 და მთელი ღამე
 ჩემი ფიჭვი
 დაჰფრენდა არმენს.

მ ვ ი ლ მ ბ ი

იყო სექტემბრის
 საოცნებო პირველი კვირა —
 ყელსახვევებით,
 ოცნებებით განათებული;
 მისხვან და მწვრები,
 უთინა ვდგებოდით დილას,
 ტოლებს, აღმზრდელებს,
 ზარის წკრიალს დანატრებულში.

სკოლის გოგოში
 თავს ვიყრიდით ბიჭები ადრე,
 ვუსმენდით ერთურსს,
 ვუამბობდით განცდილს და ნახულს.
 უკვე სიყვითლე შეჰპარვოდა
 სექტემბრის ქაღურებს
 და საღლაც
 მწვეჭე ჭალაქებში
 ეძინა ზაფხულს...

იყო ოცნება
 სევანისკენ გადაფრენილი,
 გულს რაღაც სევდა დასწოლოდა
 შეუცნობელი...
 მაგრამ სკოლაში
 დამახვედრებს იმ დღეს წერილი —
 გაგხსენ საჩქაროდ —
 სომხეთიდან მწერდა ძმობილი...

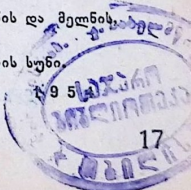

მწერდა არმენი:
 „ვიცი, ძმაო, გაგეცინება,
 სიბეჯითესთან
 გრამატკაც სუსტი აღმოჩნდა...
 გაგეცინება,
 მაგრამ ვიცი, არ გეწყინება,
 საშემოდგომო —
 ჩავაბარე გუშინ გამოცდა...“

გისურვებ, ძმაო,
 კარგად სწავლას და კარგად უოფნას,
 გზოვ,
 ნუ ჩამოთვლი
 იმ ღამინდელ საქციელს ცუდად!
 მე ის არა ვარ,
 რაც გეგონე,
 ვფიცავარ ძმობას,
 რას იზამ...
 იმ დღეს საკუთარი თავიცა მიშულდა...“

იყო სექტემრის
 საოცნებო პირველი კვირა —
 ყელსახვევებით,
 ოცნებებით გაბრწყინებული,
 ჩამწურჩულებდა,
 ჟღურტულებდა წერილი ტკბილად,
 და თვალწინ მიდგა
 სომხის ბიჭი გაცინებული.

დარეკეს ზარი,
 გავუსწორეთ თვალები მერმისს —
 ბედნიერება,
 ნეტარება სუფევდა სრული...
 და იდგა ირგვლივ
 ახლადგაჭრილ წიგნს და მელნის
 ახლადშეღებილ
 დფების და მერხების სუნი.

ბ. ს. ლასკოვი

ნახ. კ. მახარაძის

ნ ე ღ ი რ ი *

თავი მეცხრა

გათენდა შობა დღე. ბავშვები სადღესასწაულოდ მოგვრთეს და გუფერნიორებისა და ბონების თანხლებით ჩაიხე გამოგვიყვანეს. მრავალი ნათესავისა და სტუმრის ჯარდა დარბაზში ეკლესიის მსახურნი—მღვდელი, დიაკანი და მეღვინე დაგვხვდა.

ბიძაჩემი რომ შემვიდა, „ქრისტე იშოო“ იგალობეს და მერე ჩაიხე დავლაგდით, რასაც მალე პატარა საუხმე მოჰყვა, ხოლო ორ საათზე ნადრევი სადღესასწაულო სადილი გაიშალა. ნასადღეს მამინე იყო დანიშნული სგანარელები სანადიროდ წასვლა; დაყოვნება არ იქნებოდა, რაკი ამ დროს აღრე ბნელდება, სიბნელეში კი ნადირობა შეუძლებელი იყო და დათვიც ადვილად წაუფრეოდათ ხელიდან.

როგორც დანიშნული იყო, ყოველივე ისე აღსრულდა. ჩვენ პირდაპირ სუფრიდან ვაგვიყვანეს ჩასაცემელად, რათა ნადირობის საცქერელი წავეყვანეთ. ჩავაყვეს კურდღლის ქურქები, თხის მატყლისაგან ნაქსივი, მრავალიძირა გაბანჯკლული ჩექმები, და მარხილებში ჩასაჯდომად ჩავეყვანეს. შესასვლელის ორივე მხარეზე უკვე ჩაწყობილიყო აუარება გრძელი სამცხენიანი მარხილები, ჭრელი ნოხებით მოფენილი. იქვე ორ ჯილაგდარს სადევნებთ ეკავ ბიძაჩემის საჯდომი ცხენი ინგლისური ჯიშისა, სახელად კობა.

გამოვიდა ბიძაჩემი მელიის ბეწვის ახალუხში გამოწყობილი. მელიის ბეწვიცა წოწოლა ქუდი ეხურა. დაჯდა თუ არა უნაირზე, რომელზეც შავი დათვის ტყავი ეფინა და რომელიც ფირუხითა და „გველის თავებით“ მოჭედული მოსართავებით იყო გაწყობილი, დამძრა ჩვენი ქირავანიც, ათითხუთმეტე წუთის შემდეგ უკვე ნადირობის ადგილზე გიყავით.

ჩვენი მარხილები ნახევარ რეალად შემოეწყო ერთ დიდ თვლიან ვაკე მიწორს, რომელსაც ირგვლივ ცხენზე ამხედრებულნი მონადირეები შემოდგომოდნენ, ხოლო ბოლოში ტყე იყო ამართული.

ტყის პირას ჩირგვებს უკან საფრები იყო დაყენებული, სადაც ფლეგანტი და ხრაპოშკა უნდა ყოფილიყვნენ. სამალავები ჩვენგან არა ჩანდა და ზოგიერთები მხოლოდ თვალით ოდნავ შესამჩნევ „თოფის სადგარზე“ უთითებდნენ, საიდანაც ერთ-ერთ მსროლულს სგანარელი ნიშანში უნდა ამოეღო და ესროლო.

არ ჩანდა ორმოც, სადაც სგანარელი იჯდა, ასე რომ ჩვენ, ძალაუნებურად, ღამაში მხედრების თვლიერებაში ვაფრთხთ, რომელთაც ნაირ-ნაირი, ღამაში თოფ-იარაღი ეკიდათ ზურგზე; ზოგს—შვედური შტრაბუსი, ზოგს—გერმანული მორგენ-რატი, ზოგს—ინგლისური მორტიმერი და ზოგსაც—ვარშავული კოლეთი.

ბიძაჩემი ყველაზე წინ იდგა. მას ხელში დასაჭერად ორი თვალებდაწუხული, ავზე ავი „წურბელის“ თასმა მიართვეს, უნაირზე კი თეთრი ცხვირსახოცი დაუდევს.

მოზრდილი ლეკვები, რომელთა გამოსაცდელადაც უნდა დაღუპულიყო დამნაშავე სგანარელი და რომელიც ბუხებელი ირეოდნენ, მეტად თავდაჯერებით იქცეოდნენ, ფიცხობდნენ და ნაკლებ სიძინჯეს იჩენდნენ; წმუტუნებდნენ, ყფდნენ, ხტოდნენ და თასებში იხლართებოდნენ ცხენების გარშემო, რომელზედაც სანადირო სამოსში გამოწყობილი კურაძეულები ისხდნენ, ასე რომ, მონადირენი წარამარა იქნედნენ მათარას. რა არის კუხაზე მოეყვანათ მოუთმენლობით გახელებულ ლეკვები. ყველანი ერთ წადილს შეეპყრა: ახალეც ცხენებზე ნადირს, ცრომლის სიახლოვე, ცხადია, უკვე ყნოსავით იგრანძაძილებმა.

* დასასრული. იხ. უტრნ. „პიონერი“ № 8.

დრო იყო ორმოციანი გამოყვანილი სგანარეული და გასაგლეჯად მიეცათ ძალღმობისათვის.

ბიძაჩემმა უნდაჩრებ დადგენილი თეთრი ცხვირსახოცი აიქნა და ბრძანა: „დაიწყეთ“.

თავი მათ

შეუქნულ მონადირეებს, რომლებიც ბიძაჩემის მთავარ შტაბს წარმოადგენდნენ, ათიოდე კაცი გამოიყო და მინდვრის მიმართულებით წავიდა.

ორასიოდე ნახევარი გავლის შემდეგ შეჩერდნენ და თოვლიდან გრძელი, არც თუ ისე მსხვილი მორის წამოყენებას შეუდგნენ, რაიც ჩვენ შორიდან აქამდე არ დავეინახავს. ეს ამბოვი ორმოც ბიძას ხდებოდა, რომელშიც სგანარეული იჯდა, მაგრამ ისიც აგრეთვე ჩვენი შორი პოხიციებიდან შემზინებელი გახლდათ.

ხე წამოაყენეს და მცისვე ერთი ბოლოთი ორმოცი ისეთი დაქანებით ჩაუშვეს, რომ ნადირს იოლად შეძლებოდა იმაზე, როგორც კიბეზე, ამოსვლა.

მორის მიერ ბოლო ორმოცი კიდეს გყვრდნობოდა და ერთ არშინზე იყო ამოშვებული.

ყველაზე თვლი ამ წინასწარი სამზადისისაკენ იყო მიპყრობილი, რომელიც ყველაზე საინტერესო მომენტს აახლოვებდა. ელოდნენ, სგანარეული ახლავდნენ გამოჩნდებოდა ხვეით; მაგრამ მან, ეტყობა, იგრაზო რაც ელოდა, და არაფერს გულისთვის არ ამოვიღოდა.

ახლა გამოსაგდებად დაუწყეს თოვლის გუნდების სროლა ორმოცი, ჩაუყვეს რკინის წვეტებიანი ლატნებიც; გაისმა ღრიალი, მაგრამ ნადირი არ ამოვიღო ორმოციდან და არა.

თოვმა რამდენჯერმე იტყა ორმოცი მიმართულებით, მაგრამ სგანარეული მხოლოდ უფრო ბრახინაო ღმუღული შექმნა, გამოჩნებოდა კი არც ახლა გამოჩნებოდა.

მაშინ იკავებდა შემოწყობილი მონადირეთა მხრიდან გამოსროლიდა ერთტყეპიანი უბრალო მარხილი, რომელზეც ხმელი ჩალის ბუღული იდო.

აწოწილი, გაძაბულკაეხებული ცხენი, რომელსაც ჩვეულებრივ კალოდან პირუტყვის საკვების მოსაზიდად იყენებდნენ, მიუხედავად თავისი სიერისა და სიგამბდრისა, კუდაწეული და ფაფარაშლილი მოჭკრავდა. აწლია მისი თქმა, მისი ახლანდელი სიმხნევე წინანდელი ვაჭკვობის ნაშთი იყო, თუ უფრო იმით იყო გამოწეული, რომ ბებერმა ცხენმა სუნი დაიყარა დათვის სიახლოვისა და შიშმა და სასოწარკვეთილებამ ჩაუყენა მუხლებში ქარი. თუშკა, ვგრძობა, უკანასკნელი უფრო ახლო იდგა კუმეორიტებასთან, რადგან ცხენს რკინის ლატმის გავლა კიდევ მაწარი ჰქონდა ამოჭკრული, რომელსაც ლატმები ჩაეჭრა და გაესისხლიანებინა. იმიტომაც მოჭკრავდა ასეთი თევგამეტებითა და აქეთ-იქით აწყვდებოდა, ისე რომ მეჯინებე ერთი ხელით რომ თავს უწყვედ თოკით, მეორეთი სქელ მთარას უწყალოდ უტყლაშუნებდა.

მაგრამ, ასე იყო თუ ისე, ჩალა სამ გროვად იქნა განაწილებული და ცეცხლმოკიდებული სამივე მხრიდან ერთბაშად ორმოცი ჩაყრილი. ცეცხლი არ ედო მხოლოდ იმ მხარეს, საიდანაც მორი იყო ჩაწყვებული.

გაისმა ყურთახსენის წამლები, გაცოფებული ღრიალი, თითქო კენჭის ხმაში აბუღული, მაგრამ... დათვი მაინც არ გამოჩნებოდა...

ჩვენამდე მიაღწია ცნობამ, რომ სგანარეული მთლად „ჟეიტორუსა“, რომ თვალბეზე ტრობები მიიფარა და კუთხეში მიწას გაეჭრა ისე, რომ „ადგილიდან ვერ დასმარავ“.

ლაშებადისისხლიანებული ცხენი უკანვე გამოქანდა... ყველას

გვინა, ხელახლა ჩალის მოსატანად გაგზავნესო. სერიოზო მარტოებელთა შორის საყვედურის ხმები დაირბა: ნადირობის მოთხოვნმა რაღომ თავის დროზე ის არ იფიქრებდა, რომელიც ჩალა მოეტანათო. ბიძაჩემი რაღაცა გაჯავრებული გაჟივიროდა, რაიც ამ დროს ატეხილ ფორიაქში და ძალღმობის უფრო გაძლიერებულ წკმუტუნსა და მათარხების ხუხუნში კარგად ვერ გაეგებო.

მაგრამ ყველაფერს მაინც თავისი რიგი და წესი არ დაუყარავს და ცენი კიდევ ერთი ფთხინდა და აქეთ-იქით წყდომით მიჭკრავდა ისევ ორმოცსავე, სიდაც სგანარეული იწევა, ოღონდ ამხლა კი არა და მარხილზე არამედ ფერაზონტი იჯდა.

ბიძაჩემი მრისხანე ბრანება იმაში მდგომარეობდა, რომ ხრახოქმა ჩაეყვინა ორმოცი და თვითონ მას გამოეყვანა იქიდან თავისი მეგობარი სასჯელის ადგილზე...

თავი მეთერთმეტი

აი, ფერაზონტი ადგილზე გაჩნდა. იგი ძალიან აღელვებული ჩანდა, მაგრამ მტკიცე და დადამწყვეტი სახით კი მოქმედებდა. ბატონის ბრძანებზე კონიტი არ დაეჭრავს, აიღო მარხილიდან თოკი, რომლითაც შეკრული იყო ამ ერთი წუთის წინ მოტანილი ჩალა, თვისი ერთი ბოლო მორის თავზე ჭდეს მიბაზა, დანარჩენი ხელში დაიჭირა და ასე ნელ-ნელა, თოკის საშუალებით ჩაჰყა მორს ორმოცი...

სგანარეულის საშინელი ღრიალი შეწყდა და ყრუ ღრინვამ შესცვალა.

ნადირი თითქო შესიოდა თავის მეგობრის ადამიანების მხრივ ასეთ სასტიკ მოპყრობაზე; მაგრამ აებრ ეს ღრინვაც შეწყდა და სრული სიჩუმე გაემუდა.

— ხრახოქას ეხვევა და როცა! — დაიძახა ორმოცი გახეშო მღვარი ხალხიდან ერთამე.

მარხილზე განლაგებული საზოგადოებიდან რამდენიმე ამოიხარა, სხვებმა წარბი შექმუხნეს.

ბეგრს შეეცადა დათვი და ნადირობა ახლა, როგორც ეტყობა, დიდ სიამოვნებას აღარ აღუთქვამდა მათ. მაგრამ აღწერილი წუთიერი შთაბეჭდილებანი უფროც შესწყვიტა ახალმა სანახაობამ; რომელიც კიდევ უფრო მოულოდნელი იყო და კიდევ უფრო გულისმამაჩუყებელ სურათს წარმოადგენდა.

ორმოციდან, თითქოს ჭკვესკნელის ბირიდან, გამოჩნდა ხრახოქას ქორაო თავი სანადირო მრგვალი ქუდით. იგი ზემოთ იმავე ხერხით ამოვიღოდა, როგორაც ჩავიდა, ესე იგი მორს მოჰყვებოდა და ჭდებუ მაგრად მობმულ თოკს თავისსაკენ წეწავდა. მაგრამ იგი მარტო არ იყო: გვერდით მოსდევდა სგანარეული, რომელსაც ბაწეკვლიანი ტორი ხრახოქასთვის მხარზე დაედო და მაგრად დადახვევდა მეგობარს... დათვი გულმოსული ჩანდა და შესახედავად ვერაფერი საამო სანახავი იყო. დატანჯული და დაძაბუნებული, არა ინდენად დიხიკური ტკივლებით, რამდენადაც მძიმე მორალური ელდით, იგი ძალიან მოავიწებდა კაცს მფეე ღირს. მისი დასისხლიანებული, რისხვითა და აღმუთებით სასვე თვალბები დაბღვერონი იფურცაოდნენ. ღირიგით გაჩნდილსა და შერტარუსულს, ალგა-ალგ ჩალის ბურღობები მიწებებოდა. თანაც იმ ბედუტულმართ გვირგვინსანსანიგით სგანარეულსაც რაღაც განგების წყალობით შემოწუნა გვირგვინის მსგავსა არა. იქნებ ფერაზონტის სიყვარულის გამო, ან იქნებ შემთხვევის ძალით ილ-ლანაში ამირილი ჰქონდა ჭულდ, რომელიც ხრახოქამ ახუტა და რომლითაც თვითონვე ძალაუწებებოდა ჩაადო იგი ორმოცი. დათვის შეუნახავს ეს მეგობრული საჩუქარი და... ახლა,

ხე წამოაყენეს და მყისვე ერთი ბოლოთი... ორმოში ჩაუშვეს.

როცა წუთით გული დაიშვიდა მეგობარის მკვრელზე, დადა თუ არა ფეხი მიწაზე, მაშინვე ამოიღო ილირიდან ძალზე დაჭუჭყნილი ქელი და კინკრისოზე მოიგდო...

ამ საქციელმა ბევრი გავიწია, სამაგიეროდ სხვებს კი გული ატყინა. ზოგმა პირი იბრუნა კადვც ნადირისაგან, რომელსაც სულ მაღე შავი დღე უნდა დადგომოდა.

თავი მეთორმეტე

ამსობაში, როცა ეს ამბავი ხდებოდა, ძალებს ისეთი ღმერთი და წრიალი შეუღდათ, რომ ველარაფრით იმორჩილებდნენ. მათრახიც კი ვეღარ ახდენდა მათზე თავის გავლენას. სგანარელი დანახვაზე უკანა ფეხებზე შემდგარი ღვებები და ბებერი „წურბელები“ ჩახრჩნული ყმითილია და ღმერთი ისე დაჯანჯდნენ, რომ ლაშის იხრთობადნენ მოუქნილი ტყავის საკაფურებში; ხოლო ამ დროს ხრამოშკა უკვე უკანედ დარჩა და მლოთმენლად იქნევდა ტარს, რომელზეც შემთხვევით შემონასკვდა ზრამოშკა მიერ გადადგებული მორზე მიბმული თოკი. როგორც ეტყობა, ნადირს უნდოდა საჩქაროდ გაეხსნა თუ გაეწყვიტა იგი და მეგობარს დაწყოდა, მაგრამ დათვს, თუმცა კი ძალიან საზრანო იყო, სიმარჯვე მაინც დათვური ჰქონდა და იხსნიდა კი არა, უფრო იჭერდა თათზე მარყუჟს.

რაკი შეატყო, რაც მინდა, ის არ გამოდისო, სგანარელმა თოკი მოსწია, რა არის გაეწყვიტო, მაგრამ თოკი მაგარი იყო და არ გაწყდა, მხოლოდ მორი კი ამოხტა და ორმოში პირდაპირ დაეგრტო. სგანარელმა ამ ამბავზე უკან მოიხედა; იმავე წამს ბრვიდან გამომეხებული ორი „წურბელა“ მოეწია და ერთმა, მთელის გაქანებით მიმხტარმა, ბასრი კბილები ჩაასო ბეჭში.

სგანარელი ისე იყო ვართოული თოკით, რომ ამას სწორედ არ მოელოდა და პირველი წუთს თითქო იძენდა არ გაბრუნდა, რამდენადაც გაკვირებული დარჩა ასეთი უტიფრობით; მერე კი, ნახვარი წამის შემდეგ, როცა „წურბელამ“ პირი უშვა, რათა უფრო მაგრად ჩაესო კბილები, ტორით მოიგდო და ფაშგამოფატრული შორს გადაისროლა. სისხლით შეღებილ თოვლზე შიგნეულმა გადმოიყარა, ხოლო მეორე ძაღლი იმავე წუთს უკან ტორით იწნა გასწვრილი... მაგრამ ყველაზე უფრო სასწინელი და მოულოდნელი ეს მორის ამბავი იყო. როცა სგანარელმა ტორი წამოიღო, რათა ჩაფრენი-

ლი „წურბელა“ მოეშორებია, რამდენადაც გამომწვია ის, რომ თოკი რად მიბმული მორი ორმოდან და დახუხუნი მიოლოდა წურბელა და მათგამ მორი სგანარელის ირგვლინა როგორც საკუთარი ღერძის ირგვლინა დაატრიალა და პირველსავე მობრუნებულზე იქვე ადგილზე გააგორა არა ორი და სამი, არამედ მთელი ხროვა უკვე წამოწული ძაღლებისა, რომელთაგან წამოწუთული თოვლში აფართობლებოდა თათებს, ზოგმა კი გაგორებისთანავე გაქიმა ფეხები.

თავი მეთამბე

ნადირი ან ძალიან ჭკვიანი იყო და მიხვდა, რა იარაღიც მოხვდა ხელში, ან თოკი ძალიან უჭერდა, მაგრამ ეს კია, რომ ერთი იდრიალა, თოკი მყისვე ტორში მოიგდო, მერე ისე

მოსწია, რომ მორი აიწია, ტორის მიმართულებით ჰორიზონტალურ ხაზზე გაიჭინა და ისეთი უხუხუნი დატრიალდა, როგორი უხუხუნიაც ტრიალებს ხოლმე დიდის ძალით გატყორცნილი ვეება ბზრიალა. ყველაფერს, რასაც ქვეშ დაიტანდა, უთუოდ ლუკმა-ლუკმა აქცევდა. მაგრამ, თუ ვინცოდა ბაა თოკი რომელიმე ალაგას საკამოდ თოვლ არ აღმოჩნდებოდა და გაწყდებოდა, მაშინ ცენტრიდანული მიმართულებით გაქანებული მორი ღმერთმა უწყის სა მანძილზე გადავარდებოდა და ამ გადავარდნის დროს უთუოდ ქვეშ მოიყოლებოდა ყოველივე სულიერსა თუ უსულოს, რასაც კი წააწყდებოდა.

ჩვენ ყველანი—ადამიანები, ცხენები თუ ძაღლები—მივლი ხაზისა და მწყირვის გაყოლებასა საშინელ საფრთხეში ვიყავით და, ცხადია, ყველას ის ეწვია, რომ მისი სიცოცხლის გადასარჩენად თოკი, რომელზეც თავის კოლასალურ წურბელს ატრიალებდა სგანარელი, გამეძვ გამთიდგარყოს. მაგრამ მაინც რა ბოლო უნდა ჰქონოდა ყოველივე ამას? თუმცა მოცდა და ამის ნახვა არაეინ ისტრევა, გარდა რამდენიმე მონადირისა და ტყისპირა საფრებში ჩამალული მსრაოლები. მივლი დანარჩენი საზოგადოება, ესე იგი სიერის საყურებლად წამოსული სტუმრები, თუ ოჯახის პატრონი ძიებდა, ახლა ვერაფერს სასიეროს უკვე ვეღარ ხედვდნენ მონძრად ამბავში. შიშით ატრანილებმა უბრძანეს მეეტლებს, მოგაცილენ ამ სახიფათო ადგილსო, და დიდის ყოვითა და ალაპოითი, გასწრება-გასწრებაზე შინსიკენ მოექუსლეს.

ამ სასწრაფო და არეულ-დარეულ გაქცევის დროს გზაში ადგილი ჰქონდა რამდენიმე დაჯახებას, ზოგი გადმეფარდა კიდევ მარხილიდან. ერთი სიტყვით, საცინელიც ბევრი მოხდა, მაგრამ უფრო მეტი კი შინის ჭამა გამოიარეს. გადმეფარდნილებს ასე ეგონათ, მორი მოწყდა თოვლ და ხუხუნი მოჰქრის ჩვენს ზვეით, ხოლო გააფთრებული ნადირი უკან მოვადგვოს.

შინ მიღწეულ სტუმრებს შეეძლოთ გულის დამწვიდება და რიგაინი სახის მიღება, ხოლო იმ რამდენიმე, ვინც ნადირობის ადგილზე დარჩა, ამაზე უფრო სასწინელი სურათი იხილა.

თავი მეთოხმამბე

ძაღლების მისევა სგანარელზე ახლა არაფრით არ შეიძლება. ცხადი იყო, ასეთი საშინელი იარაღის პატრონი არაბეა ძაღლებს ისე გასრესდა, თვითონ არა დაუშავებდებოდა

რა. დათვი მორის ტრიალოთან ერთად თავადაც ტრიალებდა და ტყეს თანდათანობით უახლოვდებოდა, ასე რომ სიკვდილი მხოლოდ აქ, საფართან მლოდა, სადაც ფერაპანტი და, ნი-
ვანში რომ არასოდეს დაუტყდნია, ის ფლუგონტი ისხდნენ.
უტყუვრად ნასროლი ტყავა ყველაფერს ბოლოს მოუ-
ლებდა.

მაგრამ განგება საოცრად სწვალობდა სგანარელს და, რაკი ერთხელ ჩაერია ნადირის ბედში, თითქოს გადაწყვეტილი ჰქონდა, რადიც არ უნდა დაჯდომოდა, გადაერჩინა ის.

სწორად იმ წუთს, როდესაც სგანარელი დაუბრუნდაპირდა საფარს, სადაც იმ დროს სგანარელს სდგარზე შეყენებული კუხერე-
იტერული თოფები ხრაპოშკასი და ფლეგონტისა, თოკი, რო-
მელზეც მორი ტრიალებდა, უმცირე გაწყდა და... გატყორ-
ცილი ისარივით ერთ მხარეს გადავარდა, ხოლო წონასწო-
რობადაკარგული დათვი დევცა და ბურთივით გამოვარდა მეორე მხარეს.

მინდვრად დარჩენილთა თვალწინ უტვად ახალი საშინელი სურათი გადაიშალა: მორმა გადაანგრია თოფის სადგარი და თოფის ნახვინიცი, რომლის უკაც საფარში ფლეგონტი იყო ჩამალული, გადაახტა მერე იმასაც და მეორე ბოლოთი კარგა შორს, თოვლში ჩაერჭო და ჩაიმაშა; არც სგანარელს დაუ-
კარგავს ამასობაში დრო. სამჯერ თუ ოთხჯერ გადაყირავე-
ბულმა პირდაპირ ხრაპოშკას თოვლის ნახვინზე ამოჭო თავი...

სგანარელმა მესვე იცინო მეგობარი; მიაოთქლა თავისი ტელი ხაზა და ის იყო გალოკვას უპირება, რომ უტყრივ ფლეგონტის მხრიდან იქნება თოფმა... დათვი ტყეში გაიქცა ხრაპოშკა კი... უგნოდ დევცა ძირს.

იგი მაშინვე ასწიეს და გასინჯვეს: ტყეიას ხრაპოშკასათვის ხელში გაველო. ტრიალობაში დათვის რამდენიმე ბლანიც აღმოჩნდა.

ფლეგონტს არ დაუკარგავს ისი გამო პირველი მსროლუ-
ლის სახელი; მან ნაჩქარევად ამოგო მძიმე შტუცერიდან და არც სადგარი ჰქონდა, რომ იქიდან დავიხრებია. ამასთან ერთად, გაჩეთ უკვე ჩამოხელებული იყო, ხოლო დათვი და ხრაპოშკა მაგრად წარმოდგენდნენ...

ამ პირობებში ასე ოდნავ დაცდენილი ნასროლი თავისე-
ბურ შესანიშნავ ნასროლად ჩაითვლებოდა.

ასე იყო თუ ისე, სგანარელმა თავს უშველა. ტყეში იმის გამოდევნება ამ სალამოსე უშუქლებელი იყო; ხოლო მეორე დილაშდ ის, ვისი ნება აქ ყველასათვის კანონად ითვლე-
ბოდა, სულ სხვა ჭკუაზე დადგა.

თ ა შ ი მ ი თ ხ უ თ მ ა მ ბ ა

ზემოთ აღწერილი კვიპიტანი ნადირთბის შემდეგ ბიანჩემი შინ ჩვეულებრივზე უფრო გულმოსული და მოღუშული და-
ბრუნდა. სანამ წარმადის წინ სტენიდან ჩამობრძანდებოდა, ბრძანება გასცა, ხელო უთენია
ძებბეთ ნადირის კვალი და ყო-
ველი მხრიდან ისე შემოეწყვეთ,
წასვლა ვერ შესძლოსო.

თავიანდ მოწყობილ ნადირო-
ბას, ცხადია, სულ სხვა შედეგი უნდა გამოეღო.

მერე ელოდნენ, დაპირილ ხრა-
პოშკას შესახებ გაცემისა კი-
დეგ განკარგულებას. ყველას ახ-
რით იმას რალაც საშინელი

დღე მოელოდა. ბრალად სხვა რომ არა, ის მაინც ჩათვლე-
ბოდა, რომ არ მოისახრა და სანადირო დანა არ ჩასცა
მკერდში სგანარელს, როცა ის მასთან გაჩნდა, და ვერც უ-
ნებლად გაუშვა გადახვეული დათვი. მაგრამ ამას გარდა
ჰქონდათ დიდი ექვეც, და მეზინ კიდევ საესებით საუფქელი-
ანი, რომ ხრაპოშკამ იქმნა, გადაწყვეტ წუთში ვანრახ არ
ასწია ხელი თავისი ზანჯგელიანი მეგობრის მოსკალავად და
გაქცევის საშუალებდა მისცათ.

სგანარელისა და ხრაპოშკას საყოველთაოდ ცნობილი მე-
გობრობა ამ ვარაუდს საკმაოდ შესაძლებლად ხდიდა.

ასე ფიქრობდნენ არა მარტო ნადირთბის მონაწილენი,
ამასვე გაიხაზოდა ახლა ყველა სტუმარიც.

დიდების ამ მითქვა-მოთქმას რომ ყურის ვუგდებდით დიდ
დარბაზში, სადაც ამ საღამოს თავი მოეყარა ყველას და სა-
დაც გვენთვის მიდართულად მორთულ ნაძვის ხეზე სანთლებს
ანთებდნენ, ჩვენც გადაგველო საერთო ექვეც და შიშიც იმის
თაობაზე, თუ რა მოელოდა ფერაპანტს.

თუმცად, პირველად, წინა შესასვლელიდან, საიდანაც ბი-
ჩანემმა თავის ოთახებს მიაშურა, დარბაზამდე მიადწია ხვამ,
ხრაპოშკას შესახებ ბატონს არაფერი უბრძანებია.

— ნეტუგ ჩის ნიშნავს, კარგია თუ ცუდს? — წიაჩრქულა
ვილცამ და ეს ჩრქული ამ საერთო მებუნეარებაში გულს
მოხვდა ყველას.

ეს გაიგონა სოფლის მოხუცმა მღვდელმა მამა ალექსიამაც
რომელსაც თორმეტ წელში მიღებული ბრინჯაოს მდელი
ეკიდა გულზე. ბერცაცამც ამითორხა სხელებით და ისევე
ჩრქულეთ თვეა:

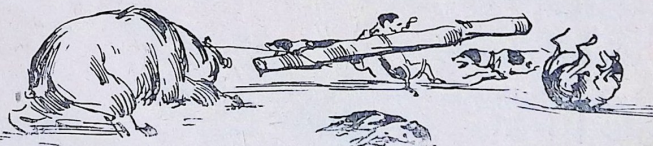
— ევედრეთ ქვეყნად მოსულ ქრისტებს.

ამის თქმაზე ყველამ, ვინც აქ იყავით, დიხმა თუ პატარამ,
ბატონმა თუ ყმამ, თვითონ მიდგდლმაც, ყველამ მაშინვე გა-
მოიხსნათ პირფარავი. სწორედ დროულიც იყო, რადგან ხე-
ლების დაშვება ვერ მოვასწარით, რომ ფართოდ გაიყო კარი
და ჯობით ხელში ბიჩანემაც შემობრძანდა. იმას მოყვებო-
დნენ მისი ორი საყვარელი მწვეარი და ცაქრადინერი ექუსტი-
ნი. ამ უკანასკნელს ვერცხლის თეფშით მოჰქონდა ბატონის
თეთრი ცხვირსახოცი და მრგვალი სათუთუნე, რომელზედაც
პაველი პირველის პორტრეტი იყო გამოსახული.

თ ა შ ი მ ი თ ხ უ თ მ ა მ ბ ა

ბიჩანემის ვოლტერის სავარძელი ნაძვის ხის წინ შუა ოთა-
ხში იდგა პატარა სპარსულ ნოხზე. იგი უზმოდ ჩაქმვა ამ
სავარძელში, უზმოვედ ჩამოვარდა ჟიუსტინს თავისი ცხვირ-
სახოცი და სათუთუნე. ორივე ძალი მესივე ფეხებთან დაუ-
წვა და წარგლებული დინგები ააშვირეს.

ბიჩანემს ლურჯი აბრეშუმის ახალუხი ეცვა, ჩიგინგით ნა-
ქარგი შესაკარავებთა და ვერცხლის წმინდად ნაქედი, მსხვილ-
ფირუზიანი აბზინდებით გაწყობილი. ხელში ეკავა წერილი,
მაგრამ მაგარი, ნარდვილი კავკასიური ბლის ჯობი.

...ზოგი წყმუტუნით თოვლში აფართოვლებდა თათებს, ზოგამ კი გავგორებისთანავე
გაქიმა ფეხები.

ჯოხი ახლა ერთობ სტიროდა, რადგან მინდორზე მომზადარი ალიაკონის დროს ჩინებულიად გახტნილი კოსტაძე კი ვერ შეინარჩუნა გულთვება—განვე დახტა და თავის მხედარს ხეზე მიუტყვევა ფეხი.

ცხადია, ეს ახალი გარემოება დიდ სიკეთედ არ შემატეზოდა იმის გუჯავრებულსა და ბრაზიან გულს. ამას ისიც დაერთო, რომ ბიძაჩემის შემოსვლაზე ყველა ერთბაშად ენა ჩაეიკვდო. როგორც მეტყილ ექვანა ადამიანებს სრევიანთ ხოლმე, იმას კირიეთი სძულდა ასეთი რამ, და რაკი მამა ალექსიმ კარგად იცოდა მისი ამბავი, დაეშურა, როგორც შეეძლო, საქმე გამოეწყო, ოღონდაც კი ეს საბედისწერო დღემოლო დაერთო.

რაკი ბავშვები უფრო ახლოს ეიღვებოდა, მღვდელმა კითხვა მოგვცა: გემით თუ აზრი გალობისა „ქრისტი იშვანა“ გამოირკვეა, რომ არა თუ ჩვენ, დიდებულები თურმე კარგად ვერ ერკვეოდნენ ამას. მაშინ მღვდელი შეუდგა ახსნას სიტყვებისას „აღიღებდით“ „მიეგებოდით“ და „აღვამალვებდით“. ამ უკანასკნელ სიტყვამდე რომ მივიდა, თავადვე „ამაღლდა“ თანდათან გონითა და სულით. მერე სიტყვა ჩამოავლო ძღვენზე, რაკი დღესაც, ვითარცა „მას ჟამსა შინა“, ყოველ გლახაკს შეუძლია მიიტანოს „ქრისტი შობილი“ ბავსთან, უფრო მეტის გულითა და ღირსებით, ვიდრე ოკრო, შური და გუნდრუკი მიაბრუნეს ძველმა მოგვებმა. ჩვენი ძღვენი—ჩვენი გუნალია, მისი მოძღვრებით განათებული. ბერიკაცი გვესაუბრებოდა სიყვარულსა და შენდობაზე, თითოეულის მოვალეობაზე: ნუგეშინი სცემს მოკეთესა თუ არამოკეთეს „სახელითაჲს უფლისისა“... და, ვიჭირობ, მისი სიტყვა დამაჯერებელი იყო იმ წუთას... ყველას გვესმოდა, საითაც უმიზნებდა მოხუცი მღვდელი, ყველა ისეთის გრძობითაჲს უსმენდით, თითქო ღმერთს ვევედრებოდით, ეს სიტყვა მიზანში მოახვედრეთ, და მეგრ ჩვენგანს წაშეწყებებოდა მადლიანი ცრემლიც კი გადმოეკიდა...

ერთბაშად რაღაცა დავცა... ეს ბიძაჩემის ჯოხი იყო... მაშინვე მიაყოლდს ჯოხი, მაგრამ ხელი არ მოუკვიდა: საკარგელში გადახრილად მჯდარს ძირს ჩამოეგდო ხელი. რომელსიც აბზინდის მსხვილი ფირუხი ჩარჩენიდა... აგერ ისიც დაუვარდა, მაგრამ... მის აღებას არავინ ჩქარობდა.

ყველა ბიძაჩემს მიშტერებოდა სახეში. სასწაული რამ ხდებოდა: ბიძაჩემი სტიროდა!

მღვდელმა ნელა გაგვწია ბავშვები, ბიძაჩემთან მივიდა და უხმოოდ აკურთხა ხელით.

ბიძაჩემმა თავი ასწია, მოხუცს ხელი გამოართვა, მოულოდნელად ყველას თვალწინ ემთხვია ხელზე და წყნარი ხმით უთხრა: — მადლობელი ვარ.

მერე ჟიუსტინს გადახედა და უბრძანა, ფერაბონტი აქ მომგვართო.

გაფითრებული, ხელშეწყვეული ფერაბონტი ბატონის წინაშე წარსდგა.

— აქ დადექ!—უბრძანა ბიძაჩემმა და ნაზებ მიუთითა.

ხრაპოვა მივახლა და მუხლებზე დავცა.

— ადე... ადე! — უთხრა ბიძაჩემმა. — მიპატებებოდა შენთვის ხრაპოვა ისევე მუხლებში ჩაუვარდა. ბიძაჩემმა აუღლებით

უთხრა:

— შენ ნადირი ისე გყვარებია, როგორც ბევრს ადამიანი არ უყვარს. ამით მომიღებ გული და ჩემზე მეტი დიდსულოვნება გამოიჩინებ. ამიტომ მიიღე ჩემი წყალობა: მიბოძებია შენთვის თავისუფლება და ასი მანეთი გზის ფული. წაიღე, სადაც გინდა!

— მადლობელი გახლავართ, მაგრამ არსად კი არ წავალ!— შესაბაზა ხრაპოვამ.

— რაო?

— არხად არ წავალ,—გამიმერა ისევე ფერაბონტმა.

— მას რა გინდა?

— თქვენი წყალობის სანაცვლოდ მინდა ჩემის ნებით გემსახუროთ მეტის სინდისითა და პატიოსნებით, ვინცე აკანდე შიშქვეშ გემსახურებოდით.

ბიძაჩემმა თვალები ააზაზაზა, თეთრი ცებრისხევი მიიღვა ხედ, მერე დაიხარა, მეორე ხელი ფერაბონტს მოჰვიდა და... ყველანი მიგვხედით, რომ ჩვენც ადვანა გვმართებდა და თვლები დავუტყუეთ... ისიც საკმაო იყო, რომ ვიგრძენით, აქ ღვთის სადიდებელი საქმე მოხდა, და რისხედა და წყალობის ნაცვლად გაემეფა მშვიდობა ქრისტეს სახელით.

ამან სოფელზეც მოახდინა გაგუნა, სადაც ლუდით სავსე ქვაბები გაგზავნეს. დანითა მზიარული კოცონები, ლხენამ მოიკეთა ყველა და ერთმანეთს ზემოთით ეუბნებოდნენ:

— ახლა ჩვენში ისეთი დრო დადგა, ნადირი რაა, ისიც ღვთის სადიდებლად წაიკეთა წინადა ადვილებში.

სგანარეული არავის უძებნია. ფერაბონტი, როგორც ნათქვამი იყო, გააახატეს, მალე ბიძაჩემთან ჟიუსტინის ადვილი დიკავა და არა მარტო მისი ერთგული მსახური, მისი ერთგული მეგობარიც იყო სიკვდილამდე. მან დაუხუტა ბიძაჩემს თვალზე და მანვე დასაფლავა მოსკოვში ვაგნაქოვის სასაფლაოზე, სადაც დღესაც დგას იმისი ძეგლი. იგვე, მის ფეხებთან ფერაბონტი მარხია.

ახლა არავინ დარჩა, რომ მათ საფლავზე ყვეილები მიიტანოს, მაგრამ მოსკოვის ჯურღმულზემსა თუ სოროვში დღესაც ცოცხალა ადამიანები, რომელთაც ასოვით თმაგათობებული მაღალი მოხუცი, ვინაც თითქო სასწაულით იგებდა, სადაც მწუხარება ბუდობდა და სწორედ სულზე მიასწერებდა ხოლმე იქ, ან არა და თავის კეთილ თვალქვეყნა მსახურს გახვინდვ სასვე ხელითა თუ ჯიბით.

ეს ორი კეთილი ადამიანი, რომელთა შესახებ ბევრი რამ შეიძლება ითქვას, გახლდათ ბიძაჩემი და მისი ფერაბონტი, ქვისაც მოხუცი ხუმრობით „ნადირთა—მომოვინიერებელს“ უგახდა ხოლმე.

თარგმ. გ. სულვან კეპულაქის

ილო მოსაშვილი

გარდაიცვალა გამოჩენილი ქართველი მწერალი ილოა (ილო) ონისი-მეს-ძე მოსაშვილი. იგი ჯერ კიდევ პირველი მსოფლიო ომის წლებში გამოვიდა სამწერლო სარბიულზე. საბჭოთა ეპოქაში მისი შემოქმედებითი ნაწარმა კიდევ უფრო მეტის ძალით გაიშალა. იგი საბჭოთა ხალხის საყვარელი პოეტი და დრამატურგი გახდა.

მოსაშვილის პეისები: „საღვთის უფროსი“, „ჩაძირული ქვები“ და „მისი ვარსკვლავი“ წარმატებით სარგებლობენ საბჭოთა სცენაზე. უკანასკნელად ილო მოსაშვილი გამოაქვეყნა პიესა „გზა მომავლისა“, რომელიც ჩვენი ხალხის სახელოვან ისტორიულ წარსულსა და დიდ რუს ხალხთან მეგობრობას ეხება.

ილო მოსაშვილმა არაერთი დაწერილი კარგი ნაწარმოები შექმნა აგრეთვე ქართულ საზოგადოებრივ პოეზიას. მისი პოემები: „როზგა ჩაფარი“, „კინანს თავგადასავალი“ და „ორი მონადირე“ ბავშვების საყვარელი წიგნებია.

ილო მოსაშვილი ფართო საზოგადოებრივ მოღვაწეობას ეწეოდა. იგი იყო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრი, მშვიდობის დაცვის საქართველოს კომიტეტის თავმჯდომარე, საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობისა და პრეზიდიუმის წევრი. კომუნისტურმა პარტიამ და საბჭოთა მთავრობამ ღირსეულად დააფასა ილო მოსაშვილის დამსახურება ქართული საბჭოთა მწერლობის წინაშე: მიანიჭა სტალინური პრემია და დაჯილდოვა ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის ორდენითა და მედლებით.

სამშობლოვ ჩემო!

მე შენი წმინდა აკვანი მეგა,
შეკრული ხმატკილ ლერწმის ღეროთი,
როცა ვმღეროდი,
რაც უნდა მეთქვა,—
სამშობლოვ ჩემო, შენზე ვმღეროდი!

მასსოვს ბავშვობის ელვარე დღენი,
ხელზე ძლივს ვთვლიდი თითებს ათამდი,
მაშინაც შენი
ქართული ენით,
შენი ბუნების სურათს ვხატავდი!

მე ოხვრაც მასსოვს, მშობელო დედავ,
ძუძუს მაგიერ ცრემლი — საწოვრად,
დღეს თმაში თეთრად მიელავს სევდა
იმ ცრემლისა და ოხვრის სახსოვრად.

დავიწყებ ხელზე და ყველას ერთად,
სანამდი შევძლებ, ხვალივით დავთვლი:
რამდენი სიმიც გამეზა თეთრად,
ალბათ იმდენჯერ ოხრავდა ქართლი.

მაგრამ შენს ფესვებს უწამლა მიწამ,
ცამაც შეგასხა მხრებზე ორბები,—

შენ მათში ერთი არწივი იცან,
შენი დიდების წინამორბედი!

მან ცისკარივით გაგისხნა გზები,
მან დაგიბრუნა სიცოცხლის მადლი
და რა დღიდანაც გაშალა ფრთები,—
მეორედ გაჩნდა რუკაზე ქართლი.

მან შეგვაყვარა შენზე ოცნება,
დაკოდილ მეკრდში ჩაგვიდგა გულად
და მას ვუმღერეთ შენმა მგონსებმა,
რა სიმღერაც კი ოდესმე თქმულა!

შენ მისი წმინდა აკვანი გეგა,
შეკრული ხმატკილ ლერწმის ღეროთი;
როცა ვმღეროდი,
რაც უნდა მეთქვა,—
მხოლოდ შენთვის და მისთვის ვმღეროდი!

რაც გითხარ დღემდე,—
გულმა დაწურა,
თუ რამე დამრჩა — შეიღებს ვასწავლი,
მათ გითხარან საქმით, გითხარან კაცურად,
რაც მე ჩემს გზაზე ვერ მოვასწარი!

ილო მოსაშვილი

ქ. მომთაველი

ნახ. გ. თოთბაძისა

გიგლას სიზმარი*

პიესა — ზღაპარი 4 მოქმ. და 8 სურ.

მომხდებუა მორა

სურათი მეოთხე

ბატონის სასახლე გამოქვამულთან. სოლომონი კლდზე ხის, აქეთ-იქით ტუჭები და ბუჭები დგანან.

სოლომონი — რომელ ხაროშია ის მაწანწალა?

ბუჭები — „ყინულთა სამეფოში“.

სოლომონი — სასწრაფოდ მომგვარეთ.

ბუჭები — კი, შენ ხარ ჩემი ბატონი (დადიან).

სოლომონი — დიდხანს მეძინა?

ბოტი — სამი დღე და ღამე.

სოლომონი — ვინ უნდა იყოს ის მაწანწალა?

ბოტი — რა მოგახსენოთ, გულადი ბიჭი ჩანს. თქვენი ნახვა მოსურვებია. ხელად გაება.

სოლომონი — მთელი ჩემი საბრძანებლის მთავარი გუშავი იქნები.

ბოტი — გმადლობთ მოწველებისათვის. (ბუჭების და ტუჭების შემოპყვეთ ტომარაში ჩაგდებული გიგა).

სოლომონი — აქ მათათრეთ (მთარას გადაჭრავს).

გიგა — (ტომრიდან) მაშა...

სოლომონი — რაო?

გიგა — გამხსენით.

სოლომონი — ჩქარა! (ტუჭები და ბუჭები ხსნიან).

გიგა — ოჰ, ძლივს სული მოვითქვი.

სოლომონი — შვილო...

ბუჭები და ბუჭები — ა?

ბოტი — დალატია, დალატია...

სოლომონი — რასა შავს ეს, რა მოხდა იგი, ყუყურებო!

ბუჭები — რას გვერჩი, გენაცვალე, რაც კოტმა გვიბრძანა ის შევასრულეთ.

ბუჭები — კი, შენ ხარ ჩემი ბატონი.

სოლომონი — ჩუმად! (მთარას გადაჭრავს კოტს). მდევრები ჩქარა... (კოტი წასვლას აპირებს) ფეხი არ ვადგა. ჩაშყარეთ ქვეწარმავალთა ხაროში.

გიგა — ქვეწარმავალთა ხარო მავათვის ცოტაა. მცემებს... გეჯა ვარ-მეთქი ვიძახე, არ შემობრალეს. ესეც არ გაქმარეს მამი, მავათ ისიც კი მითხრეს, თუ სადა გაქვს დიდძალი ოქრო დამალული.

სოლომონი — რაო? ძალიან კარგი. იმ ლოდის ქვეშ დამკარხავთ. (კოტს) შენ კი, შენს სიცოცხლეში უკუნეთის მეთი ვერა იხილო-რა! ეი, მისმინეთ მანდ, შუჭარით გზების სადაც გინდათ აღმოიჩინეთ შემოპარული მტერი. მიწა გახეიქეთ, ქვა გააპეთ და იპოვეთ.

ბიბი — გვემისი, ბატონო...

ბიბა — (კლდის ქვეშეიდან ამოყოფს თავს) შეჩერდიო!

სოლომონი — ეს ვინლა არის?

ბოტი — თვალბოდან კარგად ვეღარ ვიციკირები, მაგრამ, ხმაზე ვცნობ: ეგ გახლავთ ის მაწანწალა.

ბიბა — გამარჯვებათ!

სოლომონი — შენ, ეი, რისთვის მოსულხარ, სიცოცხლე-მოთხრებულთ.

ბიბა — ბატონო, ნურავის გაგზავნით სოფლის დასარბევად, მე აქ ვარ, მინდა ყოველფე მოგახსენოთ. აი, ამ არაშვადს ბრალია ყველაფერი. (კოტზე აიყენებს), დიდი ბატონო, მინდა თქვენს შვილს ქუა ვაწავალო (სიცილს დააყრინა) რაო, არა გჯერათ?

სოლომონი — ჩემმა შვილმა ყველაფერი იცის. მიდი შვილო, გაუჯობრე, ნუ გეშინია. ეი, ვაუკაცუბო და უშიშარნო, გაგვართოს... ჩამოხსდით.

* დასასრული. იხ. კურნ. „პიონერი“ № 8.

ბიჭ ა — ძიძგი-ძიძგი იცი?
ბიბლა — ვიცი.
ბიჭ ა — მობრძანდე... არა, არა, ეგრე არა...
ბიბლა — მაშ დამეპიდე.
ბიჭ ა — დავეციო? კარგი (ენებადება) მხოლოდ ფეხში ხელის მოკიდება არ იყოს...

ბიბლა — კარგი, არ იყოს.
ბიჭ ა — არც კიხერში, არც მკლავში, (უხდად დატუტება).
ბიბლა — ბიჭოსი (ჭიდაობენ, გიგლა წააქცევს, გეჯა აღრიადდება).
ბიჭ ა — ააა! მამაა, შე შტერო, რას უყურებ, ვერა ხედავ როგორ დამახეთქა?!

ს.ო.ლ.მ.მ.ნ. — არაფერია, ვუკაცი ვაიწრდები...
ბიბლა — (ჩანთიდან წიგნი გადმოუყარდება) წერა-კითხვა თუ იცი, კარგ წიგნს ჩაუჭებ?
ბიჭ ა — წერა-კითხვა არ ვცუკავის საქმეა, გოგო კი არა ვარ! თუ ბიჭი ხარ, სროლაში გამეჯობებ.

ბიბლა — ძალიან კარგი.
ბიჭ ა — აბა, მშვილდ-ისრები მოიტანეთ.
ბიბლა — (ვაშლიან ჯოხს ძირს დაამატრებს) აი, ამ ვაშლს ვინ ჩამოაგდებას.
ბიჭ ა — მე პირველი, მე პირველი... (ცხერის. ისარს ააცდენს, ხოლო გიგლა გაართუტყამს და ვაშლი ძირს გადავარდება) არა, არა, მე მოძრავი ნიშანი მიყვარს.

ს.ო.ლ.მ.მ.ნ. — გეუფათი (გაბრაზებულია) იცი, რა გიზიხრა, შენ, შორი გზიდან მოთრეულა, წახვლა შენი ნება აღარაა. სამ რამეს დაგავალებ და თუ ვერ შეასრულე, აი, იმ ყინულის კოშკში ჩაგავადებ. აბა, მიხასხუე: რა უფრო სწრაფია ქვეყანაზე!
ბიბლა — (ჩიფტირდება) რა უფრო სწრაფია? თვლი...

ს.ო.ლ.მ.მ.ნ. — დასწყველას ეშმაკმა... ახლა მეორე კითხვაზე მიხასხუე! ნაბაღს რატომ იხურავენ?
ბიბლა — იმიტომ, რომ სახელოები არა აქვს და ვერ ჩაიცვამენ.

ს.ო.ლ.მ.მ.ნ. — ხაიდან მოვთრა ეს ვაიჭერა... გამიგონეთ: ამ მაწანწალასთან ერთად ჩემი გლახაკი შვილიც შეადგეთ ყინულის კოშკში... იქნებ ქუთა ისწავლოს. შენ კი, არამწადავ, მესამე დავადლებას ახე დავილა ვერ მოვცემ... მოვფიჭებ. ვნახათ. წაიყვანეთ... (გიგლა და გეჯა მიჰყავთ).

უ ა რ ლ ა

მოქმედება მისამე

სურათი მისუთი

ყინულის კოშკი. ერთ კუთხეში მობუზული ხის გეჯა, მეორე კუთხეში კი გიგლა. დამეა.
ბიჭ ა — შენ, ეი, მაწანწალავ, ეს შენი გულისთვისაა რომ ვეყინებდი. დიახ, შენი გულისთვის. ჩქარა, ხალათი გაიხადე და აქ მომეცი.

ბიბლა — მერე მე?
ბიჭ ა — შენ ეგად ტატელი.
ბიბლა — ეგ როგორ შეიძლება.
ბიჭ ა — მაშ, მე რომ გავცვიდები ეგ არაფერია? (ცხერის აცემინებს) აი, ხედავ, უკვე გავცვიდე. მამაა.
ბიბლა — იცი რას მოლდ იხერ წაგიტოხა, რომ...

ბიჭ ა — ჩერჩეტი. წიგნს რა თავში ვიხლი. თუ დაწვევ კარგი იქნება, გავთებო.

ბიბლა — რაო? ეს კარგი წიგნი დავწვია? არასოდეს...
ბიჭ ა — ვითომ რაო! მე და მამა თუ უსწავლელნი ვართ, იმიხათვის ვცხოვრობთ ცულადა!

ბიბლა — „ჩრდის მოტანაოს ქარი წაიღებსო“, — არ ვაგი-ვანაწი სხვისი ნაამაგარი არ შეგერგებათ.

ბიჭ ა — ყუყუნი. იცი, რამდენი თქრობი გვაქვს?
ბიბლა — რამდენი? თვლა რომ არ იცი, თქროს როგორ ანგარიშობ!

ბიჭ ა — ვინ გიზიხრა, რომ არ იცი?
ბიბლა — მაშ, მითხარა: ცამეტ თქროს რომ ლუთი თქროს მიგეუბათო რამდენი იქნება?

ბიჭ ა — იცოდაოცი...
ბიბლა — რაო? ოცდაოცი რა არის?
ბიჭ ა — ეე, შენ თვითონ არა გცოდნია.

ბიბლა — აის რომ ოცი მიგეუბათო რამდენი იქნება?
ბიჭ ა — ორმოცდაოცი.

ბიბლა — ეს რა ენაზე ლაპარაკობს!
ბიჭ ა — ჩვენებურზე (ცხერის აცემინებს) მამაა, მამაა, მცი-ვა, არა, რა სულელია მამაჩემი, ერთი შვილი ვყავარ და ისიც აქ უნდა მომკლას? ეი, დარაჯო!

ბიბლა — (შემოდის. შემოაქვს თბილი ქუტი) აი, გეჯა, მამამ გამოგიგზავნა. თბილად ჩაიცვი, არ გავცოდ-დეო.

ბიჭ ა — ჩერჩეტი. თუ ასე ვეცოდები, ვერ წამიყვანს და თბილად ვერ დამაინებს? (კუტს) რაღას უღებხარ, დადე და გაეთრიე. ჩვენი კოშკის მცველებს თხოვე შემოვადნენ.

ბიბლა — მესმის. (მიდის).

ბიჭ ა — (შემოდის ტუტური და ბუტური) ხალა ხართ... იცი, თუბი მისურს... (ცხერის აცემინებს) თქვენი გულისთვის გავცვიდე კიდევ. ხელი დამადეთ შუბლზე.

ბიბლა — (შუბლზე ხელს დაადებს) მე მაქვს სიცხის საწო-მი. ახლავე გავაგებ (იღებს ჩანთიდან და უკეთებს ილღაში გეჯას).

ბიჭ ა — ასე გაჩერდე? კარგი. გამიგონეთ... მე რომ ახლა (ცხერის აცემინებს) ძლიერ გავცვიდე და მოვკვდე, იცი, მერე რა დღეს დაგაყენებთ!

ბიბლა — ბუჭი ბუჭი — ვიცი. ვიცი...

ბიჭ ა — ჯერ რა იცი, ჯერ რა იცი რას გიხამთ! მამა სად არის?

ბიბლა — მოვარ გამოქვაბულში, თათბირობს, თუ მესა-ვერ ისეთი რა დავადება მისცეს ამ ყმაწვილს, რომ ვერ შესძლოს მისი შესრულება.

ბიჭ ა — კარგი. ახლა მოუხლო, ჩქარა. (ტუტური და ბუტური გაბრძინა).

ბიბლა — ნახე, რამდენი გავქვ სიცხე.

ბიჭ ა — (სიცხის საწოში იღებს) ორმოცდაჩვიდმეტი და სა-მოცი საწო. რა გაციხებს, განა მართლა ავად ვარ! (ცინის) ისინი მოვატყუე. ოღოლო-ოლოლო! მითოც, ეს თბილი ქუტი ჩავიცვა, ცოტას გამოვი-ძინებ და მერე გავუღებო გზას. მე კეთილი ბიჭი ვარ, შენ აქ დატოვებ, ხომ კარგი იქნება? იცეკვე და იმდერე რამდენი გინდა.

ბიბლა — რას ამბობ. რა ღრის ცეკვა! ხომ გაიგონე: მა-მაშენი თურმე განსცდილს მიმზადებს...

ბიჭ ა — არა, სიკვდილი რომ არ ავადება ეს ცხადია. სიკვდილის გეშინია? კარგი, კარგი. არ მინდა მა-

გაზე ფიქრი. მივდივარ! (ქურკს იცემს) მშვიდობით ბრძანდებოდით. მე კეთილი ბიჭი ვარ, გტოვებ ამ თბილ სადგომში, მხოლოდ ფრთხილად იყავი, სურათ არ შეგეყარას. ხვალ განახავ, როგორ შეგადგებენ სასიკვდილო კოშკში. ნახვამდის, ძვირფასო მეგობარო. **ოლოლო-ოლოლო** (მიდის გასასვლელისაკენ) ეი, მცველებო, კარი გამოღეთ (კარი იღება. გადის. გასასვლელი განათდება).

ბ უ შ კ შ ი — მში ამ მაწანწალას დამიხედეთ!
ტ უ შ კ შ ი — მგელს ცხვრის ქურჭი გადაუცვამს, ვერხალ წავიხვამო! (იქურჩენ).

ბ ე ჯ ბ — ნუ სულელობთ, გამაბარეთ. მე ხომ გეჯა ვარ (ქულის მიზიდის). გამიშვით. გამიშვით, რა გამიშვით, მამააა... (ტირის).

ტ უ შ კ შ ი — ვერა, ვერ გაგაშვით. (შეადგებენ კოშკში, გასასვლელი ჩაბნელებდა).

ბ ი ბ ლ ა — რად დაბრუნდი?
ბ ე ჯ ბ — შენი ხაქვი არ არის! (დაეცმა და ტირის).

ბ ი ბ ლ ა — რატომ ტირი?
ბ ე ჯ ბ — (შუტრეს) თავი დამანებო... (პაუზა. გიგლა აქეთ-იქით დადის. გეჯა ჩაჯდება და ხვრიტებს ამოუშვებს).

ბ ი ბ ლ ა — ჩუქონა... როგორ დეაღწო ამ კოშკს თავი. (ფიქრობს, ჩანთაზე ხელს წაიფლებს) დამეზარე, ჩემო, ჩანთა. (ხნის, იღებს ჯიბის სანთს) ბიჭოს, სანთი! (კედელს მიაშუქებს. ის ადგილი, სადაც შუქი მოხვდება, — იხვრიტება.) ბიჭოს ეს რა ყოფილა, (ტელზე დაინათებს) ხელი დამწვა... რა ძლიერი შუქი ჰქონია. შენი ჭირიმე... (აშუქებს კედელზე და მრგვალად გადნება გასართიმი ადგილი) ნახვამდის, უხვიროგ! (გადაძვრება).

სურათი მემკვსე

ლაშა. ისინი ჭეჭა-ქუხილი. დროგამოშვებით ელავს. ეგებურთელა კლდის ძირას გუშავი დადის უცნაურად შეიარაღებულთ. გიგლა მიგაბრება და ძირს დასცემს. იწყება ბრძოლა. გუშავი გიგლს ქვეშ მოიკეტებს და დახრჩობას უბირებს.

ბ უ შ ბ ბ ი — არამწადა! მეფერთმეტე იქნები. ახლავე გამოკასალმებ წუთისოფელს.

ბ ი ბ ლ ა — დათვო, თაფლიჭაბა. მომეშველე ძამია, თორემ ჩემი სიცოცხლე მხოლოდ ერთი წამია.

ბ ი ბ ლ ა — რა გაჭირვებია, მეგობარო. (დინანახს მკრთავს, მკრთავს იატაკებს და ხეში გადაისერის).

ბ ი ბ ლ ა — აი, ამ დღის ქვეშა ხალხის სიმდრეკილე! დელი დელი ხანა სოფლებში ვაჭარნე. ხალხს შეატკობინებს, თითო ქისა ოქრო ვეჯვალს შეგედება. მე ვასწავლე ვინაღობი ბილიყო. ფრთხილად ივლიან. აბა, ჩემო დათუნი, ახლა მქარდება შენი ძალი. დელი უნდა გადავჯავრო.

ბ ი ბ ლ ა — ადვილი სამსახურია! (გადაავარებენ).
ბ ი ბ ლ ა — რამდენი ოქროა, ხედავ? (სანთს დაანათებს).
 ეგ სულ პატიოსანი ხალხის დღეაღათა.

უ შ რ ც ც მ ი ტ ა — მთელი სოფლები შემოვირბინე, მოდიან. მამამ ლ ი — ვისაც ეძინა ვეჯლა გადაღვიძე, ავერ, ისინიც...
ბ ი ბ ლ ა — მოდიო, მოდიო, გიხარეთ. რაც იმ ავაჯაკმა წავგიჯავთ, აქ არის თქვენი ნაამაგარი. (შემოიღეს ხალხი) ეს შენ, (ურთავებს) ესეც შენ, აბა, გამომარეთი. გესმით? ვიჭაროთ, მალე ისეც ყინულის კოშკში უნდა დავბრუნდე.

ბ ი ბ ლ ა — რატომ?
უ შ რ ც ც მ ი ტ ა — იქ რაღა გინდა.

მ მ მ ლ ი — ხალხს ხომ ურჩევს ოქროს.
ბ ი ბ ლ ა — რომ ვურთავებ, თქვენ გგონია ის ავაჯაკი უკან ვარ წაიღებს? მგელი ვერ მოშლის მგლობა. საიქ, — ხომ გაგოგონიათ. უნდა მოისპოს იგი. მას ერთი დავალება დარჩა მოხადეში, თუ ვერ შეუვსრულეთ, სხვებივით ყინულის სასიკვდილო კოშკში თუთრ ქანდაკება მაქცევს. მალე უნდა დავბრუნდე. თქვენ კი გარიგრაუჭე ფიქლებით, კეტებით, თოხებით, ბარებით, რაც ხელში მოგხვდეთ, შეიარაღდით. ჩემი ნიშანი იქნება მამლის სიმღერა. გაიგონებთ თუ არა, ყინულის კოშკთან გაჩნდით. გაიგეთ, ხალხო!

მ მ მ ბ ი — გავიგეთ. სიკვდილი ავაჯაკს!
ბ ი ბ ლ ა — მაშ, ასე! აბა, სწრაფად ელოდეთ ნიშანს. (ხალხს ეთხოვება და მიდის. ჭეჭა-ქუხილი მეორდება და წამოვა კოკისპირული წვიმა).

უ ა რ დ ა

მიმკვლელობა მიოთხე

სურათი მემვიცი

მეთხე სურათის დეკორაცია. თენდება. გამოდის სოლომონი. უკან მოსდევს ქოტი.

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — რას შვრება ის მაწანწალა.

ბ ო ტ ი — კოშკშია, ბატონო.

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — როგორ ფიქრობ, სწორია თუ არა ჩემი გადაწყვეტილება?!

ბ ო ტ ი — სწორი გახლავთ, ჩემო მბრძანებელო.

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — მაშ, შენ ამბობ, რომ იმ ჩანთაშია მისი საიღუმლოება?!

ბ ო ტ ი — დიახ, მბრძანებელო.

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — წადი და ახლავე აცალე. ჩემი შვილი როგორ არის?

ბ ო ტ ი — კარგად გახლავთ.

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — აქ მომგვარე.

ბ ო ტ ი — მესმის (გადის).

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — სულერთია, ეგ მაწანწალა დღეს ვეღარ გადამირჩება. სიკვდილის კოშკი არ ასცდება. (ბუკუნის და ტუქუნის შემოკაყვთ გეჯა).

ტ ჯ ე ლ — რ ა ა მ ბ ა ვ ი ა ?

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — მ თ ე ლ ი გ ა ნ შ ი წ ა უ ლ ი ა თ ... ღ უ ლ ა პ ე რ ბ ო , უ ჯ მ ა რ ე ბ ო , ჩ ე მ ი ხ ე ლ ი თ დ ა გ ზ ო ც ა ვ თ ... რ ა რ ა მ ზ ე ლ ა გ ა თ რ ი თ , ჩ ქ ა რ ა (ტ უ ჯ უ რ ი დ ა ბ უ ჯ უ რ ი გ უ შ ა ვ ს მ ი ა თ რ ე ე ნ) .

ბ ე ჯ ა — ვ ა ი ... ვ ა ი ... ვ ე ლ რ დ ა ვ ე ლ ი ვ ა რ . ვ ა ი ...

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ხ მ ა ს ხ მ ა ჩ ა ი წ ე ვ ი ტ ე , ყ ე ყ ე რ ო ... (ჭ ო ტ ს შ ე - მ ო ჰ ყ ა ვ ს გ ო ლ ა) .

მ ო ტ ი — ა ჯ გ ა ხ ლ ა ვ ე ო ს მ ა წ ა ნ წ ა ლ ა .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ა ა , ა ჯ ბ რ ა მ ა ნ ლ ბ ი ? შ ე ნ დ ა მ ლ უ ბ ე , შ ე ნ დ ა მ ა ჯ ე ტ ე ? ა ხ ლ ა ვ ე ა ჯ ტ უ ა ვ .

ბ ი ბ ლ — მ ე ს ა მ ე პ ი რ ო ბ ა ? !

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — მ ე ს ა მ ე პ ი რ ო ბ ა ? მ ე ს ა მ ე პ ი რ ო ბ ა . — რ ო - გ ო რ ც კ ი გ ა ვ ი მ ა რ ჯ ე ბ ი , ი ც ო ლ ე , მ თ ე ლ გ ა ნ ს უ კ ა ნ ე ვ დ ა მ ი ბ რ უ ნ ე ბ . შ ე ნ ე ო , ა ი , ა ჯ ე ტ ე ჭ ე ბ ა შ ი მ ო გ ხ ა რ ზ ა ვ . ა ჯ ე ტ ე გ ა მ ო ლ ი , მ ო ე დ ა ნ წ ე . ჩ ქ ა რ ა , დ ა მ ე ჯ ი დ .

ბ ი ბ ლ — დ ა გ ე ტ ე ლ ი ? პ ი რ ო ბ ა ს გ ა ლ ა უ ჯ ე ტ ე ? კ ე თ ი ლ ი ვ ი ც ი ს ი ვ ე ლ ი ლ ო ა რ მ ე ლ ე ბ ა . დ ა მ ი ბ რ უ ნ ე ჩ ე მ ი ჩ ა ნ თ ა , ა ნ ნ ე ბ ა მ ო მ ე ტ ი ტ ა ნ ს ა მ ე ლ ი გ ა მ ო ვ ი ც ა ლ ო .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ა რ ა ... ე ვ რ მ ო ვ ა რ ი თ ე ს ... კ ბ რ ა რ ა ვ გ ა - მ ა ხ ს ო ლ ე ლ ე . მ ო ე მ ა ჯ ე დ - მ ე თ ე ბ ი . (დ ა ვ ა ლ ე ბ ს ხ ე ლ ს , ი წ - ყ ე ბ ა ჭ ი დ ო ლ ი . ს ო ლ ო მ ო ნ ი ჰ ე რ ო შ ი ა ი ტ ო ც ე ბ ს გ ო გ - ლ ს დ ა ძ ი რ ს დ ა ნ ა რ ა ტ ე ბ ს , ზ ე ე რ დ ა ნ გ ა დ ა ა ჯ დ ე ბ ა დ ა ყ ე ლ შ ი ხ ე ლ ს წ ა უ ჯ ე რ ს) მ ო რ რ ა , გ ა თ ა ვ დ ა შ ე ნ ი ს ა ჭ მ ე . ა ხ ლ ა ვ ე შ ე ნ ი ფ ე ბ ი თ ჩ ა დ ი ა მ კ ე ვ ა ბ შ ი .

ბ ი ბ ლ — (ნ ე ლ - ნ ე ლ ა წ ა მ ო ლ დ ე ბ ა , ჭ ე ბ ა ს გ ა დ ა ხ ე დ ა ვ ს) ჭ ე - ბ ი დ ა ნ ო რ თ ე ლ ი ა მ ო დ ი ს .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ლ ა ხ , მ ლ უ ლ ა რ ე გ ე ლ ო დ ე ბ ა ! ჩ ა დ ი - მ ე თ ე ბ ი .

ბ ი ბ ლ — (მ ი დ ი ს ჭ ე ბ ა თ ა ნ , შ ე დ ლ ე ბ ა) კ ა რ გ ი , ჩ ა ვ ა ლ ჭ ე ბ ა შ ი , მ ზ ო ლ ო დ ს ი კ ე ვ ი ლ ო ს წ ო ნ ე რ თ ი თ ო ხ ო ნ ა შ ე მ ი ს რ ო ლ ე .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — რ ა თ ო ლ ე ნ ა .

ბ ი ბ ლ — მ ი ნ დ ა ვ ი მ ლ ე რ ო დ ა ი ს ე მ ო ვ კ ე ლ ე .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ი მ ლ ე რ ე , ი მ ლ ე რ ე ბ ე ლ შ ა ვ ო დ ა ი ს ე გ ა ე მ - გ ა ზ ა რ ე ი მ ჭ ე ე ვ ა ნ ს .

ბ ი ბ ლ — (ს ო მ ლ ე რ ი თ) .

მ ა მ ა ლ ო , მ ა მ ა ლ ო , გ ა ჭ ი რ ე ვ ბ ს წ ა მ ა ლ ო , უ ნ დ ა გ ა დ ა მ ა რ ჩ ი ნ ო დ ა ა ნ ს ა ლ ე ლ დ ა მ ა მ ა ლ ო .

ბ ო ტ ი — ე ვ რ გ ა ვ ა დ ო ვ ი თ . ს ო ნ ა ვ ს . ს უ ლ მ თ ლ ა დ გ ა ყ ი - ნ უ ლ ა .

ბ უ კ ჯ ჩ ი — ც ო ც ხ ო ლ ი , მ გ რ ა მ მ ე ვ დ რ ა რ ა .

ბ უ კ ჯ ჩ ი — გ ა მ უ შ ე ბ ო ლ ა . ე ვ რ ე მ ო ვ ხ ა რ ე თ , ე ვ რ ე ლ დ ა ვ ს - ვ ი თ .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ყ ე ყ ე რ ბ ო ! (ჭ ო ტ ს) ე გ ჩ ა ნ თ ა ა ჯ მ ო მ ე ტ ი . გ ა ს წ ო თ დ ა ა ხ ლ ა ვ ე ა ღ უ ლ ბ ო ლ ი წ ყ ა ლ ი მ ო ი ტ ა ნ ე თ დ ი დ ი ჭ ე ბ ა თ , ჩ ქ ა რ ა ! (ს ი ნ ჯ ო ლ) ყ ი ნ უ ლ ი ვ ი თ ა . გ ე - ჯ ა , გ ე ჯ ა ... ს ი ნ ა ვ ს . ჰ მ , ო ს ე ტ ვ ა ე კ ა ც ი ა ! ლ ა ჩ ა რ ი (შ ე მ ო ა ვ ე ტ ხ ე ე ბ ზ ე გ ა დ ე ბ ო ლ ი დ ი დ ი ჭ ე ბ ა ბ , ო მ მ ე ლ - ს ა ც ო რ თ ე ლ ი ა ს დ ი ს . ძ ი რ ს დ ა დ ლ ე ბ ე) .

ბ უ კ ჯ ჩ ი — მ ო ვ ი ტ ა ნ ე თ .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ვ ხ ე დ ა ვ ! ფ რ თ ხ ი ლ ა დ ჩ ა უ შ ვ ი თ შ ი გ . (ტ უ - ჯ უ რ ი დ ა ბ უ ჯ უ რ ი ა ს წ ე ე ბ ე გ ე ვ ა ს დ ა ჭ ე ბ ა შ ი ფ რ თ ხ ი - ლ ა დ ჩ ა ს ე მ ე ნ . გ ე ვ ა უ ტ ბ ა დ წ ა მ ო ი ვ ი რ ე ბ ს)

ბ ე ჯ ა — ვ ა ი მ ე ... დ ა მ მ ლ უ ლ რ ე ს ... მ ი შ ე ე ლ ე თ ...

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — გ ა ი დ ე ბ ა . ა მ ო ი ე ვ ა ნ ე თ .

ბ ე ჯ ა — (ო რ ი ა ლ ე ბ ს) ვ ა ი თ ... ვ ა ი თ ... დ ა მ უ ლ ე ჯ ე ბ , დ ა მ მ ლ უ - ლ რ ე ს ... ა რ , ე ს რ ა ს უ ლ ე ლ ი მ ა მ ა მ ე ყ ა ვ . შ ე ნ მ ა მ ა კ ი ა რ ა , ჩ ე მ ი მ ტ ე რ ი ხ ა რ , ვ ა ი , ვ ა ი , ვ ა ი .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — გ ა თ ა რ ი თ ე , ნ უ ა ღ რ ი ა ლ ბ ე თ მ ა გ ყ ე ე ჩ ე ს .

ბ ე ჯ ა — მე ვ არ ყ ე ყ ე რ ი თ უ შ ე ნ ?! ე რ თ ი შ ვ ი დ ი გ ყ ა ვ ა რ დ ა ი მ ა ხ ა ც ჭ ე ბ ა შ ი მ ხ ა რ ზ ა ვ დ ი . ვ ა ი ... ვ ა ი ... (მ ა მ ა ს ე ნ ა ს გ ა მ ო ლ უ ე ლ ე . გ ა ჰ ყ ა ე თ) .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — (ჭ ო ტ ს) წ ა მ ო ლ ი , გ ა ნ ძ ე ლ ო ლ ბ ა დ ა ვ ა თ ა - ლ ი რ ო თ ი დ ი დ ი ხ ა ნ ა ა ლ ა რ დ ა ვ ე ტ კ ბ ა რ ა რ . მ ი ს გ ა დ ა ხ ა ტ ა ნ დ ა ა ხ ა ლ ი ა ღ გ ო ლ ი შ ე ვ ა რ ჩ ი თ . (შ ე მ ო რ - ბ ს გ უ შ ა ვ ი) .

ბ უ შ ა ბ ი — (ს ო ლ ო მ ო ნ ს ფ ე ე ბ შ ი ჩ ა უ ჯ ა რ დ ე ბ ა) დ ა ვ ი ლ უ - პ ე თ ... დ ა ვ ი ლ უ ბ ე თ , მ მ რ ა ნ ე ბ ე ლ ო .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — რ ა მ ო ხ დ , წ ა მ ო რ ო შ ე ...

ბ უ შ ა ბ ი — ვ ო ლ ე ყ მ ა წ ე ლ მ ა , მ თ ე ლ ს ო ვ ე ლ ი მ ო ი ე ვ ა ნ ა .. გ ა ნ შ ი წ ა ი დ ე ს .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — წ ყ ე უ ლ ო !

ბ უ შ ა ბ ი — მე ზ ე ვ ი გ ა ლ ა მ ა გ დ ე ს . ძ ლ ე ვ ს მ ო ვ ა დ წ ე თ ე ჯ ე - ნ ა მ ლ ე .

ს ო ლ ო მ ო ნ ი — ხ მ ა ! (თ ა ე შ ი უ რ ო ს ჩ ა ჰ კ რ ა ე ს . ჰ ე ლ ა ე ს) ხ დ ა რ ო ს ი ს ჯ ო ლ ო ჭ ა რ ი , გ ა ე ვ ბ ა რ ა თ ? ჩ ქ ა რ ა , ა ჯ მ ო მ გ ვ ა - რ ე თ . (ჭ ო ტ ს) დ ა ბ რ მ ა ე ვ ე ბ ო ლ ო , გ ა ს ო რ - მ ე თ ე ბ ი (ჭ ო ტ ი გ ა დ ი ს) ჰ ე ი , ნ ა მ ი რ ა ლ ბ ე თ , რ ა დ რ ო ს ძ ი ლ ი ა , ჩ ქ ა რ ა , ყ ე ე ლ ა ნ ი ა ჯ მ ო დ ი თ . (გ ა მ ო დ ი ა ნ ბ ა ტ ო ნ ი ს კ ა ე ტ ბ ი) .

(გიგლას სიმღერა გადაიხრდება მამლის სიმღერაში. კლდეზე გადაოდგება მამალი და შეჭყილებს. თითქოს მიწიდან ამოქრუნდა სოფლებში ისე ერთბაშად წამოიშლებიან. დათვი ბატონი დეტაქება. იწყება კიბაობა. დათვი ამარცხებს სოლომონს).

ბ ი ბ ლ ა — სიკვდილი მძარცველებს (ჩანთას ხელთ ჩაკვდება).

ხ მ მ ბ ი — სიკვდილი... სიკვდილი... (დურევიან ერთმანეთს. გეჯა კლდეზე აცოდლებს და სივრცე უყურებს).

ბ მ ჯ ბ — ოლოლო-ოლოლოოო რა სეირია აქედან რა კარგი საყურებელია. იფ, შენი ვულისა, რა მავრად ხეთქა თავში... რა კარგი ყოფილა ომი. შეხედეთ, დათვა მამანემი როგორ წააქცია ახია მაგაზე, მამ ქვაბი-ში მიხარშვას რად მიბირებდა... ოლოლო-ოლოლო!

ბ ი ბ ლ ა — (ჩანთიდან სანთს ამოიღებს) ხელები მადლა (დამარცხებული ბატონის კაცები ნებდებიან).

ტ უ ქ შ რ ი — გიჟვალთა ლმერთაჲ.

ბ შ ქ შ რ ი — კი არ მოვიხვენიო რას ვერჩილა, გენაცვალეთ. იმ გეს შეხედეთ ნად შესკუბებულა. დაქპართ თავში მაგ გველის წიწილს.

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — თავი დაანებეთ, მაგ უხვირის თავისი უსწავლელობა დალუბავს.

ბ ი ბ ლ ა — აღარ არიან ჩვენს სუფელში მტარვალები. ვიწეიმით ხალხო და ვიაროთ წინ, აი, ამ ნათელი გზით. (სანთს აშუქებს მაყურებლებში).

ს შ რ ა ტ ი მ ი რ მ ი

პირველი სურათის დეკორაცია. შეროდის გიგლა, თოვლის ბაბუა, დათვი, კურდღელი და მამალი.

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — აბა, კარგად იყავი, ჩემო გულადო და მიხერხებულა ბიჭუნა, ვიტყვებ ამ ჩანთას. ეგ ჩანთა შენი ცოდნის წყაროა. ისწავლე და სახახელი კაცად გაიზარდე. გასხვადეს: ძალა ხალხში და შეგობობაშია. ახლა კი დაწევი და დაიძინე.

ბ ი ბ ლ ა — გმადლობო, კეთილო ბაბუა, გმადლობო მეგობრებო.

ჟ ვ ე ლ ა — ნახვამდის... ნახვამდის...

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — იძინებს. აბა, ახლა კი ჩვენც ჩვენს ადგილს მოვწახლით. (მოდის ნაძვის ხის ძირში, გადაიქცევა თოჯინა — თოვლის ბაბუად, მადლა იწყებს და ჩამოეკიდება იქ, სადაც აღრე იყო დაკიდებული. როგრიგობით ასევე გადაიქცევიან სათამაშოებმაც დათვი, კურდღელი, მამალი, და ნაძვის ხეზე თავთავს ადგილას ჩამოეკიდებიან. სინათლე თანდათან მატულობს, სცენა გაჩაღებულია. გიგლას სიჩნავს. შეროდის ბებია და აღვიძებს).

ბ ი ბ ლ ა — ა?

ბ მ მ ბ ი — გაიღვიძე, შვილო, ამხანაგები გელოდებიან, პიონერთა სახახლეში უნდა წავიდეთო.

ბ ი ბ ლ ა — ბებია, შენა ხარ? უჰ, ქვაბში მძარშავდნენ...

ბ მ მ ბ ი — რას ამბობ, შვილო, უი, მოგვიკვდეს ბებია, ავქარს დაუკრავს, ან სიხმარა თუ ნახე, გამოფხიზლდი, შვილო!

ბ ი ბ ლ ა — სიხმარი?

ბ მ მ ბ ი — მო, გენაცვალე. ამხანაგები გელოდებიან. უკვე თერმეტო საათია.

ბ ი ბ ლ ა — სხოვე, მკვიდნენ.
ბ მ მ ბ ი — კარგი, ბებო გენაცვალოს. (შეროდის თოვლის ბაბუა, დათვი, კურდღელი და მამალი).
თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — გიგლა ვიხილე ახალ წელს, ამხანაგებო გიგლა.

ბ ი ბ ლ ა — (გაცეხებული) თოვლის ბაბუა...

დ ბ ტ მ ი — მრავალს დაეწვარი...

ბ ი ბ ლ ა — დათვიც...

ბ მ მ ბ ი — გისურვებ სუთებზე სწავლას.

ბ ი ბ ლ ა — ჩემი მგობარია მამალი.

ქ შ რ ც მ მ ბ ი ბ — გამარჯობა გიგლა, ამდენი ძილი ვის გაუგია შენ ხომ წარამაცები გეჯავრება!

ბ ი ბ ლ ა — თქვენი ვინა ხართ?

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — როგორ თუ ვინ?

ქ შ რ ც მ მ ბ ი ბ — მოდიხარ თუ არა?

ბ მ მ ბ ი — ახალ წელს სიხარბით ეგებები?

ბ ი ბ ლ ა — არა, წუხელ გვიან დავიძინე: სლომონი რა იქნა?

ბ მ მ ბ ი — რაო, სლომონაო? მიშველეთ... ექიმს დაუძახეთ, შვილოშვილო გამიგებთ!

ბ ი ბ ლ ა — ტუჟური და ბუჟური!

ბ მ მ ბ ი — რა ექნა, ტუჟურიო? არიქა, ამხანაგები არა ხართ? გამოარკვეთ რაებს ძახის ეს ბიჭი.

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — (წვევს და პარკის იხსნის. გამოუჩნდება პიონერის ყელსახვევი) რა მოგივიდა, გიგლა, მე ხომ ნოღარი ვარ, გუშინ არ გვნახე ამ ტანსაცმელში?

ქ შ რ ც მ მ ბ ი ბ — (ნიღაბს იხსნის) მე ხომ ნიკო ვარ.

ბ მ მ ბ ი — (ბიბილოს იხსნის) მე გურამი ვარ.

დ ბ ტ მ ი — მე კიდეც ავთანდილი.

ბ ი ბ ლ ა — (გამოურევება) მამაკითო, ისეთი სიხმარი ვნახე. დაიკათ... (იცვამს ფორმას, იკეთებს ყელსახვევს) გავსო გიამობობო. (ბებია გადის).

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — რატომ ახალ ტანსაცმელს არ იცვამ, ტუჟულად შეიკერე?

ბ ი ბ ლ ა — იქ ჩავიცვამ, ბიჭებო, პიონერთა სახახლეში. როგორ მოეწონთ ჩემი ნაძვის ხე (მოდის ახლს და თვალღერებებს) ბიჭოს... აქაც თოვლის ბაბუა, კურდღელი, მამალი, დათვი... რა ამბავია...

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — რა, პირველად ხედავ თუ? მაგათ მიხედვით არ შეეკირეთ ეს ტანსაცმელი? მალე თორემ გვაგვიანდება. (გამოდის ბებია, თუფშით მოაქვს გონიხავი).

ბ მ მ ბ ი — მშირთვით, შვილებო. (აძლებს ყველას) მრავალი ახალი და მშველდობიანი მტრებიერი წელი გავითენდეთ, ასე ტკბილად დამიხერდით.

ბ ი ბ ლ ა — ბიჭებო, მოვასწრებთ — მოდიეთ, რებეტიცია გავაართო.

ჟ ვ ე ლ ა — კარგი იქნება, კარგი.

თ ო მ ზ ო ს ბ ბ ბ შ ა — მამო ჩაიციე ახალი ტანსაცმელი.

ბ ი ბ ლ ა — ახალაე. (იცვამს მტრედის ტანსაცმელს, ხელს ჩაკვიდებენ ერთმანეთს და ფერხულს უფლიან ბებიას გარშემო. სინათლე თანდათან ქრება. ინთება ნაძვის ხე. ნაძვის ხის წვერზე განათდება ვარსკვლავი და მშვიდობის მტრედი. რადიოდან მოისმის კრემლის კურანტების ხმა).

მოღაპარ აკე ფოთლები

(ილია ჭავჭავაძის ცხოვრებით)

იყო, არა იყო რა,
 არ გეგონოთ ზღაპარი,
 იყო ერთი ნიკოლა —
 წერბელა და აფთარი.
 სახე ჰქონდა მწყაზარი,
 გული — შვიი, არამი.
 ის მევახზე საზარი
 არ ინდობდა არავის.
 ერზელ, მეფის მეზვერე
 გლუხს დაეცა მეხადა,
 რომ ხელმწიფის ბეგარა
 მყისვე გადაეხადა.
 გლუხს რა ექნა, ფეთები
 ნიკოლასთან მივიდა —
 და შევხებში თეთრები
 ამოთვალა სკივირიდან.
 თამასუქი ღიმილით
 უმალ სკივრში ჩაყეტა
 და გლუხს წასულს სირბილით
 კმაყოფილმა გახედა.

იმდევრევე ფოთლები
 გაისმოდა ვალალი.
 როცა გლუხი ნამუსით
 გამოვიდა ვალიდან,
 მან მევახშეს საბუთი
 გამოსთხოვა კრძალვითა.
 ის კი ლხენამ შეკართო,
 ცხენს მიუშვა სადავე...
 « — თამასუქებს შე კაცო
 განა ჯიბით ვატარებ? —
 დაგბრუნდები ოჯახში,
 მაგზზე, დაეწევა მამინევე.
 თუ დაგპირდები, მოზრძანდი,
 ნურაფერი გაშინებს.»

 იმის შემდეგ მრავალმა
 დღემ დახუტა თვალები.
 ფული გლუხმა აღალმა
 შეაგროვა წველებით.
 გაემართა მამინევე
 კაცის გადასახდელად,
 მაგრამ სახლში მევახზე
 არ დაუხვდა ამხელად.
 რაღა ექნა, ისევე
 სამუშაოდ გასწია.
 განა წუთით ისვენებს
 შრომობს, გამრჯე კაცია.
 მევახზე სად დაქროდა
 არცინ იყო მნახველი.
 გლუხს კი სულ თან დაჰქონდა
 ვალი გადასახდელი.
 და ერთხელ, როს იქნედა
 თოსს ოყიანს მარჯვედა,
 თვალი მოჰკრა: იფნებთან
 ცხენოსანი გაჩერდა.
 გადრიბინა კაფნარი,
 დადავა გუზიბირი ჩინართან
 და მევახზე — აფთარი
 უმალ გამოჩინარდა.
 გლუხმა ჰკადრა: ვერადროს
 შინ ვერ შეგვეყარო.
 ვალი რაღად მემართოს,
 მიითვალე ბარემო.
 მევახზე მყის გაბრწყინდა,
 გახდა ღიმილიანი.
 გამობერტყა, გაშწინდა
 ქისა ჯინჯილიანი.
 რამდენ ვერცხლსაც უთვლიდა
 გლუხი გულით ალალი,

 იმ დღის მერე რამდენმა
 წყვალმა გადაიარა..
 იმ ჩინარმაც ტანწერელმა
 ბევრჯერ შეიშრიალა.
 გლუხიც ბევრჯერ წაიღო
 ამა სოფლის წუხილმა,
 მაგრამ ის დღე სხვა იყო,
 როცა დაჰკრა ქუხილმა,
 როცა კუშტად გადასცეს
 სასამართლოს უწყება
 ლამის გონზე გადასცდეს,
 ეს რა ღმერთი უწყრება.
 წააყენეს ბეჩავე
 მომრიგებლის წინარე,
 მოსამართლე — ილია
 გლუხკაცს დახვდა მლიმარე.
 უთხრა: «ურჩი არა ხარ,
 ვენდავ გიქირს ძალიან,
 მაგრამ სესხის გადახდა
 მან სულყველას ვალია!»
 ელდა ეცა, გახვედა
 გლუხი გონდაბნეული,

კვლავ ფულს თხოვდა, თავებლად,
 ის მევახზე წყეული.
 გლუხს არ ჰქონდა საბუთი,
 თავს რით გაიმართლებდა!
 და ილიას შესჩივლა,
 თანაც ცრემლებს აფრქვედა:
 « — ღმერთმა აღარ დამტოვოს,
 ვერ გადავერჩე ამ დღიას
 თუ არ მქონდეს, ბატონო,
 გადახდილი ნამდვილად.»
 მოსამართლე სათუთი
 გრძნობდა გლუხის სიძმართლეს,
 მაგრამ ძალა საბუთის
 ბნელად აქცევს სინათლეს.
 რაღაც უნდა ელონა,
 გაიტაცეს ფიქრებმა.
 მერე გლუხი დატუხა:
 — ასე როგორ იქნება! —
 შენებრ ვალის გადახდა
 მე არ გამიგონია.
 ხელწერილი არა გაქვს,
 მიწმუც არა გყოლია.
 ერთი მითხარ სად მოხდა,
 მთას რყავ თუ იალაღს.
 არც ზალახი ხარობდა,
 არც ხე ფოთლებშრიალა?!»
 « — როგორ არა, საჩრდილოდ,
 რტოებგადმომფინარი,
 იქ დგას დიდი, — საჩინო,
 ძველთაძველი ჩინარი.»
 მამინ ბრძენმა ილიამ,
 გლუხს ვალეულს გარჯითა,
 იმ მევახშის ლურჯავზე
 მიუთითა ფანჯრდან:
 « — აბა, შეჯექ, ახლავე,
 ნუ ხარ შენაშფოთები.
 მე მათ ვალაპარაკებ —
 მომიტანე ფოთლები!»
 გლუხი კარებს მიაწყდა,
 მევახზე კი აყვირდა: —
 « — მიუღი დღვა სავალი,
 როდის მოვა ვალმოდანა!..»
 აღაქვდავა მგოსანი
 საქართველოს დიდებმა.
 შუბლს კრავს გვირგვინოსანი,
 ჩუხად ჩაღიმებმა.
 « — ხედავ! — თვითვე წაპოცდა
 სიტყვა ბატონოსანი.
 თუ იმ ხესთან არ მოცცა,
 რა იცო რომ შორს არი?!..
 რაღა მართებს, მამ ვალი,
 ჩანს რომ გადახდილია!..»
 და გლუხისთვის მამრალი
 ფხვზე ადგა ილია.

რევიკითხოთ

ლეო ქიჩინოსის ახალი საპაპეო ნიშნი

„ღ ა თ უ რ ა“

სწავლისა და გართობის სისხლსავეს დღევნი.

და რომ იკითხოთ თუ რა არის ძირითადად ხაზგასმული მოთხრობაში, — შრომის სიყვარული და პიონერების მიერ კოლმეურნეობისადმი დახმარება, სწავლაში წარჩინება და დავალების კეთილსინდისიერად შესრულება თუ დაბოლის უფრო სეზისადმი რიდი და პატივისცემა, — თქვენ გაგიჭირდებათ და თუ გეპასუხათ. აქ ყველაფერი თავის რიგზეა, ყველაფერს თავისი შესაფერი ადგილი აქვს მიწნული. ერთი სიტყვით სწორედ ისეა, როგორც ეს ცხოვრებაში ხდება.

სოფელ მაშენის კოლმეურნეობა „ახალი ცხოვრება“ შვიი ზღვის პირასაა გაწყობილი. მოთხრობა გვაცნობს კოლმეურნეთა გმირულ შრომას ჩაის უხვი მსაჯელის მოყვანისათვის. მოთხრობა ნორჩ მკითხველს ჩაუნერგავს რწმენას, რომ შრომა ყოველი ბენდიერების წყაროა. და პიონერების შრომავე სწავლისადაც ერთად არის მათი პიონერული ბენდიერებისა და ღირსების საქმე. მაგრამ მაშენში განა მარტო მერჩიობას მისდევენ? არა. კოლმეურნეობას აქვს მდიდარი საფუტკრე, საიდანაც კოლმეურნეები უღებენ და გემრიელ თაფლს დღეულობენ. კოლმეურნეებს ტრადიციად აქვთ თავისუფალ დროს ნადირობა, რათა ერთის მხრით მტაცებლები გაანადგურონ, ხოლო მეორეს მხრით მშვენიერი ბუჭვითა და გარეული ღორების გვერდილი ხორცით მოამზაგონ სოფელი.

დიდი ოსტატის ფუნჯი-

თა დახატული ნადირობის სცენები: დედა დათვის მოკვლა და პატარა ბელის — დათუხას ცოცხლად შეპყრობა, ტახის მოკვლა და მონადირეთა ჩვეული ალტკინება ბენდიერო ნადირობის შემდეგ. და ყველაფერ ამასი ისე ბუნებრივად და ნატყფადაა ჩაქოვილი პიონერ დათოს სიხარული და მისი ძლიერი განცდები, რომ ალტკინების მტკ ვერას გამოხატავ.

ნიჭიერი მოსწავლე, გულითადი მეგობარი და სეტაკი დათო მეგობრებთან ერთად ზრდის პატარა დათუხას. ზრდის, სანამ იგი დიდობაში გადადგამულ ფეხს, სანამ დათოს ბუბოს შიშის ზარს დაატყნდეს თავზე და ბოლოს თბილისის ზოპარკში გაიგზავნებოდეს, როგორც მაშენელ პიონერთა გულწრფელი საჩუქარი. მარამ ასე იოლად როდი თმობს დათო თავის დათუხას, ასე იოლად როდი იცილებს თვიდან საყვარელ სკოლას და მათავე ბის შემდეგ შევიდეს ზოლოთის ფაკულტეტზე და ხშირად, ძალიან ხშირად ნახოს ზოლზე თავისი პატარა მეგობარი, მისი გამოზრდილი დათუხა.

იზოიათი სიცოცხლითა და ჭეშოროთი არის შესრულებული სცენა, სადაც პატარა დათუხა თავისი ახრით თვამაშება დათოს ბებისა, ხოლო ეს უკანასკნელი, შვიინებულ და შერწყუნებულ კვილს მოერთავს და სასტიკად უსაყვედურებს შვილსა და შვილიშვილს. მაგრამ აი, დათუხა მატარებელში ჩასვლ და ქალაქისა-

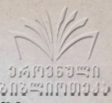
კენ გაისტუმრეს. სწორედ ამ დროს სადგურზე მოდის დაგვიანებული გამცილებელი დათოს ბებია, რომელსაც დათუხას საყვარელი წყავი მოაქვს კალათით და მისი ცრემლები გამოხატავენ სიყვარულს პატარა შვილიშვილისადმი, დათუხასადმი, მთელი შეცდომისათვის სინანულსაც.

გოგია, თენგიზი და დათო განუყოფელი მეგობრები არიან. მაგრამ ისინი ხშირად არიან ერთმანეთით უწყაყოფილონი. განსაკუთრებით მაშინ, როცა რაიმე გაუგებრობა აქვს ხოლმე ადგილი. მაგრამ პირდაპირი და გულმოდგინდა ყოველთვის შველის ზოლზე მათ, და ისინიც ძველებზე რად მეგობრებდა და განუყოფელ ამხანაგებდა რჩებიან.

კიდევ ძალზე ბევრი რამაა წიგნში კარგი, ძალზე ბევრი რამაა საინტერესო, მაგალითად ამბავი რაიონიდან ჩამოსულ კორესპონდენტისა და სურათების გადაღების შესახებ. როცა... მაგრამ ეს სჯობია თითონ წაიკითხოთ. უფრო მეტსაც ნახავთ, უფრო მეტად ისინამოვნებთ და უკეთესად გაიცნობთ.

ქართულმა პიონერებმა მიიღეს კარგი, ღამაში საჩუქარი. „დათუხა“ მალე იქცევა მოსწავლეთა მეგობრად და საყვარელ წიგნად.

ნოდარ ჩხეიძე

ორმომცდამპილი პრემია

ცის ფონზე ლამაზად მოჩანს ხევზე მსუბუქად გადაღებული ხილი. ეს ფაქტით შესრულებული ნახატი თბილისელ მოსწავლეს — ემირ ბურჯანაძეს ეკუთვნის. ზაგუშია თეოდორე მუქერდების მე-მე საკავშირო გამოფენაზე ემირის ნ.ხატს პირველი პრემია გამოუფინა.

გაომუხონის 43 მონაწილე დაჯილდოებულია ალექსანდრე კომიტეტის ქების სიგელებით.

ზეგრმა ზაგუმამ მიიღო პრემია: 5 პირველი ხარისხის, 9 მეორე და მესამე ხარისხის პრემიებით დაჯილდოებულია საუკეთესო ნახატები. ისინი ფანქრით, აკვარელთა და ზეთის საღებავებით არიან შესრულებული.

დაჯილდოებულმა ზაგუმებმა მიიღეს მოღებრებები, საღებავები, ფურცლები და ხელოვნების შესახებ დაწერილი წიგნები.

ღამის სტუმარი

ტყის მცველი სახლი ბრუნდებოდა. ტყის დათვალერებისას იგი ცუდ ხასიათზე დადგა. ვის შეეძლო ტყის ყველაზე ყრუ ნაწილში ხეების მოჭრა? ორი ხე წაქციულია, მაგრამ ქურდის კვალი სრულებით არ ჩანს.

— აბა, კუხშირ, ეცადე და წესრიგის დამრღვევი მონახე. ჩვენი ტყე პირველია ოლქში და ხეების მოჭრისათვის მადლობას არავენ გვეტყვის. — გააფრთხილა ტყის მცველი მეტყვევებ.

იმ საღამოს მეტყვევებმა შობრიაკის ბიზნის ჩასაფრება ქურდის უცებ წყაღში რაღაცამ დაიდაგუფა. ტყის მცველმა იარაღი მომარჯვა, მაგრამ კვლავ სინჯზე ჩამოვარდა. კიდევ დიდხანს იცდიდა მცველი და უცვრე წამოდგომაც მოინდომა, როცა უეცრად ტოტების ხმაური მოესმა. საღებავზე დაეცა. შეღებვ კვლავ მიუყრდა ყველაფერი. ტყის მცველმა მცირე მანძილი გაიარა და მოჭრილ ხეს დაადავ თავზე. მხოლოდ ახლა მიხვდა იგი, თუ ვის შეეძლო ტყის გაჭრე: წაგებს! მაგრამ ამ აღგებებში ისინი რომ არასდროს ყოფილან?

... ჩქარა გამოიჭრა, რომ შობრიაკზე მართლაც წაგები გაჩენილიყვნენ. რამდენიმე წლის წინად ნაკრძალში, მდინარე სობრატზე, წაგები გაუშვეს. ცხოველები გამრავლებულან და გაფანტულან. ისინი ზევით ამოჰყოლიან მდინარეს და მის შენაკადს და ტყე შობრიაკზე დასახლებულან. ამრიგად წაგებმა ორი კოლონატრზე მეტი გაიარეს. ახლა ტა შობრიაკი ნაკრძალადა გამოცხადებული. ძვირფასი ბეწვიანი

ცხოველები—წაგები მცველების მეთვალყურეობის ქვეშ იზრდებიან.

ლოკ-ბატანის ამოხმებმა

არც თუ ისე დიდი ხნის წინათ ბაქო-ელვისს უკრადღება მიიხსრო აღმოსავლეთი დასამა, რომელსაც მთელი ცის საზღვრით დასაბუთი ნაწილი განეათებინა. ამჟამოდა ტალახის გულკანის ლოკ-ბატანის ამოხმებუკა. კრატერის თავზე იდგა ცეცხლის სვეტი, რომლის სიმაღლე 300 მეტრის აღწევდა, ხოლო დიამეტრი 25—30 მეტრის უდრიდა. ამოხმებუკის პირველ საათში კრატერიდან ამოფრტყვა დაახლოებით 50 ათასი კუმებტრი თიხიანი ლავა. ცალკეული ნაწილები დაახლოებით 5 კილოგრამს იწონიან, ბევრი მათგანი ნავთობით იყო გაღვნილი. გულკანი ლოკ-ბატანი პირველად რომ ამოქმედებულა უკანასკნელად მან 1941 წლის ამიხებმა. მაგრამ ახლანდელი ამოფრტყევა ყველაზე ძლიერია. მისი ძირითადი და გვერდითი არატერები დღევანდლამდე გამოჰყოფენ ცხელ, ნავთობიან ზაგებს.

პიონერები მოსკოვში

ქალაქ კვიკის რამდენიმე სკოლის 54 პიონერმა მოაწყო ლაშქრობა მოსკოვში. ნორჩმა მოგზაურებმა ფეხით გაიარეს ასე-ული კილომეტრები. მათ არ ამინებდათ სიცხე და ადრად. ლაშქრობისა ზაგუმები ეწვერე მრავალი სოფლის კოლმურებელსა და პიონერულ რაზმულს. დათვალერებს მხარეთმცოდნეობის მუწეუმები. მოსკოვში კიკელებმა პიონერებმა ორი გერა დაპყვეს. გაეცნენ მუწეუმს, ინახულეს გ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის მავზოლეუმში, ესტუმრნენ ლენინის გორაკებზე აღმართულ უნივერსიტეტს და სტალინის სახელობის აგტო-ქარხანას.

მოსწავლეთა საკავშირო

სპარტაკილამზე

ამას წინათ ლენინგრაღში სახეიმოდ განიხნა მოსწავლეთა საკავშირო სპარტაკილამა, ხოლო მოსკოვში დამთავრდა ნორჩ ფეხბურთელთა შეხვედრები. მოსკოვის ნორჩმა ფეხბურთელებმა შესამდე მიიღეს საპატო პრიზი. შარშანდღება ჩემპიონმა—საქართველთა ნორჩ ფეხბურთელთა გუნდმა მეორე ადგილი დაიკავა, უკრაინის ფეხბურთელები კი მესამე ადგილზე გავიდნენ. საპარტაკილამში სამი ათასზე მეტმა ნორჩმა სპორტსმენმა მიიღო მონაწილეობა. მათ დიდი წარმატება მოიპოვეს სპორტის სხვადასხვა სახეობაში: მძლეოსნობასა და ტანვარჯიშში, კალათბურთსა და ფრენბურთში, ცურვასა და ველორბენაში.

შემთხვევა ვაზოვში

ერთხელ ვაცილები გარეულ ცხოველებს, რომლებიც ტაშენტის ზოობარკიდან აშხაბაღში მიჰყავდათ. პირველ ხანებში საქმე კარგად მიდიოდა, მაგრამ საღამოს ჩემთან მოვარდა შემოწებული ვაცი-ლებელი და მითხრა, რომ სამი წლის დათვი — მამკა — გალიიდან გამპრობას ცდილობს. მართლაც, მამკას გალიაზე აქირო ერთი ცუდად მიქედილი ფიცარი და ლოდ დარჩენილი ადგილიდან თავი გამოყოფ. მდგომარეობა სახიფათო იყო. თუ მეხსიერება დამეხმარა ... ხელი წამოგავლე იატაკზე დაგვებულ ცოცხლ და მამკას შიგ დარჩნა მივარტყი. მან უკაყოფილიდ ჩაიხურტყუნა და ისევ გალიაში შეკყო თავი.

გალიის წინ სკამზე ჩამოვჯექი. ცოტა ხნის შემდეგ მამკამ ისევ გამოჰყო თავი და ისევ ცოცხლს მიშველა. ასე განმეორდა რამდენჯერმე.

ღლით აშხაბაღში წავიდი. მთელი გზა ზოობარკამდე მამკას მე ავდარავლობია.

რატომ ეწინადა ასე მამკას უწინებელი ცოცხლსა? ის ჯერ კიდევ ერთი თვის დათუხა იყო, როცა ზოობარკში მოიყვანეს. დაზღავებული გაღიების დასუფთავებისას ცხოველებს ერთი განყოფილებიდან მეორეში ცოცხით ერეკებოდა ხოლმე. ამრიგად ცოცხი ხშირად ჩხვლებდა პატარა ცხოველებს ნაწ დინებებს. თანდათანობით გამოუშუშავდათ პირობითი რეფლექსი: მათ ეწინაღობა ცოცხისა. ასეთვე რეფლექსი ჰქონდა გამოშუშებული მამკასაც.

ქ ა დ რ ა კ ი

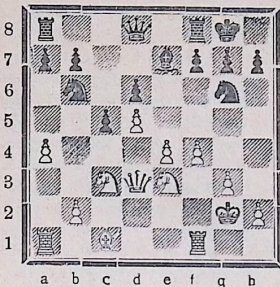
ბ. გურგენიძის ახალი წარმატებები

ახალგაზრდა, ნიჭირმა მოჭადრაკემ, საქართველოს ს. მ. კირივის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის გეოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტმა ბუნებრივ გურგენიძემ უკანასკნელ წლებში მნიშვნელოვანი წარმატებები მოიპოვა.

გასული წლის შემოდგომაზე ბ. გურგენიძე, მონაწილეობდა რა ლენინგრადში საბჭოთა კავშირის XXII პირველობის მეოთხედ ფინალში, დიდ გამარჯვებას მიადნია: უფლებად მოიპოვა ცნობად გროსმაისტრებისა და ოსტატების მხარდამხარ იბრძოლოს ნახევარფინალურ შეჯიბრებაში საკავშირო პირველობის ფინალში გასვლისათვის. ნახევარფინალური შეჯიბრება წელს შემოდგომაზე გაიმართება.

1954 წელს ბ. გურგენიძემ ჩინებული თამაშით დამსახურა თბილისის ჩემპიონის საპატიო სახელი, ხოლო საქართველოს პირველობაზე მეორე ადგილზე გავიდა. ახალგაზრდა მზარდი მოჭადრაკის თამაში საერთო მოწონებას იმსახურებს. იგი ენერგიულად ატარებს იერიშს, რისთვისაც თამაშად სწორავს პაიკებს და არ ებრძობა კომპინაციურ გართულებებს.

მოგვყავს ბ. გურგენიძისათვის დამახასიათებელი პარტია ლენინგრადის ოლქის ჩემპიონ ა. ნოხთან (შავები).

18. e5! (გურგენიძე სწორავს პაიკს, რათა შექმლოს მეფის ვრთოზე იერიშისათვის საუკეთესოდ განლაგოს თავისი ფიგურები) de 19. f5! მხ8 20. მე4 c4 21. ღძ1 (თუ 21. მე4, მაშინ მ:ძ5) მ:ძ7 (თუ იტობი იმუჭრებოდუნფ 22. f6 ან 22. d6. ამიტომ შავები ანეიტრალდებენ უფრო საშიშ სვლას f5-f6, მაგრამ უფრო უკეთესი იქნებოდა ე:ე8, რომ შემდეგ ჩატარდეს დავითი მანერგები f6, კ:8 და მ:7. თუკი მაშინაც ინიციატივა თეთრების იქნებოდა.) 22. d6 კ:ნ 23. მ:ძ5 ხ6 24. ე:პ3 (გვაგმაშია ეტლის იერიში ჩაბმა) ე:პ 25. გ:ც 26. ე:ც3 ე:პ 27. bc ე:პ 28. ე:პ კ:ნ 29. კ:ნ ხ:გ 30. ე:ძ მ:პ 31. მე7+ფ:მ8 32. ე:პ მ:პ 33. მე:პ+ და შავები დანებდნენ, რადგან მფმ8 34. ღძ5 შემდეგ შაპაი გარდუვალია.

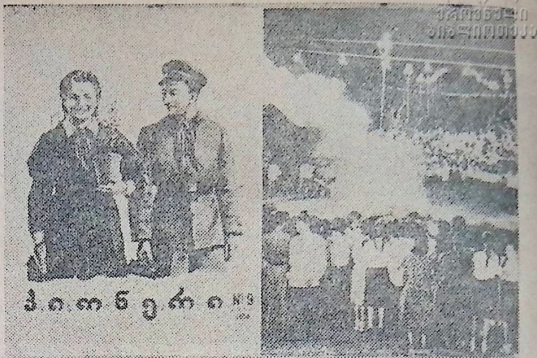
თ. გიორგაძე

რედაქტორი რევაზ მარგიაანი. სარედაქციო კოლეგია: რ. ელანძი, გ. ვარდოსანიძე, რ. თაბუკაშვილი, ბ. შელია, ვ. კელიძე, მ. ლებანიძე (პ/მე, მდივანი), მარჯავანი, გ. ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ე. ქარელიშვილი, გ. შატბერაშვილი.

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს ად უბრუნდებიან.

„ПИОНЕРИ“ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии. сентябрь, № 9, 1954. Тбилиси, Ленина, 14. რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. 1 საბჭოთა. ტელ. 3—81—85.

უფ 14642 რირაი 15.000 გამომო. შუი. № 338 სრამბის შკვე. № 1008. პოლიგრაფიული კომპანია „კომუნისტი“.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

ვლადიმერ მაიაკოვსკი — სიმღერა — ელ ვა (ლექსი, თარგმანა ე. ლაფერაშვილმა) გარეჯ. მე-2 გ	ნოღარ გურეშიძე — სალამი, სკოლავ, ძვირფასო (ლექსი) 1
ნაზი კილახონია — მეგობრობის „ზემი“ 2	აკაკი ბელიაშვილი — საიდუმლო გამოქვაბული (მოთხრობა. დასასრული) 5
ი. სტანიკი — მწერანელები (მოთხრობა, თარგმანა კ. რუსიტა-შვილმა) 10	მურმან ლებანიძე — არემი (პოემა) 14
ნ. ს. რესკოვი — ნადირი (მოთხრობა, დასასრული. თარგმანა რ. კებუღაძემ) 18	ილი მოსაშვილი — სამშობლო ჩემო! (ლექსი) 23
კ. გოჯაშვილი — გიგლას სიზმარი (პიესა, დასასრული) 24	გრიგოლ იმედაძე — მოლაპარაკე ფოთლები (ბალადა) 29
ნოღარ ჩხეიძე — ლეო ქაჩიანის ახალი საბავშვო წიგნი (წერილი) 30	მ. კ. ლე დ ყვე ლ ა ფ ე რ ზ ე 31
თ. გიორგაძე — ბ. გურგენიძის ახალი წარმატებები (წერილი) 32	გასართობი გარეჯანის მე-3 გვ.

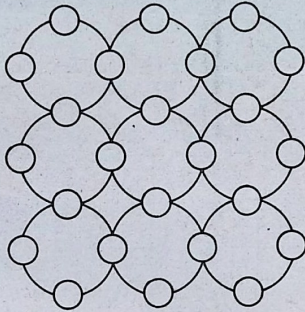
გარეჯანის პირველი გვერდის მხატვრობა ეკუთვნის გაიოზ ფოცხიშვილს.
გარეჯანის მეორე გვერდზე — პიონერთა მეოთხე რესპუბლიკური შეკრების მონაწილენი — ფოტო შ. ჩხეტიანიას.
გარეჯანის მეოთხე გვერდზე პიონერთა მეოთხე რესპუბლიკური შეკრების მონაწილენი ი. ბ. სტალინის სახელობის კულტურისა და დავსენების პარკში ოცონთან — ფოტო რ. აკოფოვისა.
ყურნალი დასურათებულია მხატვრების: გ. ფოცხიშვილის, შ. ხოლუაშვილის, ჩ. ცუცქერიძის, კ. მანარაძის, გ. თოთბაძისა, და ნ. ყოფშიძის მიერ.

გ ა ს კ რ თ ო ბ ი

სარიტმული ამოცანა

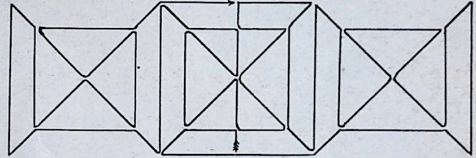
პასუხები ჟურნ. „კომუნის“ № 8 ში
მომავალ გასართობა

პასუხი გომობრავიშულ ჩაინვორღეშ

1. როგორანდედენორტი, 2. ეტნა, 3. აფრიკა, 4. ალჟირი, 5. ილექკოე, 6. ეფრენა, 7. ავაჩა, 8. აზაა, 9. ამაზონი, 10. იაეა, 11. ალპები, 12. ირანი, 13. იამალი, 14. იუკონი, 15. ისლანდი, 16. იოსემიტი, 17. ინსალაპი.

პასუხი თავსატეხეში „ერთი მოხაზვით“

იმ ფიგურაზე ცხრა დიდი წრეა. ყოველ ნათვანში ოთხი პატარა წრე იყრის თავს. განლაგეთ ამ ფიგურის პატარა წრეებში რიცხვები — ერთიდან ოცდაოთხამდე ისე, რომ ყოველ დიდ წრეხაზე განლაგებულ პატარა წრეებში მოთავსებულ ოთხი რიცხვის ჯამი უდრიდეს — 42-ს.

შეადგინა ა. ხასკინძა

სურათზე ნაჩვენებია, თუ როგორ შეიძლება დაგეგმოს ეს ფიგურა ერთი მოხაზვით ისე, რომ არ მოვაშოროთ ფანქარი ქალაქს, არ გავავლოთ ხაზი ერთსა და იმავე ადგილას და, ამავე დროს, ხაზებმა არსად არ გადაკვეთონ ერთმანეთი.

შ ა რ ა დ ე ბ ი

1

შარადის პირველ სახელად
რის გამოცნობაც გპირდება,
ის ჩვენში უამრავია,
ახსნა არ გაგიჭირდება.
იმის გარეშე სიცოცხლე
წარმოუდგენლად ძნელია,
ის წყაროების გამჩენი,
და გვალვის დიდი მტერია.
მისი დაზრდილი შვილები
მშენებლობაში გვშველიან,
მრავალ სასწავლო ნივთსაც კი
ბავშვები მისგან ელიან.
მეორე ზედსართავია,
სისწრაფის გამოქსახველი,
ეს პირველ სიტყვას დაურთე,
გამოვა სულ სხვა სახელი;

ყველასთვის კარგად ცნობილი,
გავრცელებული ხილია;
მისგან მზადდება მურაბა,
თვითონ ნაკლებად ტკბილია.

2

ანგრეცს სოფლებს და ქალაქებს,
არის სიცოცხლის მსახურელი;
მშვიდობიან ხალხს არ უყვარს,
კრულია მისი სახელი.
თუ გამოიცან რა არის
ეს სიტყვა სამი ბგერითა,
წინ დაუმატე მეოთხე —
ნათქვამი ენის წვერითა
და დასრულდება შარადა,
მეც თქვენგან პასუხს მოველი,
სხვა რაშე კი არ გვეგონოთ,
არის ველური ცხოველი.

შოთა აშიანაშვილი

80/105

